

శ్రీనివాసామృతం
విశాఖాక్షరములు

33

అంతఃకర్మములు 4-71

ఆర్యాశస్త్రము.

అంతఃకర్మములు

శృంగారరస శుచుర మను నటుల గోవధానాచార్యులుగా
రిచేత వాచ్యావృత్తములుగా రచియింపబడినది.

దానిలో నుండు తాత్పర్యములు తెలియుటకై

యనంతపండితులుగారిచే రచియింపబడి

న వృంగార్యధాదీపనమును

శ్రీపరబ్రహ్మ శ్రీనివాసజగన్నాథస్వామియయ్యవారలుగారిచే
బరపూరింపబడి

విశాఖపట్టణము నందలియాషాఢముద్రాశాలయందు

ముద్రింపబడి ప్రకటింపబడినది.

౧౮౭౧శం॥

ప్రిన్టర్ ఆ॥ చ॥ శ్రీనివాసాచార్యులు.

ఆర్యాసప్తశతం.

౧॥ పాణిగ్రహేశులకితం వశురైశంభూతి భూషితంజయతి॥ అమృతి
తదవమనూభూర్యస్త్రైభస్తావశేషఽపి॥ ౨॥ మావమశంవృణువిషమిద
మితి సాతజ్గం పితామహేనూక్తః॥ స్రాతర్జయతి సలజ్జఃకజ్జలమలినాథ
రశ్మమ్భుః॥ ౩॥ జయతి ప్రియాపదాస్తే గరళగ్రైవేయకఃస రారాతిః॥
విషమవిశిఖే విశన్నివ శరణం గళబద్ధ కరవాలః॥ ౪॥ జయతిలలాటక
టాక్షశ్శశిమాశేః పక్షులఃప్రియాప్రణతౌ, ధనుషిస్త్రరేణనిహిత స్సకణ్డకః
శేతకేమరివ॥ ౫॥ జయతిజటాకిష్టల్కం గజ్జామధ ముద్భవలయబీజమ
యమ్॥ గళగరళపజ్జసమ్భవ మమ్భారుహమాననం శమ్భాః॥ ౬॥ స
ద్ధౌ సలిలా జ్జలిమపి కజ్జణ ఫణి పీయమాన మవిజానన్॥ గౌరీనుఖా
ర్పితమనావిజయా హస్తిశ్శివో జయతి॥ ౭॥ ప్రతివిన్పిత గౌరీయ ఖవి
లోక నూత్నమ్పరిధిలకరగళః॥ స్వేదశరపూర్యమాణ శ్శమ్భాస్సలిలా
జ్జలిర్జయతి॥ ౮॥ ప్రణయకుపితప్రియాపదపాదౌ సద్ధౌసుజన్ధిమధు
రేన్ద్రః॥ తద్వలయకనకనికష గ్రావగ్రీవ శ్శివోజయతి॥ ౯॥ పూర్ణనఖే
స్తర్ద్విగుణిత మజ్జేరాప్రేమశృంఖలాజయతి॥ హరశశిరేఖాగౌరీచరణాబ్జు
లిమధ్యగుల్ఫేషు॥ ౧౦॥ శ్రీకరపిహితంచతు స్సుఖయతువః శృణ్వకన
యనస్య॥ జఘనమివేక్షీతు మాగతమబ్జచిహ్నాభివరేణ॥ ౧౧॥ శ్వా
మౌ శ్రీకుచమజ్జుమపిష్టరి తమురోనురద్భిషో జయతి॥ దినముఖనభణవ
కౌస్తుభదివాకరోయ ద్విభూషయతి॥ ౧౨॥ ప్రతివిన్పితప్రియాతను
సకౌస్తుభంజయతి మధుభివోజక్షః॥ పురుషాయితమభ్యసతి లక్ష్మీర్యద్వి
త్య నుతురమివ॥ ౧౩॥ కేళిచలాబ్జులింజితలక్ష్మీనాభిర్తురద్విష శ్చర
ణ॥ సజయతియేనకృతాశ్రీ రనుయాపా పద్మవాదస్య॥ ౧౪॥ రోమా
వలిర్తురారే శ్శ్రివత్సనివేశితాగ్రభాగావః॥ ఉన్నాశనాభిననచ్చాయే వో
త్తాపమపహరతు॥ ౧౫॥ ఆదాయ సప్తస్త్రీచితాంవిషభ్యమివశ్రయాం
గాయన్, మధురంతురజ్జవద నూచితంహరిర్జయతి హయమూర్ధా॥ ౧౬॥ స
జయతి మహావరాహేనా జలనిధిజతరే చిరంనినుగ్నోపి యేనాన్తేరివ

- ౧ శివప్రశంసారమ్భః.
౧౦ విష్ణుప్రశంసారమ్భః.
౧౫ హయగ్రీవప్రశంసా.
౧౬ వరాహప్రశంసా.

శుభాశనిగదైగ్భూ దుర్భృతాధరణీ | ౧౭ || బ్రహ్మజ్ఞమమ్భుకారం భుజ
గాకారం జనార్దనం నౌమి | స్ఫారేయత్పణచక్రే ధరాశర్ణావక్రియం వ
హతి | ౧౮ | గౌరీజ జ్ఞా కాట్టశ్శిరసా చరణస్పృశిప్రియేజయతి | శజ్జ
రపర్యస్తజితో విజయస్తమ్భః స్మరస్యేవ | ౧౯ | ఉన్నాశనాభిపజ్జే
రుహ ఇవయేనావధాతి శమ్భురపి | జయతి పురుషాయితాయా స్తదాన
నంక్షైల కన్యాయాః || ౨౦ || అజ్కునిలీనగజాననశజ్కాకుల బాహులే
యహృతవసనా | సస్మితహరకరకలితౌహిమగిరితనయాస్తనౌజయతః ||
౨౧ కణ్ఠోదితోపిహుఃకృతిహాత్రః రస్తః పదాన్తి కేవలితః | యస్యాశ్చస్త్రి
శిఖఃస్తరఫల్లనిభోజయతిసాచక్రీ | ౨౨ | దేవేర్పితవరణస్రజిబహుమా యే
వహతిక పట కైటభీరూచమ్ | జయతి సురాసుర హసితా చింతాజిహ్వేక్ష
ణాలక్ష్మీ || ౨౩ || తాన సురానపిహరిమపితంపద్దేక పట కైటభీరూచమ్ |
యైర్యద్భిమ్భాధర మధులుబద్ధైః పీయూషమపి ముముచే || ౨౪ || చల్పీ
కృతాహిరగత గరుడా హరాభిహతవిధి ర్జయతి | ఫలశతపీత శ్వాసారా
గాన్ధాయాశ్శ్రియః కేలిః || ౨౫ || స్నేరాననేనహరిణా సస్పృహమాకా
రవేదినాకలితమ్ | జయతి పురుషాయితాయాః కమూయాః కైటభీభ్యా
నమ్ || ౨౬ || కృతకాన్త కేళికుతుకశ్రీశీతశ్వాస సేకనిద్రాణః | ఘోరితవి
తతాళిరుతేనాభిసరోజేవిధిర్జయతి || ౨౭ || ఏకరదద్వైమాతురనిస్త్రిగు
ణచతుర్భుజాపిషడ్భుకర | జయషణ్ముఖనతసప్తచ్ఛదగన్ధిమదాష్టతనుతను
జ || ౨౮ || మద్గళకలశద్వయ మయకుమ్భమదమ్భేన భజత గజవదనమ్ |
యద్దానతో యరరలైస్తిలతులనాలమ్బిరోలమ్బైః || ౨౯ || యాభిరనన్ద
స్సోఽన్తేకృత స్త్రియోస్త్రీకృతాశ్చతాయేన | వామాచరణ ప్రవణా ప్ర
ణమతతౌ కామినీ కామా | ౩౦ || విహిత ఘనాలజ్కారం విచిత్రవర్ణావ
ళీమయస్ఫరణమ్ | శక్రాయుధమివవక్రంవల్చీకభువం కవిం నౌమి ||
౩౧ || వ్యాసగిరాం నిర్యాసంసారంవిశ్వస్య భారతంవందే | భూషణతయేవ

౧౭ జనాద౯నప్రశంసా.

౧౮ గౌరీప్రశంసారమ్భః.

౨౨ లక్ష్మీప్రశంసారమ్భః.

౨౬ బ్రహ్మప్రశంసా.

౨౭ వినాయకప్రశంసా.

౨౯ కామినీకామప్రశంసా.

౩౦ వాల్మీకినమస్కారః.

౩౧ భారతనమస్కారః.

సంజ్ఞాయదజ్ఞితాం భారతీవశాతి॥ ౩౨॥ సతికామస్సకులోన్నతి కాం
 నిరామాయణేపికింతావ్యక్తః। రోహతి తుల్యగజ్ఞా పూరే కింబహురసే వ
 హతి॥ ౩౩॥ అతిదీర్ఘజీవదోషా ద్వాసేన యశోవహరితం హస్తః॥
 రోచ్యతేగుణాభ్యసృ ఏవజన్మంతరావన్నః॥ ౩౪॥ శ్రీరామాయణభా
 రతబృహత్కథానాంకవీన్నమస్కుర్తః। త్రిస్తోతా నివసరసా సరస్వ
 తీస్ఫరతియైర్బిన్నా॥ ౩౫॥ సామాతమధరకోమల విలాసిని కణ్ఠకూజిత
 ప్రాయా। శిష్యోసనుయేపిముదేరతిలీలా కాళిదాసోక్తిః॥ ౩౬॥ భవభూ
 తేస్సంభేదా ద్భూభరభూరేవభారతీభాతి। ఏతత్కృతకారుణ్యేకిమస్యథా
 రోదితగ్రావా॥ ౩౭॥ జాతాశిఖిర్దీప్తి ప్రాగ్యధాశిఖిర్దీప్తి తథావగచ్ఛామి।
 ప్రాగల్భ్యమధికమాప్తుంవాణీబాణోబభూవేతి॥ ౩౮॥ యంగణయన్తిగు
 రోరసయస్యాఽస్తేధర్మ కర్మసంకుచితమ్। కపిమహానుశ స సమివతంతా
 తంనీలామృరంవన్దే॥ ౩౯॥ సకలకలాః కల్పయితుం ప్రభుఃప్రబన్ధస్యకు
 ముదవనబన్ధోః। సేనకులతిలకభూపతిరేకోరాకాప్రహోషశ్చ॥ ౪౦॥ కా
 వ్యస్యాక్షరమైత్రీభాజోనచకర్మశానచగ్రామ్నాః। శబ్దా ఆశిశ్చరుషా
 పిసాధవ ఏవాత్మబోధాయ॥ ౪౧॥ వంశేఘాణవివనవిశతిదోషార సభావి
 తేసతాంమనసి। రసమపితునప్రతీచ్ఛతిబహుదోషస్సన్నిపాతీవ॥ ౪౨॥ గు
 ణోపికావ్యబన్ధస్సాధూనాంమాససంగతస్సద్వేదేభూత్కారోఽనువం
 శైరనూద్యమాన శ్శృతిం హరతి॥ ౪౩॥ స్వయమపి భూరిచ్ఛిద్రశ్చ
 పలమపిసర్వతోముఖంతన్వన్। తిత ఉస్తుషస్యపిగునోదోషస్య వివేచ
 నేభిక్యతః॥ ౪౪॥ అస్తగ్ధాధానధానవ్యంజయతః శ్రసాదరహితస్య।
 సస్తర్భస్యనదస్య చనగఃపిషీతే॥ ౪౫॥ జానాన్॥ ౪౬॥ యదనేవసేయ

- ౩౨ రామాయణప్రశంసా.
 ౩౩ గుణాభ్యప్రశంసా.
 ౩౪ వాల్మీకివాసగుణాభ్యానానమస్కారః.
 ౩౫ కాళిదాసప్రశంసా.
 ౩౬ భవభూతి ప్రశంసా.
 ౩౭ బాణప్రశంసా.
 ౩౮ నీలామృరకవిప్రశంసా.
 ౩౯ చన్ద్రకావ్యకవిప్రశంసా.
 ౪౦ సత్త్వరుషప్రశంసా.
 ౪౩ అసత్త్వరుషనిన్దా.
 ౪౪ అసత్కావ్యనిన్దా.

మనతామమృతప్రాయం శువర్ణవిన్యాసమ్ శురసాధామయం కావ్యం
 త్రివిష్టపంచాసమంవిద్మః॥ ౪౬॥ సత్కవిరసనాకూర్చి నిస్తుషతరశబ్దా
 లిహాకేన తృప్తోదయితాధరమపి నాద్రియతే కాశుధాఽదానీ॥ ౪౭॥ ఆ
 కలిత శబ్దాలంకృతిరనుజ్వలాఘ్నలితపదనివేశాపి అభిసారకేవరమయతి
 సూక్తిస్సోత్కర్షశృంగారా॥ ౪౮॥ అధ్వనిపదగ్రహపరం మదయతి
 హృదయం నవానదశ్రవణమ్ కావ్యమభిజ్ఞసభాయాం మజ్జేరం కేలివేలా
 యామ్॥ ౪౯॥ ఆస్వాదితదయితాధర శుభారసస్వైవసూక్తరూమ
 భురాః అదలితరసాలముమహో నమోకిలః కలముదఞ్చయతి॥ ౫౦॥ బా
 లాకటాక్ష సూత్రిత మసతీ నేత్రత్రిభాగ కృత భాష్యమ్ కవిమాణవికా
 దూతీ వ్యాఖ్యాత మధీయతేభావన్॥ ౫౧॥ మస్యణపదరీతిగతయస్స
 జ్జనహృదయాభిసారి కా స్మరసాః మదనాద్వయేపనిషదో విశదాగౌ
 వర్తనస్యార్యాః॥ ౫౨॥ వాణీప్రాకృతసముచితరసా బలేనైవ సంస్కృ
 తింసీతా నిమ్నానురూపనీరా కలిస్తకస్యేవ ౫౫నతలమ్॥ ౫౩॥ ఆర్యా
 శతకతీయం ప్రగల్భమనసా మనాదృతాయేషామ్ దూతీ రహితా ఇవతే
 న కామినీమనసి నివిశన్తి॥ ౫౪॥ రతిరీతి వీతవసనా క్రియేవశుద్ధాపివా
 జ్జుదే సరసా అరసాసాలంకృతిరపినరోచతేసాలభజ్జీవ॥

అథాకారవ్రజ్యా.

౫౫ అవధిదినావధిజీవాః ప్రసీదజీవన్తు పథికజనజాయాః దుర్లభ్యవత్తాతై
 తాస్తనాపిథేహి ప్రసాపాలి॥ ౫౬॥ ఆతివత్సలా శుశీలా సేవామశలామ
 నూనుమూరావ అజనివినీతాగృహిణీ స పదిస పత్నీస్త నూద్యేదే॥ ౫౭॥ ఆ
 యిమాలనిమల మూలోచ్చేదన దుశ్శీలవీచి హచాలే బకవిఘనపజ్జిసా
 రానచిరాత్కావేరి భవితానీ॥ ౫౮॥ ఆయివివిధవచనరచనే దదానిచ

౫౯ సత్కావ్యప్రపశంసా.

౫౯ కశ్యప్తౌచనభవాక్రాంతాంప్రసాపాలికామూలాకృతాంప్రత్యాహ
 ౫౬ సే చతురేపాతాన్తరం- కృతశరణయాన్తరంనాయకమసూ
 యనానా నాయకాంకాంచిదుపవిశతి-యద్వాకాదితక్రస్యాశ్చిద్వృ
 త్తంవత్తి.

౫౭ కశ్యప్తౌచనాదపతీం నిజకులవిశ్వేషిణీం అన్యూక్తావత్తి-య
 ద్వాశుకేనిచులోచ్చేదకారిణీం కాంచిద్భావి విరహదుఃఖోద్రేకా
 త్కాచిచ్ఛపతి.

౫౮ కాచిన్నాయకా పరపురుషశబ్దమయ ప్రలోభకారిణీం దూతీం
 ప్రత్యాహ.

స్వగ్రంథరేసమానీయవ్యసనదివసేమమాతిక్ష్వపునస్త్యందర్శనీయానీ॥
 ౫౯॥ అస్తుష్టానిర్లోకోలాఞ్చనమపనిశతు హీయతామోజః! తదపినమూ
 ఞ్చతిసత్త్వాంవసుధాచ్ఛాయామివసుధాంశుః॥ ౬౦॥ అతిచాపలంవితన్వ
 న్నంతర్నివసస్సకామక తిన్యః! ముఖరయసిన్వయమేతాంసద్వృత్తాం
 శజుక్రవిఘ్నామ్॥ ౬౧॥ అజ్ఞేఘజీర్యతిపరం ఖజ్జనయాసోర్మసో
 భవప్రసరః! నపునరనస్తర్గర్భితనిధినిధరామణ్డలేకేళిః॥ ౬౨॥ అన్ధత్వ
 మన్ధసమయే బధిరత్వంబధిరకాల ఆలమ్భ్య! శ్రీకేశవయ్యేః ప్రణయీప్ర
 జాపతిర్నాభివాస్తవ్యః॥ ౬౩॥ అయికోశకారమరుషేవనేచరాణాంపు
 రోగుణోద్ధారమ్॥ యన్నవిచార్యవిచారితజతరస్త్యంసఖలుతేలాభః॥
 ౬౪॥ అగణితమహిమాలఙ్ఘితగురురథనేహస్తనన్ధయవిరోధీ! ఇష్టాకిర్నిస్త
 స్యాస్త్యయిరాగః ప్రాణనిరపేక్షః॥ ౬౫॥ అపరాధాదధికంమాంవ్యధయ
 తితవకపటవచనరచనేయమ్॥ శస్త్రాఘాతోనతథాఘూచీవ్యధవేదనా
 యాదృక్॥ ౬౬॥ అసతీలోచనముకురే కిమపిప్రతిఫలతి యన్తనూవ
 ర్తి! సారస్వతమపిచక్షుస్సతిమిరమివతన్నలక్షయతి॥ ౬౭॥ అన్యము
 భేదుగ్నాదోయఃపియవదనే సవపచుఃకః॥ ఇతరేన్ధనజన్తా రోధూ
 ౫౯ అపకీర్త్యాదినాస్వపరిత్యాగంసంభావయంతీంనాయకాండాతీశ
 మాధత్తే.

- ౬౦ మామియం కుర్వచనైర్ఘయతీతివాదినం నాయకంప్రతినాయ
 కాసభీతవైవాయమపరాధోనతస్యాఇతివక్తి.
- ౬౧ కయోశ్చిద్యుసోః సజ్జేతనికేతనా భావాదేవన సజ్జమ ఇతికశ్చ
 త్కంచిద్వక్తి. యద్వా- సభీలత్యంతగుప్తసజ్జేతంచినానైవకార్యం
 కార్యమితి నాయకాముపదిశతి.
- ౬౨ కశ్చిత్కంచిదుపదిశతి.
- ౬౩ మూఖశువిధకృత పాణ్డిత్య మనవాప్తతత్ఫలతయా భిన్నంకశ్చిద
 స్యాక్త్యాసమాధత్తే.
- ౬౪ దూతీనాయకప్రేమాతిశయం నాయకేవక్తి.
- ౬౫ కృతాపరాధసమాధానాయారబ్ధకపటం నాయకంనాయకావక్తి.
- ౬౬ కయోశ్చిద్దచ్చతోరసతీకటాక్షితమేకందృష్ట్యాపరేణజ్ఞాతంసర్వ
 మిదం మయేమ్యదీరితేనకించిత్త్వయాజ్ఞాతుంశక్యమిత్యపరస్తం ప్రత్యా
 హ- యద్వా వయస్యేనేదంజ్ఞాతమితి మఃఖాల్లజ్జితం యవానంప్రత్యా
 హ.
- ౬౭ నాయకమర్వాదమపితాంనాయకాంసభీసమాధత్తే.

కుస్మిగురుభక్తాధూతుః॥ ౬౮॥ అయిగుభగతుకుకరణా విరరన్తి
 ఘోరభాసుసారేణ త్వయి మోహయ వరాకీ పులితామధుపీవ విషకుసు
 మే॥ ౬౯॥ అయిముగ్ధగన్ధసిన్ధురశజ్జామాత్రేణదన్తి నూదళితాః॥ ఇ
 పుభుజ్జతే కరేణుం కేవలమిహ మత్కుణాః కరిణః॥ ౭౦॥ అభివినయ
 మామసతసుర్విగాహతే దేహళింసవధూః॥ అస్యాః శునరా రభటింకుసుం
 భవాటివిజానాతి॥ ౭౧॥ అన్తగ్గతైర్గుణైఃకిం ద్విత్రా అపి యత్ర సాక్షి
 ణావిరళాః॥ సగుణాగీతేర్యోసా వసేచరం హరిణమపిహరతి॥ ౭౨॥ అ
 లులితశకల విభూషాం ప్రాతర్బాలాం విలోక్య నుదితాభిః॥ ప్రియశిరసివీ
 య్యయావకమధనిశ్శ్వసీతి సమత్పిభిః॥ ౭౩॥ అయి లజ్జావతిసర్భర
 నిశీభరతనిస్సహజ్జిగుభగుప్తే లోచనకోకనదచ్చదమున్తిలయ సుప్రభా
 తంతే॥ ౭౪॥ అమిలితవదనమపీడిత వక్షోరుహమతి విహారజఘనూరు॥
 శపథశతేనభుజాభ్యాం కేవల మాలిజ్జితోఽన్తితయా॥ ౭౫॥ అతిపూ
 జితతారేఽయం దృష్టిక్కుఠిలజ్జనక్షమాసుతను॥ జినసిన్ధాన్తస్థితిరవ స
 కాసనాకంసమో హయతి॥ ౭౬॥ అలమవిషయభయలజ్జావజ్జతమా

౬౮ కుప్తస్వభావం నాయకం నాయకాసభీవక్తి.

౬౯ కస్యాశ్చిత్సవిధే కస్యచిత్త రణమహ జనస్య గమన సంభావనయా
 న్యతరుణ గమనవిరతావప్యతి జరద్వయేభిస్సాభుజ్యత ఇతి కశ్చిత్కం
 చిత్ప్రత్యాహ

౭౦ కిలజ్జతఇతిపాతా. కేవలమేతస్యాః జ్ఞాపత్త్వదర్శనమాత్రేణభవద్భి
 ర్మవిశ్వసితవ్యమితికశ్చిద్వయస్యప్రపతివక్తి.

౭౧ పరరజ్జకగుణానామేవగుణత్వమ్ నత్స్వరజ్జకానామిల్పహ.

౭౨ ముదితంప్రాగితిపాతా. నాయకాసభీసమత్పిసభీప్రపతివక్తి.

౭౩ రాత్రౌ రతిసదసగమనేఽతిలజ్జాంనాటయన్తిం నాయకాంప్రతిశ
 భీప్రాతర్వక్తి-సుప్రభాతన్తఇత్యనేన యయా రీత్యా రాతిరతివాహితా
 తయైవరీత్యాదినమప్యతివాహ నీయమితి పరిహాసోవ్యజ్యతే.

౭౪ కశ్చిదసమయవివ రతమథాయమానఃకయాచిన్నాయకయా రతి
 చిహ్నాత్పత్తిభియా తదీయ ప్రేమహతాభ్యాం కేవలమాలిజ్జిత స్తద్వృ
 త్తంస్వవయస్యప్రత్యాహ- యద్వా విశ్రాంతిసోధావృత్తంకశ్చిద్వక్తి.

౭౫ కశ్చిత్కాంచిద్వక్తి- యద్వా సభీవచనమేతత్.

౭౬ కృతరతిలజ్జాసాధ్వసాం నవోధాంనాయకాం ప్రలోభయితుంశ
 స్యాశ్చిద్వృత్తంసభీవక్తి ఏవంచతవాగ్రేవికమేవ భవిష్యతీత్యతోఽభు
 వాన్తద్వచనేన లజ్జాభయాచిపర్యవృప్రియసన్నిధౌగచ్ఛేతి.

త్వానమియ మియ స్వయమ్ | నవపరిచితదయితగుణా శోచనాఽపరి
శయనసభిః॥ ౨౨॥ అనురాగవర్తినా తవవిరహేణాగ్రేణ సాగృహీ
తాగ్రీ | త్రిపురరిపుణేవ గౌరీవరతసురధావశిష్టే వ॥ ౨౩॥ అన్యద్రవణే
ప్రేయసి విపరీతేన్ద్రోతనీవవిహితాఘ్నాః | ఉద్గతిమిచ్ఛన్త్య స్సఖిభవన్తి విభ
లశ్రమాహస్యాః॥ ౨౪॥ ఽధికస్సర్వభోగ్యయః ప్రియః ప్రియేభ్యో హృది
స్థితస్సతతమ్ | సలుతతివిరహజీవః కణ్ఠేఽస్యాస్త్యమివ సమ్భాగే॥ ౨౫॥ అ
నయనపథేప్రియేన వ్యథా తథాదృశ్యపివ దుస్పృశే, క్షుణ్ణైవ కేవలం ని
శితపనశిలావాసరేజ్వలతి॥ ౨౬॥ అవిధాప్యౌ మిత్రేః స్థితీమాత్రేణైవ
సన్దయన్దయితః పరహసివ్యపదేశాదయమర్థజనా రాజకేభోగ్యః॥ ౨౭॥ అ
శ్రాపిరపరాధాన్తమతథ్యతకథయ మన్తుఖిలవీక్ష్య | అభిధీయతే సకిం య
ది సమానచోరాననః కితవః॥ ౨౮॥ అన్యోన్య మనుస్రోతసమన్యదధా
న్యత్తటాత్తటం భజతోః | ఉదితేర్క్మేఽపి స మాఘస్నానం ప్రసమాప్య
తేయూనాః॥ ౨౯॥ అన్యూమాతవల్లి ఫలభరనతాగ్రీవిష్వగ్వికాసి సౌ
రభ్యే | శ్వపచఘటఖర్షరాజ్ఞాత్వంకిల ఫలితాపి విఫలైవ॥ ౩౦॥ అ
జ్ఞలిరకారిల్లాకైన్లూకానైరనాటతైవ రజ్జతాజగతి | సంధ్యాయాజవనస
తిస్సల్పాః సభేసుఖాయైవ॥ ౩౧॥ అగృహీతానునయాం మాముపేక్ష్య
సఖ్యోగతా బతైకాహమ్ | ప్రసభంకరోషి మయి చేత్స్వదుపరివపురద్య
మోక్ష్యేమి॥ ౩౨॥ అస్థిరరాగః కితప్రామానీచపూరిదూషక స్త్వమసి |

- ౨౨ నాయకంప్రతి నాయి కావిరహం సభీవక్తి .
౨౩ అస్యనాయి కా సునిమ్న సమతోష్ణాత్సోస్వస్తి న్నాధికృతమావేద్యతే
౨౪ నాయి కావిరహతిశయం సభీనాయకంవక్తి .
౨౫ సర్వనాపరాజ్ఞనా సక్తమప్యేనంమావమానయ యతఇతోఽయం
గమిష్యతీతివాదినీం సభీం కాంచిన్నాయి కావక్తి .
౨౬ సభీనాయికం శిక్షయతి .
౨౭ నాయికాంప్రతి నాయకోవక్తి - ఆదౌ నాయకస్యవచనంక్రత్వా
పశ్చాత్ నాయికా సభీవక్తి .
౨౮ కయ్యాదనురాగం కశ్చిద్వక్తి .
౨౯ కశ్చిద్భావన శాలినీంనాయికా మన్యూక్త్యాదుర్జనసంగతిశాలినీత్వ
మస్తాకమనుపయ్యుక్తేతివక్తి .
౩౦ ప్రతిష్ఠాపురస్కరం స్వల్పమపిజీవసః సమీచిన మితికశ్చి వక్తి .
౩౧ నాయి కానాయకంవక్తి
౩౨ నాయి కాసభీ నాయకంవక్తి .

మమసఖ్యాః పతనీ కరేషశ్యామి ఋజుర్యథాభవనీ॥ ౮౮॥ అకరుణా
తరమనసో దర్శితనీరానిరస్తరాశేయమ్ | త్వామనుధావతివిముఖం గజ్జే
వభగీర భంద్యప్తిః॥ ౮౯॥ అన్యః కలుష స్తమ్భితరసయా భృగ్జౌరునాశ
యేవమమ | అపున్తుఖస్యవిహితా వరవర్ణిని నత్వయాత్మప్తిః॥ ౯౦॥ అ
యి సరశే సరశతరో ర్మదముదితద్విపకపోలపాలేశ్య | అస్యోన్యముగ్ధగ
న్ధవ్యతిహారః కషణమాచక్షే॥ ౯౧॥ అస్యాంకరరుహఖడ్గితకాణ్డపటప్ర
కటితాద్యప్తిః | పటవిగళితనిష్కలుషాస్త్వదతేపీయూషధారేవ॥ ౯౨॥ అ
స్యాః పతిగృహగమనే కరోతిమాతాశ్రుపిచ్ఛిలాం పడవీమ్ | గుణగర్వితా పు
నరసా హాసతి శనైశ్చుష్కరుచితముఖీ॥ ౯౩॥ అజ్ఞే నివేశ్య కూడిత
దృశశ్చనైరకరుణేతిశంసన్త్యాః | మోక్ష్యోమి వేణిబన్ధం కదానభైర్గన్ధతైలా
కైః॥ ౯౪॥ అలమనలజ్ఞ్యతిసుభగే భూషణమపహాస విషయమిత
రాసాష్ | మరుషేవనస్థుతిలతా ప్రసూనమివ వన్ధ్యవల్లీనామ్॥ ౯౫॥ అ
బుధాజిజ్ఞాసాపి కయాపిగత్యా పరంపదంప్రాప్తః | మన్త్రిణ్యతికథ్య
స్తే నయబలవటికాశ్చవజనేన॥ ౯౬॥ అతిశీలశీలతయా లోకేను
సభీమృదుప్రతాపానః | క్షణవామ్యదహ్యమానః ప్రతాపమస్యాః ప్రియే
వేద | ౯౭॥ అన్యాః పిగృహిణీతి ధ్యాయ స్తథిలపితమఖిలమాప్నో
తి | పశ్యన్పాపేణమయీః ప్రతిమాశ్చవదేవతాశ్చేన॥ ౯౮॥ అనుపే

౮౮ నాయకాశుభిక్వచిద్గచ్ఛన్తంనాయకంప్రపత నాయకానంతంవక్తి
౮౯ అప్రకటితమానాం నాయకాం నాయకోవక్తి.
౯౦ కథమనేననాయకేన మమాస్తి సంగతిరిత లోకేప్రసిద్ధిరితి వాదనీం
నాయకామస్యోక్త్యావక్తి.
౯౧ కయాచనవిలోకితః కశ్చిత్తస్యాః విలోకనముఖం స్వస్వసఖాయం
౯౨ కశ్చిత్కాంచద్వక్తి. [వక్తి.
౯౩ పథికాశంసనమేతత్.
౯౪ కథమకృతభూషణాహమాగమిష్యామితివాదినీందూతీవక్తి-యద్వా
సర్వాసామన్యాసాం భూషణంసమహృమితి ఖిన్నాంసభీసమాధత్తే.
౯౫ కశ్చిత్కాంచ్చిన్నిన్దతి.
౯౬ ఆత్యన్తాభిమానశాలినీ మత్సభీతి వాదినీంసపత్నీ సభీం నాయకా
సభీవక్తి.
౯౭ యదీయముత్కృష్టగుణాతర్హ్య తదీయనాయకః కథమన్యమర్హ
త్త ఇతివాదినీం కాంచిన్నాయకాశుభీవక్తి.
౯౮ గర్వశాలినంనాయకం నాయకాశుభీముపదిశతి.

త్వనీచభావం బాలకపరితోగభీరమధురస్య, అస్యాఃప్రేక్షుఃపాత్రఃనభవ
సిసరితోరసస్యేవ॥ ౯౬॥ అధివాసనమాధేయం గుణమార్గమపేక్షతేనచ
గ్రధనామ్, కలయతి యువజనమౌలింకేతకకలితాస్వరూపేణ, ౧౦౦॥ అ
పనీతనిఖిలతాపాం సుభగస్వకరేణవినిహితామ్భవతా, పతిశయఃవార
పాశిజ్వరౌషధం వహతిసామాలామ్, ౧ ఆగణితగుణేనసుందరకృ
త్వాచారిత్రమపుద్గాదానీనం, భవతానస్యగతిస్సావిహితావర్తేనతరడివ॥

౨ అనురక్తయానయా పునరాగతయేస్థాపితోత్తరీయస్య, అప్యేక
వానసస్తవసర్వయువభ్యోఽధికాశోభా॥ ౩ ఆర్థఃప్రాణిత్యేకో
మృత ఇతిరోమే విధుస్తుదస్యేవ సుధయేవ ప్రియయా పథి సజ్జత్యాలిక్తి
తార్థస్య॥ ౪ అవధీరితోపి నిద్రామిషేణ మాహాత్మ్యమశృణయా
ప్రియయా, అవబోధితోఽస్తిచపలోబాష్పస్తిమితేనతల్పేన॥ ౫ ఆ
యిశబ్ద మాత్రసామ్యా దాస్వాదితఃకర్కరస్య, తవపథిక స్వల్పారసనా
చ్ఛేదః పురతో జనహాస్యతామహతీ॥ ౬ ఆభినవయావనదుజ్జ
య విపక్షజనహాస్యమానమానాపి, సూసూఃపితృప్రియత్వాద్భిభర్తి సు
భగామదంగృహిణీ॥ ౭ అవమానితమివసంప్రతి గురుణాగ్రీష్ట
ణదుర్బలం శైత్యమ్, స్నా సూత్సుకతరుణీస్తన కలశనిబద్ధం పయే విశతి
౮ అలసయతి గాత్రమఖిలంక్షేకం మోచయతిలోచనంహరతి, స్వా
పిషవ ప్రేయాన్తమమోక్షుంసదదాతిశయనీయమ్॥ ౯ అంసావ

౯౯ సభీనాయికా మస్యాక్ర్యా సతౌతి.

౧౦౦ నాయికాసభీ నాయకంవక్తి.

౧ నాయికాసక్తిం దుశ్శీలనాయకేనాయికావక్తి.

౨ అయంనాయకః సకలతరుణభ్యోభాగ్యశాలీతికంచన కాచిద్వక్తి.

౩ కశ్చిక్స్వస్యసభాయంవక్తి.

౪ కతినహృదయాపిమోమలహృదయామన్నాయీ కేతికశ్చిద్వక్తి.

౫ స్వనామైక్యాదన్యాజ్ఞనా గృహీతదర్శనం కాచిద్వక్తి.

౬ కాచిత్కస్యాశ్చిద్వృత్తంవక్తి - సూసూఃపితృ ప్రియత్వాద్భిభర్తి సు
భగామదమితి.

౭ కశ్చిత్సాన్మసౌద్యతకామినీకుచమవలోక్య వ్యజ్ఞాన యాత్వత్సజ్ఞ కా
మోహమితివక్తి - య ద్వా గ్రీష్మనిర్జితస్య శైత్యస్యయథాత్వత్కుచకలశ
పివశరణంతథామన్తధనిర్జితస్యమహాపీతిభావః.

౮ కథమతిచిరకాలేపిసంవృతైశయనాగార స్మనిర్గచ్ఛనీలివాదినీం

౯ కశ్చిత్కాంచిద్వక్తి.

[సభీంనాయికావక్తి

లమ్మికరభృత కచః పదునైషకధవశినఖరేఖః | భాతాధర నయనం వపు
రస్త్రీయనజ్యస్యవనిశితమ్ || ౧౦ అవినిహితం వినిహితమివ యువ సు
స్వచ్ఛేషువారవామదృశః | ఉపదర్శయన్తి హృదయం దర్పణ బిమ్బేషువ
దనమివ || ౧౧ || అతిలజ్జయాత్స్యయైవ ప్రకటః ప్రేయానకారి నిభృ
తోపి | ప్రాసాదమాళిరుపరిప్రసరన్త్యావైజయస్త్యైవ || ౧౨ || అస్యో
స్యగుణ గ్రన్థనయోగాద్ధావః పదార్పణైర్బహుభిః | ఖలకుపితుదన్తి మేధీ
భూతం మధ్యస్థమాలమ్బ్య || ౧౩ అర్థగ్రహణనతథా వ్యధయతి క
టుమాజితైర్వధాపిశునః | రుధిరాదానావధికంధు సౌతికర్ణేక్షణన్తశకః ||

౧౪ || అగ్రేలఘుమా పశ్చాన్యహతాపిపిథీయ్యతే నహిమహిమ్నా | వామ
నఇతిత్రివిక్రమమభిదధతిదశావతారవిదః || ౧౫ || అగ్రేస్తనన్ధయస్తవ
చరణేపరిచారకాః ప్రియః పృష్ఠే | అస్తికిమలబ్ధమధికం గృహిణీయదాశ
జ్ఞానేబాలామ్ || ౧౬ అధరఉదస్థః కూజితమామీలిత మక్షీలోలితో
మాళిః | ఆసాదితమివచుమ్మన సుఖమస్మర్శేపితరుణాభ్యామ్ || ౧౭ అ
తిరభసేన భుజోయం వృతివివరేణ ప్రవేశితస్సదనమ్ | దయిత స్మర్శో
భృసితోనాగచ్ఛతివత్సనాతేన || ౧౮ అమృరమధ్యనివిష్టం తవేద
మతిచ పలమలఘుజఘనతటమ్ | చాతకఇవనవమధ్రం నిరీక్ష్యమాణానతృ
ప్యామి || ౧౯ అయమన్తకారసింధురభారాక్రాంతావనీభరాక్రాంతః |
ఉన్నతపూర్వాద్రిముఖః మామస్సన్ధ్యాస్రముద్వమతి || ౨౦ అస్త్ర

౧౦ వేశ్యాసత్తంతంబునకాచిదుపదిశతి - ఏవంచైతాసాః ప్రేమభ్రమే.
ణయేసమాసక్తాః భవన్తి తేఽత్సన్తమూఖాః ఇతి. [భీవక్తి.

౧౧ అహమస్మిన్నాసత్తేతికథంలాకప్రసిద్ధిరితివాదినీంనాయ కాఽస

౧౨ మధ్యస్థావలమ్బ్యనేనసజ్ఞటితవాగ్భిఃఖల జయోఽపి సుశక్యమితకశ్చి

౧౩ మజానవాక్యమతిదస్సహమితకశ్చిద్వక్తి. [ద్వక్తి.

౧౪ ప్రథమసంజాతలాఘవస్యోత్తరకాలీన గౌరవత్వేపినతదపగచ్ఛ
తీతికశ్చిద్వక్తి - ఏవమృరమేశ్వరస్యావ్యేతాదృశీగతిస్తత్ర కావార్తామను
జస్యేతి - ఏవచ్ఛతథాకర్మకర్తవ్యంయథారమ్భఏవప్రతిష్ఠాభవతీతి.

౧౫ కాచిన్నవీనసపత్నీశక్తితాంసమాధత్తే.

౧౬ కయ్యాదాసక్తిజ్ఞశ్చిద్వక్తి.

౧౭ కశ్చిత్స్యచిదవస్థాజ్ఞాప్యేత్ప్రతివక్తి.

౧౮ నాయకోనాయ కాంచక్తి.

[వక్తి.

౧౯ ప్రాతఃకాలోజాతః ఉపపత్తిర్నిస్సార్వతామితి నాయ కాం సభి

౨౦ మూర్ధేష్వవమూర్ధసమావేశోనపట్టితేష్వితికశ్చిద్వక్తి.

రూఢీతో నివసతిజడేజడశ్శిరమహానిహరిణఇవ | అజడేశశీవ తపనే సతు
ప్రవిష్టోపినిస్సరతి || ౨౧ ఆగతిత జనాపవాదాత్త్వత్పాణి స్సర్కహ
షాతరశేయమ్ | ఆయాస్యతోవరాకీ జ్వరస్యతల్పం ప్రకల్మయతి ||

౨౨ అప్యేకవంశజనుషాః శశ్యత పూర్ణత్వతుచ్ఛతాభాజాః | జ్యోకా
న్ముకయోఃకశ్చిద్ధుణధూతఃకశ్చిదపిభర్తా || ౨౩ అభినవ కేలిక్లావ్తాకల

యతిబాలాశ్రమేణభర్తామ్భుః | జ్యోషర్మయితుం నమితా తు సుమాశ్రిధ
నుర్లతేవమధు || ౨౪ అవిరతచతితాశ్రవపుఃపాణ్డున్నిగ్ధతవోపనీ

త మిదమ్ | శశిధౌత మాజ్యమిన మేస్తరశర దాహవ్యధాం హరతి ||

౨౫ అస్తర్నిచతితగుఞ్జాగణరమణీయ శ్చకాన్తి కేదారః | నిజగోపీవి
నయవ్యయభేదేనవిదీర్ఘహృదయఇవ || ౨౬ అమునా హతమిదమిద

మితిరుదతీ ప్రతివేశి నేజ్జమజ్జమియమ్ | రోషమిషదలితలజ్జా గృహిణీదర్శ
యతిపతిపురతః ||

ఆకారప్రజ్యో.

౨౭ ఆస్తరమపి బహిఃపహివశ్శ్చయితుం రసమశేషతస్సతతన్ | ఆశు
తీసత్కవిసూక్తిః కాచఘటీచత్రయంవేద || ౨౮ ఆలోక ఏవవిము

భీక్సచిదపిడివ సేనదక్షిణాభవనీ | ఛాయేవతదపితా పం త్వమేవ మేహర
నిమాననతి || ౨౯ ఆజ్ఞాకాతుర్యాచ్ఛాక్షేపోహనితంచకుష్కరుది

తంచ | ఇతిచిదువనసాన్తి తస్యంధ్వాయన్ తస్యానత్యహ్మి || ౩౦ ఆ

౨౧ చూతినాయ కాత్వయ్యాసక్తేతివైద్యంవక్తి.

౨౨ ఏకవంశజన్య స్వేపికస్యచిత్సమృద్ధిఃకస్యచిన్నేతికశ్చిత్సమభతే.

౨౩ నాయ కాశహచరీనాయకంవక్తి - ఇదంవిచరితసురతశ్చవర్ణః మే

౨౪ చిరవిరహభిన్నాంనాయ కాంనాయకోవక్తి.

౨౫ ఏతస్యాస్సమ్భాగస్థానంకేదారఇతికశ్చిద్వక్తి.

౨౬ కశ్చిన్నాయకాయావృత్తజ్ఞాఞ్చిద్వక్తి - పతిపురతోప్యేతాదృశక
ర్తవ్యతానిపుణాః సిక్రియాభవనీతినసర్వధావిశ్వాస్నస్తాసాంవిధేయఇతి.

౨౭ ప్రసాదరూపగుణవత్త్వాశేవ సత్కావ్యత్వమితి కశ్చిద్వక్తి - య
ద్వాక్యచిదన్యత్ర విహిత కేలిఃకథంసమయ్య సురాగందర్శయనీతివాదినం
నాయకంనాయకావక్తి.

౨౮ కశ్చిన్నాయకాంవక్తి.

౨౯ కశ్చిత్సఖాయంప్రతి స్వనాయకాచాతుర్యంవక్తి - ఏవంచ ఏతా
దృశనాయకా సురతధ్వానం సమ్యక్.

౩౦ కాంచిన్తావినీంశభీసమాధతే మాతురుభగ్నామ్మరంప్రేమ ఏవం

జ్ఞా పయిష్యసి పదం దా స్యసిదయితస్య శిరసికింత్వరసే। ఆసమయమాని నిముద్ధగేమాకురు భగ్నాంకురంప్రేమ॥ ౩౧ ఆసాద్యభజ్జమనయా

మ్యాతేవిహితాభిరునిత కేళిపణే। నిస్సారయతాక్షానితి కపటయషా త్పారి తాస్సఖ్యః॥ ౩౨ ఆదరణీయగుణానభి మహతానిహితానితేనశిరసిత్వ

ప్రతవలాఘవదోషాయంసౌధపతా కేవలచలసి॥ ౩౩ ఆర్ద్రమపిస్తన జనునాన్నిరస్యసుతనుత్వయైతదుస్తుక్తమ్। ఖగ్ధమవాప్తుమివ త్వాంతప

నాంశూసంశుకంపిబతి॥ ౩౪ ఆరోపితాశిలాయామశ్లేవత్వంస్థిరేతిమస్తే)ణ। మగ్నాపిపరిణయాపదిజారముఖంపీక్ష్యహానితైవ॥ ౩౫ ఆయా

తియాతిభేదం కరోతిమధుహరతిమధుకరీవాన్యా। అధిదేవతా త్వమేవశ్రీ రివకమలస్యమేమనసః॥ ౩౬ ఆసాద్యదక్షిణాందిశమవిలమ్బంభజతి

నూత్తరాంతరణిః। పురుషంహరన్తి కాంతాఃప్రాప్యేణహిదక్షిణాపివ॥

౩౭ ఆదానపానలేపైః కాశ్చిద్ధరళోపతాప హరిణ్యః। సదసిస్థితైవసి ద్ధౌషధివల్లీకాపిజీవయతి॥ ౩౮ ఆన్దోళలోలకేశాంచలకాశ్చీంకి

జ్జిణీగణక్వణితామ్। స్థరసి పురుషాయితాంతాంస్తరచామర చిహ్నయ స్త్రిమివ॥ ౩౯ ఆక్షిపసికర్ణమక్షైత్రిభైవబద్ధోబలిప్త్యయామధ్యే)ఇతి

జితసకలవదా న్యేతనువానేలజ్జనేతన్వి॥ ౪౦ ఆక్షేపవచనలజ్జనకే

చ దృఢేప్రేష్ణి సర్వమేతాదృగ్విధానం యుక్తమితి ప్రీత్యా స్వాధీనతాం నీత్వా పశ్చాత్కోపకరణముచితమితి.

౩౧ నాయకస్వస్య సఖాయంవక్తి - తేనచైతాదృశీనాన్యచాతురీతి.

౩౨ సఖీనాయకాముపదిశతి.

౩౩ కశ్చిన్నాయకాం నాయకోవక్తి - అచేతన మంశుకమపి త్వత్ప మాగమాయతపస్తపతి తత్ర కావార్తాసచేతనస్య మమేతిభావః.

౩౪ కశ్చిత్క్రస్యాశ్చిచ్ఛేష్టాంవక్తి - విషయతౌ పతితాపిస్థిరాభవేతిమ స్తే)ణ ప్రాధికతాపి జారముఖ మవలోక్య హసనేన స్వస్య చింతావిహీన త్వంప్రదర్శయతి.

౩౫ అన్యజ్ఞనాగమనభిన్నాం నాయకాం నాయకస్సమాధత్తే.

౩౬ సఖీనాయకాముపదిశతి.

౩౭ కశ్చిదన్యోక్త్యా నాయకాంసౌతౌతి తస్యాదర్శనమాత్రేణ అ హంజీవామి ఇతినాయకా సఖీంప్రతి నాయకోవక్తిః.

౩౮ నాయకాసఖీ నాయకంవక్తి.

౩౯ నాయకో నాయకాంవక్తి.

౪౦ కశ్చిదత్యస్త నాయకాసక్తిం కంచిద్యక్తిః.

శక్రహాకేలికుతుకతరశేన। స్త్రీణాం పతిగోగురురితి ధమఁ నశ్రావితా
సుతనుః॥ ౪౧ ఆగచ్ఛతానలేక్షిత పృష్ఠేనార్థీవరాటకేనేవ। ము

షితాన్మితేనజఘనాం శుకమపివోధుం నశక్తేవ॥ ౪౨ ఆకుంచితైకజ

ఙ్మందరావృతోర్ధ్వరుగోపితార్ధోరు। సుత మోశ్శ్వసితక్రమనమదుదరస్థా
టనాభిశయనమిదమ్॥ ౪౩ ఆదాయధనమనల్పం దదానయా సుభ

గతావకందాసః। ముగ్ధారజకగృహిణ్యాకృతాదికైఃకతి పయైర్నిస్సాన్వ॥

౪౪ ఆస్తాం వరమవ కేశీమాదోహదమస్య రచయ పూగతరోః। ఏతస్మా
త్ఫలితాదపికేవలముద్వేగమధిగచ్ఛ॥ ౪౫ ఆరబ్ధమభిమధనం శ్వహ

స్త్రయిత్యాద్విజత్వమమరైర్యత్। ఉచితస్తత్పరిణామో విషమం విషమేవ
యజ్ఞాతమ్॥ ౪౬ ఆవర్జితాలకాయాశ్శ్వాసోత్కమ్పననార్పితైక

భుజమ్। శయనంరతివివశతసోఃస్తరామిశిధిలాంశుకంతస్యాః॥ ౪౭ ఆ

మ్రాజుర్గోయ మరుణశ్శ్వామలరు చిరాస్థినిర్గత స్ఫులిను। నవకమరకర్ప
రపుటాస్తూర్ధ్వోర్ధ్వంగతస్స్ఫురతి॥ ౪౮ ఆభజ్ఞురా బహుగుణా

దీఘాస్వాదప్రవాప్రియాదృప్తిః। కషఁతిమసోమదీయంప్రదమీనంబ
డిశరజ్జురివ॥ ౪౯ ఆలవయథాయథేచ్ఛసియుక్తంతవకితవ కిమప

వారయసి। స్త్రీజాతిలాఙ్ఘనమ సౌజీవితరంకాసభీసుభగా॥ ౫౦ ఆ
స్వాదితోసి మోహదృతవిదితా వదనమాదురీభవతః। మధులిప్తక్షురరసనా

౪౧ నాయకా నాయకాకస్త్రిక సజ్జంసభీంవక్తి.

౪౨ ప్రణయకో పమవలమృత్య సుప్తాంనాయకాం దృష్ట్వా నాయకం
ప్రతిసభీవక్తి. యద్వా సురతశ్రాంతాశయనజాతివర్ణనమేతత్.

౪౩ సభీనాయకాసక్తివిశేషంనాయకంప్రత్యాహ-ఏవంచ త్వదజ్ఞస
జ్ఞేవసనదర్శనమాత్రేణ ధనవ్యయమపి సగణయతి తత్రకావారాత్వదజ్ఞస
జ్ఞేతి. [క్త్యావక్తి.

౪౪ కశ్యచిద్బుష్టస్యాధికారదాపనాయ ప్రణయశాలినం కశ్చిదస్యో

౪౫ దుష్టావలమృతపురస్కారరబ్ధ కార్యస్యా వశ్యవ నథజనకత్వమితి
కశ్చిదస్యోక్త్యావక్తి-ఏవంచామరాణా మప్యేతాదృశగతి స్తత్రకావారా
మసుజన్యేతి.

౪౬ సురతశ్రాంతనాయకా స్వాపవర్ణనమేతత్.

౪౭ నాయకోనాయకాంవక్తి.

౪౮ కశ్చిత్కంచిత్ప్రీతివక్తి.

౪౯ నాయకాసభీ నాయకంవక్తి.

౫౦ కాచిన్నాయకా నాయకంప్రతి అస్యోక్త్యావక్తి.

చేదాయవరంవిజానానీ॥ ౫౧ ఆకృష్టిభగ్నకటకం కేనతవప్రకృ
తికోమలంసుభగే॥ ధన్యేనభజన్యతాశంక్రాహ్యంమదనస్యరాజ్యమివ॥

౫౨ ఆరుహ్యదూరమగచితరాద్రక్షేణప్రకాశయన్తీస్వామ్॥ వాత
ప్రతీచ్ఛనపటివహిత్రమివహరసిమాంసుతను॥ ౫౩ ఆయాసః పర
హింసావైతంసికసారమేయతవసారః॥ త్వామపసార్యవిభాజ్యఃకురజ్జప
జుధునైవాన్యైః॥ ౫౪ ఆనయతి పథికతరుణంహరిణ ఇహ ప్రాతే
యన్నివాత్మానమ్॥ ఉపకలమగోపికోమలకలమావళికబళనూత్తరళః॥

౫౫ ఆనీదేషయథార్థఃకిమపితదానాయమాహతోస్యాహనిష్కరభావా
దధునాకటూనిరటతిసఖిపటహివ॥ ౫౬ ఆజ్ఞాకరశ్చతాదన పరి
భవసహనశ్చసత్యమహమస్యాః॥ నతుశీలశీతలేయం ప్రియేతరద్వక్తుమపి
వేద॥ ౫౭ ఆధాయ దుశ్శకలశే మన్థానంక్లాంతదోర్లతా గోపీ॥ ఆ
ప్రాప్తపారిజాతాదైవేదోషంః వేశయతి॥ ౫౮ ఆస్తాంమానఃకథనం
సఖీమవామయినీవేద్యదుర్విసయే॥ శిథిలితరతిగుణ గర్వామమాపి సాంజ్ఞ
తాసుతనుః॥ ౫౯ ఆవతేరాతర్పణ శోభాండిటీర పాణ్డురైర్దధ
తీ॥ గాయతిముఖరితసలిలాప్రియసజ్జమమజ్జళంమురళా॥

౫౧ అనానాదితనాయకరసాం సామాన్యవనితాం సఖీవక్తి-ఏవంచ
యస్యతవపాణిస్సర్వోభవితా సమదనమహిపతిరేవేతి-యద్వాఅవివాహి
తాం కాఞ్చితాగ్రచిద్యక్తి.

౫౨ కశ్చిత్రాగ్రచిద్యక్తి.

[వదతి.

౫౩ కేషాం చిదాశ్రయేణ కంచదపకర్తు ముద్యతంకశ్చిదన్యోక్త్యై

౫౪ మృగోపి స్వాధామేతాదృశ కర్తకర్తులవిజానాతి తత్ర కావా
ర్తా మనుజస్యేణ- ఏనమేతస్యాః దర్శయిత్వా ఆసక్తిమత్ప్రద్యైతస్యాః
భనమనేనభుజ్యతఇతి కశ్చిత్రాగ్రచిద్యక్తి. [నీంసఖీంనాయకావక్తి.

౫౫ కింత్యయేదృశమకారి యేనాయమధునాన్యాదృశం వక్తిఇతివాది

౫౬ శ్వచేష్టితమిదమాకర్ణ్యసాయికాకింకింసకరిష్యతీతి వాదినీంనాయ
కాసఖీంనాయకోవక్తి. [కశ్చిద్యక్తి.

౫౭ ఏతస్తాదిదంభవిష్యతి వవేత్యవిచార్సకార్సకారిణమన్యోక్త్యై

౫౮ కశ్చిన్నాయకా సాధుర్నిం స్యస్యసఖాయ..వక్తి.

౫౯ కాచిత్ప్రియాగమ సూత్సవనైమిత్తికం భిత్త్యాదౌ తణ్డూలాద్యుజ్జ్వల
విష్టద్రవలిప్తకరతలాదినా చిత్రకరణ మజ్జళగానయాపాతర్పణవిధానమన్య
జసఖీత్యాస్మానావసర ఏవావర్తా దిచ్ఛత్తనా కరోతీతి కాచిత్రాగ్రచిద్య
క్తి- నాయకాచేయం పరకీయా.

ఇకారవ్రజ్యా.

౬౦ ఇయముద్గతిః హరన్తి నేత్రనికోవంచవిదధతీపురతః | నవిజానీ
మఃకింతవ వదతిసపత్నీవదిననిద్రా || ౬౧ ఇదముభయభిత్తి శస్త్రత

హారగుణాన్తర్గతైకమచముమళమ్ | గుళికాధనురివబాలా వపుః స్త్రరశ్శ్చ
యతిమతుకేస || ౬౨ ఇహశిఖరిశఖాలమ్బినివి నూద దరవపుషి తరు

హరిణే | పశ్యాభిలషతిపతితుంవిహగీనిజనీడమోహేన || ౬౩ ఇత్తుర్మదీ

ప్రవాహూద్యూతంమానగ్రహశ్చతేసుతను | ధూలతికాచతవేయం భ
క్తేరసమధికమావహతి || ౬౪ ఇహకావసతిసతుష్యతుమద్దయితాయ

దవలోకనేజ్వరితా | ఇతిబలిముజ్ఞుతిగోషేవిహసతినీపాన్తరేకృష్ణః ||

౬౫ ఇన్దోరివాస్య పురతోయద్విముభీసాపవారణాభిమనీ | తత్కథ
యశిన్నుమరితం సభిత్వయాచ్ఛాయయేవకృతమ్ || ౬౬ ఇహకప

టమతుకతరళితదృశివిశ్వాసం తురజ్ఞకింతురుషే | తవరథస తరళితేయం
వ్యాధవధూర్వాలథౌవలతే || ౬౭ ఇహవహతిబహుమహూదధివిధూ

మణామానగర్వమియముర్వి | దేవస్యకమతమూర్తే ర్నశృష్టమసి సిభిలమా
ప్నోతి ||

ఈకారవ్రజ్యా.

౬౮ ఈష్యోరోషజ్వలితోనిజపతిసజ్గంవిన్దయంస్తస్మాః | చ్యు

౬౦ రాత్రిరతశ్రమగుప్తాంనాయికాం సభీశిక్షయితుంవక్తి - నాయ
కాచేయంపరకీయా.

౬౧ కశ్చిత్స్వస్య సఖాయంవక్తి. [తరుహరిణే శాఖామృగే.

౬౨ వ్యవాయసేధైర్యాయ కాన్తచిత్తం వ్యాఘ్రేపుం నాయకావక్తి

౬౩ మానినీంనాయికాం నాయకఃకుతూహలేన ప్రసాదయతి.

౬౪ కాచిన్నాయికాం వక్తి - ఏవంచైతత్సర్వం పరిత్యజ్య నాయక
మాలింగయేతి.

౬౬ ఏతస్యాంవిశ్వాసేనైవవిధేయమితికశ్చిత్సఖాయ మన్యోక్త్యావ
క్తి వ్యాధవధూః ఏవంచహింసకాతిశయోద్యోత్యతేనాలథౌపుష్పేవలతే
సన్నిహితాభవతి.

౬౭ కాచిన్తహత్తరనాయక సజ్జగర్వభాషిణీం కాంచి దుద్దిశ్యాన్యో
క్త్యావక్తి - ఏవంచైతస్యాస్తృత్పృష్టావలోకనమతిదుర్లభం తత్రకిమువాచ్యం
తత్సజ్జమాదితి ఏవంచమిధ్యాగర్వముద్వహనీతి.

౬౮ కశ్చిత్సఖాయంవక్తి - ఏవంచ తదీయజ్ఞునధ్యానాదేవ ఏతాదృ
శానన్దస్త్రక్రిమువాచ్యస్తప్రప్నోతి.

తవసనజఘనభావనసాన్త్రాసస్తేననిర్వామి॥ ౬౯ ఈశ్వరపరిగ్రహా
చితమోహాస్యాంమధుపకింముఖాభ్రమసి॥ కనకాభిధానసారావీతరసా
కితవకలికేయమ్॥ ౭౦ ఈషదవశేషజడిమా శశిరేగతమాత్రవీచర
మక్షృః॥ నవయావనేవతన్వీనిషేవ్యతేనిర్భరంవాపీ॥

ఉకారవ్రజ్యో.

౭౧ ఉల్లసితభూధనుమాతవపుధునాలోచనేనరుచిరాజ్ఞి॥ అచలా
అపినమహాంతఃకేచఞ్చలభావమానీతాః॥ ౭౨ ఉపనీయయన్నితమ్బే
భుజ్జఘ్నఘ్నైరలమ్బివిబుధైశ్శ్రీః॥ ఏకస్సమన్తరగిస్సఖిగరిమాణంసముద్వ
హతి॥ ౭౩ ఉల్లసితలాఞ్చసూయంజ్యోత్స్నవల్లీ శుభాకరస్సన్ధరతి
ఆశక్తకృష్ణచరణ శృకటశవప్రకటితక్షీరః॥ ౭౪ ఉపచారానుసయా
స్తేకితవస్యోపేక్షితాస్సభీవచసా॥ ఆధునానిఘ్నరమపి యదిసవదతికలికై
తవాద్యామి॥ ౭౫ ఉషసిపరివర్తయన్త్యా ముక్తావామోపవీతతాంసీ
తమ్॥ పురుషాయితవైదగ్ధ్యం నీదావతికైర్నకలితంతే॥ ౭౬ ఉడ్డినా
నామేషాంప్రాసావాత్తరుణిపక్షిణాంపక్షిః॥ విస్మరతివైజయన్తీపవన
చ్ఛిన్నాపవిధేవ॥ ౭౭ ఉజ్జాగరితభ్రామితదన్తరదశరుద్ధమధుకరప్రకరే॥ కా
ఞ్చనకేతకిమాతవవిగళతుసౌరభ్యసమ్భరః॥ ౭౮ ఉల్లసితభూఃకిమతిక్రా

౬౯ కాచిన్తహత్పరిగృహీతేయమత స్త్వయైతస్యా మాసక్తిర్నకార్యే
త్యసౌక్యవక్తి.

౭౦ వాపీసవిధేకియద్భిః సరివృతాం కాఞ్చనదృష్ట్యాకశ్చిద్వక్తి.

౭౧ సభీనాయికాంసతౌతి. యద్వా అభిమానీరుప్తనాయకఃకథ
మాయాస్యతీతి చిన్తయన్తీంనాయికాంసభీవక్తి.

౭౨ కస్యాశ్చిన్నిదర్శనంప్రదర్శ్య కశ్చిత్కాంచిద్వక్తి.

౭౩ నైషసమయేజారసవిధేగన్తుమితి కాచిత్కాఞ్చిద్వక్తి.

౭౪ స్వమసౌగతం కాచిత్కాఞ్చిద్వక్తి.

౭౫ సభీనాయికాంవక్తి - ఏవంచేదానీంమత్సమక్షం లజ్జాంనాటయ
నే పరంతు త్వదీయతాత్కాలిక లజ్జా శూన్యత్వం తథా విధముత్తాదామ
తాపరివర్తనమేవ సర్వేషాంకథయతీతిభావః.

౭౬ సభీనాయికాంవక్తి - యద్వా సజ్జేతస్థలమిదమితి.

౭౭ అతితీక్ష్ణమతిభిస్సంరక్ష్యమాణాం కాంచితశ్చిదసౌక్యవక్తి -
తేషాం కుప్తాదిభిర్నివారణక్రియమాణేత్వద్యౌవనంనిష్ఫలమితి.

౭౮ సభీనాయికాంవక్తి - ఏవంచనీచమాధ్యధంప్రథమతోవిధాయశ
శ్చాచ్ఛిన్నావిధానమనుచితమితి॥ తేనచతత్పరిత్యాగపశ్చాచితకలికశ్చిద్వక్తి.

స్తంచస్తయసినిస్తరక్షాక్షి | తుద్రాపచారవిరసః సాకః ప్రేష్టా గుడస్యేవ ||
 ౭౯ || ఉద్దిశ్యనిస్సరన్తిం సఖీమయం కపటకౌపమటిలభూః | ఏవమవ
 తంసమాక్షిపదాహతదీపం యథాపతతి || ౮౦ || ఉదితోపితుహినగహ
 నేగగనప్రాస్తేనదీవ్యతేతనః | కఠినఘృతపూరపూర్ణే శరావశిరసి ప్రదీప
 ఇవ || ౮౧ || ఉద్గమనోపనివేశన శయనపరావృత్తిచలన వచనేషు | ఆని
 శంసమాహయతిమాం హృల్లగ్నశ్శ్వాసఇవదయి తః || ౮౨ || ఉజ్జితసౌ
 బాగ్గమదస్ఫటయాచ్ఛాభజ్జ భీతయోర్యూనోః | అకలితమనసోరేకాద్య
 ప్షిర్ద్వాతీనిస్సృష్టాథా || ౮౩ || ఉత్తమభుజ్జస్థమ నిష్పన్ననితస్పృచా
 పలస్తస్యాః | మస్తరగిరివవిబుధైరితస్తతః కృష్యతేకాయః | ౮౪ || ఉప
 నీయకలమకుడబం కథయతి ససయశ్చికిత్సకే హలికః | శోణసోమార్ధస
 మంవభూస్తనేవ్యాధినుపజాతమ్ || ౮౫ || ఉన్తుకుళితాధర పుటేభూతి
 కణిత్రాసమిలితార్థాక్షి | ధూమాపినేహవిరమభ్రమరోయంశ్వసిత మనుస
 రతి || ౮౬ || ఉపరిపరిస్తువతేమమపాలేయంగృహిణిహంసమాలేవ | స

౭౯ కస్యాశ్చిద్రతోత్సుక్యంకాచిత్రాంచిద్వక్తి - ఆహతః దీపోయస్మి
 న్కర్తృణిపతతి ఏవమాక్షిపత్ - ఏవందీపనాశనరతోత్కర్ణ్యంవ్యజ్యతే.
 ౮౦ సౌమ్యసముదాయే హరేణనకిశ్చిత్కర్తుం శక్యమితికశ్చిదస్యో
 క్త్యావక్తి - యద్వాబహుతరశాన్తిమతిహృదయావకాశేన కామక్రోధా
 దేస్తథాప్రసరతి.

౮౧ ఉద్గమనాదివ్యాపారాసాత్త్వం కిమితినివాదినీంసఖీం నాయకావ
 కి - ఏవంచ తథావిధనాయకాప్రాప్త్యామమైతాద్యశంకుఃఖం భవే
 ౮౨ కయోశ్చిత్కటాక్షమాత్రేణైవ రోగస్సంవృత్తఇతికాచిద్వక్తి - య
 ద్వానమాత్యాదేరుపయోగః కటాక్షమాత్రేణైవ కర్తంకర్తుంశక్యమితి
 కశ్చిద్వక్తి.

౮౩ యద్యపీయంబహుభిర్భుజ్యతే తథాపివకన్తిన్నేనజారే ఆత్యస్తస
 క్తేతికాచిత్రాంచిద్వక్తి. [ఇద్విద్వక్తి.

౮౪ ఏతస్యాః పతిరత్యస్త మాథోస్త్యతస్త్యయానభేతవ్యమితి కాచిత్త
 ౮౫ కాంచిదగ్నింజ్వాలయన్తీంజారాతిశయితాసక్త్యామానసతత్సమ్భ
 గంకుర్వన్తీంధూర్తనిజదయితేనాలోచ్యమానాం సనిహ్నవంసఖీ నివార
 యతి - యన్వావహ్నిప్రజ్వాలనాథమాదిష్టాం తత్సమసమయమేవజా
 రాయచుష్పనం ప్రయచ్ఛన్తీంనాయకా మవలోక్య తత్సఖీతదుల్సాహ
 వథానాయవక్తి - యద్వా నాయకదూత్సుక్తిరియమ్.

౮౬ కాస్తసవిధే బాలాయాతాయాత మవలోక్యకుపితాం గృహిణీంనా

రసజవనలిన నాశాత్వమాశయం ప్రాప్యవసనీశునః॥ ౮౭ ఉత్కృష్ట
ఘర్మపిచ్ఛిల దౌవారిక హస్తవిచ్యుతశ్చరః॥ శివమాశాస్తేసుతనుస్తనయా
స్తవచఞ్చలాఞ్చలయే॥ ౮౮ ఉత్తిష్ట బాహుదర్శితభుజమాలంచూతము
కులమమసఖ్యా॥ ఆకృష్యమాణ రాజతిభవతః పరముచ్చ పదహాభః॥
౮౯ ఉచ్చకుచకుమ్భనిహితోహృదయంచాలయతిజఘనలగ్నాగ్రః॥ అతి
నిమ్మకుఘ్యసంక్రమదాకునిభస్తరుణితేహరః॥ ౯౦ ఉల్లసితశీత దీధితక
లాపకణ్ఠేస్థరస్తితారాఘాః॥ కుసుమాయుధవిశృతధనుర్నిర్గత మకరన్దవి
న్దునిభాః॥ ౯౧ ఉపనీయప్రియమసమయవిచంచమేదగ్ధమానమపనీయ॥
నస్తౌపక్రమపివక్షణదేహతీవచలితానీ॥ ౯౨ ఉత్తమవనితైకగతిఃకరీవస
రసీపయస్సభీనైర్యమ॥ ఆస్మన్దితోరుణాత్వంహస్తేనైవస్పృశన్ హరసి॥

ఉకారవ్రజ్యా.

౯౩ ఉధామునాతివాహయ పృష్ఠేలగ్నాపి కాలమచలాపి సర్వంశ
హేకతోరత్వచఃకిమజ్జేన కమతస్య॥

యకస్సమాధత్తే-గృహిణి ఏవంచగృహభారస్యత్వవధీన త్వేన త్వమేవము
భ్యేతి.

౯౪ త్వత్కుచకుమ్భ దర్శనమాత్రాదేవతథాత్రాన్తిరుదేతియథాగ్రేస్వ
మరణకుపేనవిజ్ఞానయత ఇతివక్తి- యద్వా దుష్టవృత్తుఃపజీవినఏనాయం
తేస్తనమణ్డలస్సఖయితా నాన్యేషాం సమీచీనానామితి కశ్చిద్వక్తి.

౯౫ కయూవననాయకయాత్మష్యమాణాఞ్చలంనాయకంప్రతిఅస్యో
క్త్యావక్తి- తత్కరాకర్షణంస్వర్గయాపమితి. [వక్తి.

౯౬ త్వద్ధారదర్శనేనసర్వోపిత్వన్విహరమాకాఙ్క్ష తీతిసభీ నాయకాం
౯౦ సురతశ్రాన్తేయమితి సభీనాయకంవక్తి-యద్వా జాతోఽయమ
భిసారసమయఇతి స్థితనాయకంవక్తి.

౯౧ కాచిన్నాయకానాయకీయ విలమ్బగమనజన్యమాన మాసాద్యస్వ
ల్పావశిష్టయామిన్యాంనాయకేనదూరీకృతాభిమానా రాత్రిస్వల్పావ
ష్టేతివిజ్ఞానయానుశోచతి- చలితానిమాతృపి నాయకమానీయమానమప
నీయ క్రిడాగమ్మ ఏవనిర్గచ్ఛతీతతౌకికమ్- నాయకా పరకీయా- క్షణజే
అథవ ఉత్పదే.

౯౨ త్వత్కరస్పర్శనాదేవాస్తృప్సభీ విగతధైర్యాశతీ స్వామనుసరతీతి
నాయకా శక్తింసభీవక్తి- స్పృశన్ సఖ్యాధైర్యంహరసి ఏవకారేణ
ఆలింగనాదౌకింకరిష్యతీతినవిద్మితి.

౯౩ కాంచిజ్జరత వివాహితాం తదీయప్రేమ రాహిత్యభిన్నాం సభీల

ఋకారవజా.

౯౪ ఋజునానిధేహిచరణౌ పరిహరశఖనిఖిల నాగరాచారమ్! ఇహ డా
కినీతిపల్లీపతిఃకటాక్షేపి దద్దయతి॥ ౯౫ ఋషభోత్రగీయతదతి శ్రు
త్వాస్వరపారగావయం ప్రాప్తాః॥ కోవేదగొష్ఠమేతద్దోశాః తౌవిహిత
బహుమానమ్॥

ఏకారవజా.

౯౬ ఏకోహరఃప్రియాధరగుణవేదీనివిషదోఽపరేమూఢాః॥ విష
మమృతంహాసమమితియః పశ్యత్ గరళమేవపపా॥ ౯౭ ఏష్యతుమా
భునరయమితిగమనేయదమంగళంమయాకారి॥ జాతంతదేవకారణమవ
స్థితోదగ్ధశేహాశతేః॥ ౯౮ ఏకైకశో యవజనంవిలజ్ఘమానాక్ష వికర
మివతరలా॥ విశ్రామ్యతిసుఖగత్వామజ్ఞుశిరాసాద్యమేరురివ॥ ౯౯ ఏక
స్సప్తవజీవతిహృదయవిహీనోపి సహృదయేరాహుః॥ యస్సకలలఘుమ
కారణముదరంసభిభర్తిదుష్పారమ్॥ ౧౦౦ ఏకేనమార్గకున్తలమపరేణక
రేణ చిబుకమున్నమయన్॥ పశ్యామివాష్పధాతే శ్రుతిసగరద్వారితద్వద

స్మృక్త్యావక్తి - అనునాకమతేనఊధాసతీ కాలమతి వాహయ - కమర
స్య అజ్కేచ్ఛయాకింసకింశిత్సమిత్కథః - హేసర్వంసహేత్యనేనై
తదీయాపరాధసహనేతవనకించిత్కారిత్యమితి.

౯౪ నేదంస్వకటాక్షవిక్షేపాదిచాతుర్య క్రదర్చనశ్శలమతో తిసరలత
యైవాత్రావస్థితిరుచితేతికాచిత్కాంచిచ్ఛితయతి - ఋజునా ఆధాత్ప
రలేనమార్గేణ.

౯౫ శాస్త్రీచర్చాత్ర భవతీతి విజ్ఞయాగతస్తత్ర గ్రామీణచర్చా మాలో
క్యకశ్చిద్వక్తి. [పాదాంత.

౯౬ ఏకోహరఃప్రియాధరగుణజ్ఞానవాన్ నాస్నేదేవాః కింపునర్తాను
౯౭ కాచిద్వప్తప్రియగమనావసరేఅపునగావృత్త్యర్థమ మజ్జశంకుర్వా
జాతదమజ్జశభీత్యావస్థితం నాయకమవలోక్య అస్యభాచిన్తితస్యాస్యధా
భవనంకైవాధీనమితిసఖీంవక్తి.

౯౮ నాయకంప్రతి నాయకాసక్తిం దూతీవక్తి - ఏవంచై తాదృశనా
యికాసక్తిర్నభాగ్యం వినోకవృజ్జతే.

౯౯ కశ్చిద్వాష్టాభేదఖిన్నోవక్తి - ఏవంచ యేస్వోదరదరీపూరణా
యయాచాంకుర్నన్తి తవవమృతావతి.

౧౦౦ కశ్చిద్విదేశస్థోమసౌరధంకరోతితస్యాఃపదనంపశ్యామి ఇతికా
క్వా ఏవంజగదీశః కదాకరిష్యతీతి.

సమ్॥ ౧ ఏకంజీవనమూలంచఞ్చలమపితా పయన్త మపిసతతమ్॥ అన్త
ర్వహతివ రాకీసా త్వాంనా నేవనిశ్శ్వాసమ్॥ ౨ ఏకంవదతి మనూమమ
యామిసయామితి హృదయమశరంమే॥ హృదయద్వయ నుచితంతవ
సున్దరిహృత కాన్త చిత్తాయాః॥ ౩ ఏరణ్ణ పత్ర శయనా జనయవీ స్వే
దమలఘుజఘనతటా॥ ధూళి పుటివమిశస్తి స్మరజ్వరంహరతిహలికవధూః॥

కకారవ్రజ్యా.

౪ కేలినిలయంశభీమివనయతినమౌఢాం స్వయంనమాంభజతి॥ ఇత్థంగృ
హిణీమార్యే స్తువతి ప్రతివేశినా హసితమ్॥ ౫ కాలక్రమకమనీయ
క్రోడేయంకేతికీతికాశంసా॥ వృద్ధిర్యథాయథాస్యా త్తథాతథా కణ్ఠకో
త్కర్షః॥ ౬ కృతకస్వాపమదీయ శ్వానధ్వనిదత్త కర్ణకింతీవైః॥ విధ్యసి
మాం నిశ్శ్వాసైఃస్తరశ్శరైశ్శబ్దవేధీవ॥ ౭ క్వసనిర్దోకదుకూలః క్వాల
జ్వరణాయ ఫణిమణిశ్రేణీ॥ కాలియభుజద్గవిగమా ద్యనుసేవిశ్వస్యగమ్యా
సి॥ ౮ కించిన్న బాలయేక్తంనచప్రమాదాన్ని వేశితాదృష్టిః॥ మయి పద
పతితేకేవల మకారిశుకపజ్జరంవిముఖః॥ ౯ కృతహసితహస్తతాళంమ
న్తధరతైర్విలాకితాం యువభిః॥ క్షిప్తఃక్షిప్తోనిపత స్మజ్జేమ నర్తయతి
భృగస్తామ్॥ ౧౦ కమలముఖి సర్వతోముఖనివారణం విదధకేవభూష

- ౧ నాయికాసభీ నాయకంవక్తి. [యకాసక్తి స్వ యుచితేతి.
౨ నాయికాగమనేశంశయంశ్రుత్వా సభీ వక్తి-హేసున్దరిపవఞ్చనా
౩ కశ్చిద్ధలికవధూసజ్గంసేతేతి.
౪ ఇయంప్రతి వేశ్యాసక్తేతి కశ్చిద్వక్తి-ఇయంచ మదాసక్త్యా సపత్నీ
మేతస్మిన్సంయోజ్యత్రాయాతీతి నానేనమూర్ఖేణ జ్ఞాయతఇతి ధియేతి
భావః.
౫ కిఞ్చిత్కాలోత్తరమియంప్రాప్తయావనానాస్తాకముపర్యసరక్తాభవి
ష్యతీత్యాశంసాకారిణం కశ్చిదస్యోక్త్యావక్తి.
౬ సపత్నీసవిధేగస్తుకామం నాయకంవిజ్ఞాయనాయికావక్తి-యద్వా
సపత్నీముపభుజ్యగతం మిధ్యాసుప్తంనాయకం నాయికావక్తి.
౭ కేనచిన్నహస్తరవిటేన పూర్వం పాలితాం తదపగమోత్తరం సర్వసు
లభాంసామాస్యవనితా మస్యోక్త్యా శతృప్రశంసనపురస్సరంవక్తి.
౮ కాచిన్నాయికాయాః ప్రసాదనవృత్తాన్తం వయస్యంప్రతివక్తి.
౯ సాధారణవనితాచేష్టాం కశ్చిద్వక్తి.
౧౦ నిరోధదుఃఖితాం నాయికాం కాచిచ్ఛిక్షయతి.

యతి|రోహోరుద్ధస్వరసా స్తరజ్జీణీస్తరశనయనాశ్చ॥ ౧౧ కితవప్రవఞ్చి
తాసా భవతా మద్దాత్ మన్దసఞ్చారా బహుదాయైరపిసంప్రతి పాశక
శారీవ నాయాతి॥ ౧౨ కఃస్లాఘనీయజన్తా మాఘునిశీధేపియస్య సౌభా
గ్యం|ప్రా లేయానిలదీర్ఘః కథయతి కాఞ్చీనినా వోఽయమ్॥ ౧౩ కిమశ
క్యంసప్రేక్ష్యః ఫణిసఃకథయాపి యాచిభేతిస్తా సాగిరిశభజభజజ్ఞమ ఫణో
చథానాద్యనిద్రాతి॥ ౧౪ కృత్రిమకనకేనేవప్రేక్షాముషితస్యవారవని
తాభిః|లఘురివవిత్త వినాశక్షేతో జనహస్యతామహతీ॥ ౧౫ కింపర్వ
దివసమార్జితదస్త్రోష్ఠినిజంవ పుర్నమణ్డయసి|నత్వాన్త్యజతి సుషర్వస్వపి
మధురామిక్షుయప్తిమివ॥ ౧౬ కప్తంసాహసకారిణి తవ నయనాధే
నసోధ్వనిస్సృష్టః|ఉపవీతాదపివిదితో నద్విజదేహస్తవన్వీతి॥ ౧౭ క్షేత్రే
పితస్యమానేమిలితేయం మాంప్రమాదయత్యేవ|ఖరేఽనభేపి సభస్సు
రాశుగావారివృష్టిరివ॥ ౧౮ కూశప్రభవాణాం పురనుచితమపాం ప
టబన్ధనంమన్యే|యాశ్శక్యస్తేలఙ్ఘం నపాథివేనాపివిగుణేన॥ ౧౯ కర
రుహశిఖానిఖాత బ్రాన్త్యా విశ్రాన్తరజనిదురవాచః రవిరివ యన్తోల్లిఖితః

- ౧౧ కిమధఃససాసమాయ తీతి వాదినంనాయకం దూతీవక్తి-ఏవఞ్చ
తవైవాపరాధోసతస్యాఇతి.
- ౧౨ కఃస్లాఘనీయజన్తాఇతి ప్రశ్న ఉత్తరంవక్తి.
- ౧౩ ప్రేమనత్సేపితత్రాగమనే మమ కీతియత్పద్యతఇతి వాదినీంనాయ
కం నాయకదూతీదృష్టాస్తేనవక్తి
- ౧౪ సామాన్యవనితాసజ్జమా నవిధేయఇతి కశ్చిత్కంచిచ్ఛిక్షయతి.
- ౧౫ సభీనాయకాంవక్తి.
- ౧౬ కేనచిన్నాయకేనసహ సమయోజయితుం దూతీవక్తి- ఇదంకప్తంమ
హదనుచితం ఏవంచ త్వత్కటాక్షవిశిఖహతస్య తస్య త్వద్దర్శనం వినా
ప్రాణవియోగఏవభవితేతి-ఏవఞ్చాన్యజాతీయస్యయథాతథాస్తామయం
తుబ్రాహ్మణోఽవశ్యంగత్వా జీవనీయఇతి.
- ౧౭ శ్రమాతిశయప్రాప్తయాఽనయాకింతేసుఖమితివాదినంకశ్చిద్వక్తి
- ౧౮ గుణాభిజ్ఞగమ్భీర కులజనాయకానా మేవాన్యానవలోకనీయతా
సమ్పదకపటావగుణ్యనముచితం సత్వన్యాసామపీతికశ్చిద్వక్తి- యద్వా
అత్యస్తలజ్ఞావత్తయా చ్ఛాదనకారిణీంకశ్చిద్వక్తి-ఏవంచేతస్తతోద్రవ్యా
దిలోభేన గమనాదిశాలిన్యాః కింతవగోశుసమితి.
- ౧౯ ఖడ్గితానాయకానాయకంవక్తి.

కృతోఽపిలోకస్యహరసి దృశన్ || ౨౦ కింకరవాణిదివానిశమపిలగ్నాస
హజశీతలప్రకృతిః|హస్త సుఖయామినప్రియమాత్మానమివాత్మనశ్చాయా ||
౨౧ కేశైశ్చిరసోగరిమా మరణం పీయూషకుణ్డపాతేన| దయితవహనేన
పీడావక్షసి యదితదిదమచికిత్సమ్ || ౨౨కించిత్కర్మశతామనరసం
ప్రవాస్యన్ని సర్గమధురంమేః|ఇహోరివతేసుస్వరిమానస్యగ్రస్థిరపికామ్యః||
౨౩ కేసగిరిశస్యదత్తా బద్ధిర్భుజగం జటావనేర్పయితుం| యేనరతిరథస
కాంతా కరచికురాకర్షణం ముషితమ్ || ౨౪ కరచరణకాఞ్చిహరప్రహ
రమవిచిన్త్య బలగృహీతకచః|ప్రణయా చుమ్బతి దయితావదనం స్వర
దధరమరుణాక్షమ్ || ౨౫కురుతాంచాపలమధునా కలయతుసురసాసి
యాదృశీశదపి సుస్వరిహరీతకీ మనుషఃపీతావారిధారేవ || ౨౬ కజ్జల
తిలకకళజ్జిత ముఖచన్ద్రే) గళితసలిలకణకేశి|నవవిరహదహ సమానోజీవ
యితవ్యస్త్యయాకతమః|| ౨౭కృచ్ఛాన్మవృత్తయేషిహిపరోపకారం
త్యజన్తి సమహస్తః| తృణమాత్రజీవనాఅపి కరిణోదానోదకార్ద్రకరాః||
౨౮ కింహసభకింప్రధావభ కింజనమాహ్వయభబాలకావిఫలమ్|అదయం
దర్శయతి యథాఽరిష్టఃకణ్ఠేఽమునాజగృహే || ౨౯ కాతరతాకేకరి
తస్తరలజ్జారోష మస్మణమధురాక్షీ|మోక్షుం సమోక్షుమథవావలగే సావ
ధాఽలబ్ధరతిః|| ౩౦ కేతకగర్భగర్భాదరేణ దూరాదమీశ్రుతం శతితాః|

౨౦ కిమితిస్వస్వామినం ససుఖయనీతివాదినీం కాఞ్చితాః|ద్వై.

౨౧ నాయకేసజ్ఞోమమ శ్రమాభవతీతి వాదినీంసభీవతి.

౨౨ నాయకో మానినీంవత్తి.

౨౩ కశ్చిదతిరతిప్రవీణోవత్తి.

౨౪ ఏతాదృశోయః తథావిధం నాయకావదనంచుమ్బతి సపివధన్యః
ఇతికశ్చిద్వత్తి.

౨౫ నాయకచాఞ్చిల్యభిన్నాం నాయకాంసమాధత్తే.

౨౬ సాధారణవనితాం సభీవత్తి.

౨౭ దారిద్ర్యేపిమహాన్తో సదాసంపరిత్యజన్తితి కశ్చిద్వత్తి.

౨౮ కాఞ్చినసోపికామాలిన్య తిష్ఠన్తంకృష్ణమవలూక్య విస్తయేనసమా
గతాన్బాలాః గోపీవతి.

౨౯ కస్యాశ్చిద్వృత్తం కాచిద్వత్తి - జాతివర్ణనమ్.

౩౦-కేదిద్దురాదాగతాఃపరస్తునాత్రతేషాంరత్నలమితి కశ్చిదన్యోక్త్యా
వత్తియద్వా సామాన్యవనితాం సభీవత్తి - హేకేతకగర్భణితి గౌరాశ్చ
త్యభః మద్యపాః ఏవంచద్రవ్యవ్యయక్లేశశూన్యత్వంధ్వస్యతే-ధూరిం

మదనస్యస్తనవాజినబవతుభుపాధూనిమాదదతే॥ ౩౧ కోవక్రిమాగుణాః
 కేకాకాన్తిశ్శిర కిరణరేఖానామ్|అస్తఃప్రవిశ్యయాసామాక్రాంతంపశు
 విశేషేణ॥ ౩౨ కృతవివిధ మథనయత్నః పరాధవాయ ప్రభుస్సు
 రాసురయోః| ఇచ్ఛతిసౌభాగ్యమదా త్వయింవ రేణశ్రియంవిష్ణుః॥
 ౩౩ కింపుత్రిగ్ణైలభ్రమేణ నవనీరదేమనిద్రాసి| అనుభవ చపూవిలసి
 త గజైతదేశాంతరభ్రాన్తిః॥ ౩౪ కాంతఃపదేనహతజతిశరలామపరాధ్య
 కిమ్ప్రసాదయథ, సోపేవమేవసులభః పదప్రహరః ప్రసాదఃకమ్॥
 ౩౫ కర్ణగతేయమమోహా దృష్టిస్తవ శక్తిరిన్ద్రదత్తాచ| సా నాసాదితివిజ
 యా క్వచిదపినాపాథాపతితేయమ్॥ ౩౬ క్లేశయసికిమితిమాతీర్యద
 శక్యంసుముఖి తపకటాక్షేణ| కామోఽపి తత్రసాయక మకీర్తిశజ్జీన
 సంధతే॥ ౩౭ కోవేదమూల్యమక్ష మ్మతేప్రభుణాపణీకృతస్యవిధాః|
 పతివిజయేయత్ప్రతిపణ మధగర్భరచన్ద్రనీవిదధే॥ ౩౮ కుపితాఞ్చరణ
 ప్రహరణ భయేనముఞ్చామి నఖయచన్ద్రిత్యామ్| అశిరసలచపలకినలయ
 తాడనసహనో లతామృజశే॥ ౩౯ కోపాకృష్ణద్రూస్సరశాసనేసం

అథాత్త్వచ్ఛరణసమ్బన్ధనీవాదిదతే ఏవప్రేతే నాయకా అవశ్యమను
 గ్రాహ్యతే.

౩౧ మూర్ఖనిబద్ధాస్తః కరణత్వా నైతా శ్చాతుర్యాది గుణభాజనమితి
 కశ్చిదస్యూక్త్యావక్తి - ఏవంచైతాసాం చాతుర్యాదినర్వంమిధ్యేవేతి.

౩౨ త్వయిసుభగత్వేనశ్యంసాత్వామేవవరిష్యతిఅన్యథాబలాద్భృతా
 పినతత్ప్రీతిరితికశ్చిదస్యూక్త్యావక్తి - యద్వా బలాదియద్భుత్వామయా
 పరిణీయేతివాదినద్భుచ్ఛిద్దప్రప్తవాజేననివారయతి.

౩౩ ఏతేషువైదేశికేషుస్థాయిభ్రమేణవిహితాత్వయా సజ్జతిస్తవ సానసు
 ఖదేతికాచిత్కాఞ్చిదుపదిశతి - ఏవఞ్చ ఏతత్సజ్జత్యాసపత్నీవైభవతర్జన
 దిగన్తగమనాదిదుఃఖుచువశ్యమ్భావీతి.

౩౪ నాయకాసఖీనాయక సఖీఃవక్తి.

౩౫ మాతీనాయకాంసౌతౌతి.

౩౬ కామబాణాపేక్షయాకటాక్షేఽతిశయఇతిమాతీనాయకాంవక్తి.

౩౭ కశ్చిదధరః సౌతౌతి. [న్నాయకౌవక్తి.

౩౮ ముఞ్చమామ్నోచేత్తాడయామిచరణేనీతివాదినీజుక్కుపిత నాయకా

౩౯ కథమనేనవిలమ్బితమితికుసితా న్నాయకేనస్వాపరాధ తుమాపణా
 యవిహితప్రసాదాన్నాయకాః సఖీవక్తి - స్మరథనుజ్ఞాన్తే భమరయాపేతి
 ప్రసిద్ధిః.

వృణుప్రియేపతతః! భిన్నజ్యోమధుసానివకజ్జలమలిహాశ్రుజలబిన్దుః॥
 ౪౦ కామేనాపినభేతుం కిముహ్యదయమపారి బాలవనితానామ్. మూఢ
 విశిఖప్రహరో చూచనమివా భాతియద్వక్షః॥ ౪౧ కిమ్మరజేవైదీ-వ్యసి
 విన్ద్యయమధురాక్షి గచ్ఛ నభిసూరమ్! అహిమధిచత్వరమురగగ్రాహీభేల
 యతునిర్విఘ్నః॥ ౪౨ కరచరణేనప్రహరతి యథాయథాజ్ఞేమహోపత
 రలాక్షి! రోషయతి పరుషవచనైస్తథాతథాప్రేయసీంరసికః! ౪౩ క
 స్తాంనిన్దతిలుమ్పతి కఃస్తరఫలకస్య వర్ణనంముగ్ధః! కోభవతిరత్నకణ్ణిక మ
 మృతేకస్యారునిరుదేతి॥ ౪౪ కోపవతిసాడిలీలా చఞ్చలమాతాజుక్తరే
 త్వయిభ్రమతి కరకమ్పితకరవాలే స్తరఇవసామూర్భితా గుతమః॥
 ౪౫ కాలీనాదలమేతాం భజామిసమలం స్తరఃప్రమాణయతి తద్భావన
 యాభజతో మమగోత్రస్థలితమనివార్యమ్॥ ౪౬ కుతఇహమరజ్ఞశా
 బకకేదారే కలమమజ్జరీప్త్యజసి! తృణధన్వాతృణబాణస్తృణఘటితఃకప
 టపురుషోఽయమ్॥

ఖకారవ్రజ్యో.

౪౭ ఖలసఖ్యోప్రాజ్యధురంవయోన్త రాశేనిదాఘుదినమస్తే! ఏ కాదిమ
 భ్యపరిణతిరమణీయాసాధుజనమైత్రీ॥

గకారవ్రజ్యో.

౪౮ గుణమధిగత మసి ధనవానచిరాన్నాశయతి రక్షతదరిద్రః! మజ్జ
 ౪౯ బాలవనితాచిత్త స్వకరేకర్తుజ్క్రృతయత్నైకల్యభిన్నఃకశ్చిద్వక్తి.
 ౫౦ కశ్చిత్కాశ్చిద్వక్తి.
 ౫౧ కుపితనాయ కాచరణప్రహరభిన్నన్నాయకన్నాయై కాసభీసమా
 ధత్తే- ఏవఞ్చయనిత్వంరసికస్తూహనైతాదృశేఽథే- కోపవిధానముచి
 తస్తవేతి.
 ౫౨ నిన్దనీత్వన్నాయ కామితివాదినీన్నాయ కాసభీన్నాయకోవక్తి.
 ౫౩ సజ్జేతేగత్వాతత్రనాయ కా మప్రాప్యగతిమ్మయాతత్రేతిజ్ఞాపనా
 యమాతాజుక్తరమాదాయ నాయ కాదృగ్విషయన్నాయకమ్ప్రతినాయ
 కాసభీవక్తి- తేనచాయమపరాధఃక్షన్తవ్యఇతి. [నాయమోవక్తి.
 ౫౪ కులవత్యా స్మరతే గోత్రస్థలనమనుచితం తవేతివాదినీం సభీం
 ౫౫ కస్యాశ్చిన్నాయ కా యాః పతిమవలోక్య భీతంకఞ్చననాయకం
 ౫౬ సత్సజ్జతిరేవ విధయేతికశ్చిద్వక్తి. [హతీవక్తి.
 ౫౭ దారిద్ర్యేపిగుణవత్త్వాదేతత్సజ్జతిరేవోచితేతి కాచితాశ్చిద్వక్తి-
 యద్వా కేనచిద్గుణవతాదరిద్రేణసంయోజయితుం కాచితాశ్చిద్వక్తి.

యతిరజ్జుమమ్భునిపూర్వఃకుమ్భస్సఖినతుచ్ఛః॥ ౪౯ గురురపిలఘూఽనీ
తోననిమజ్జతినియతమాశయేమహతః। వానరకరోఽనీతః శైలోమకరాల
యస్యేవ॥ ౫౦ గారీషతేర్గరీణాగరశంఖత్యాగశాన్తికేజీర్ణమ్। జీర్యతి
కర్ణేమహతాంకుర్వాదోనాఽమపివిశతి॥ ౫౧ గృహపతిశ్చరతోజారం
కశటకథాకథితమన్మథావస్థమ్। ప్రేణయతిచపీడయతిచబాలానిశ్వస్యస్యని
శ్వస్యస్య॥ ౫౨ గతిగజ్జేతవరయవతిః కరీకప్రోకరోతుమదమరీణా।
ముఖమాత్రబద్ధసిన్ధురలమ్ప్పదరకింమదంవహసి॥ ౫౩ శేహిన్యాశ్శుణ్డా
స్తీగోత్రఘ్రితాపరాధజంమానమ్। స్నిగ్ధాంప్రియేసగర్వాంసభీమబా
లాదృశందిశతి॥ ౫౪ గ్రీష్మమయేసమయేస్త్రిన్ద్వినిర్మితేకలయకేలితరు
మూలే। అలమాలవాలవలయచ్ఛలేనకుణ్డలితమివశైత్యమ్॥ ౫౫ గుణ
బద్ధచరణితిచాలీలావిహగం విముఞ్చసఖిమగ్ధే। అస్త్రిన్ద్వలయితశాభేక్ష
శేసగుణయత్ప్రేణంతుటతి॥ ౫౬ గురుగర్జనాస్తవిద్యుద్భయమండ్రిత
కర్ణచక్షుషాంపురతః। బాలామమ్భుతిజారంవజ్రాదధికోహిమదనేమః॥

౫౭ గృహిణీగుణేమగణితావినయస్యేవావిధేయతేతిగుణాః, మానఃప్ర
౪౯ మహదగ్నేకాలస్తేవ మహత్ప్రవిధేగమన ముచితమస్సథా నేతి కశ్చి
త్కృత్సాధిషతి.

౫౦ కనాపికస్యాప్యవాచ్యంనవాచ్యమితి కశ్చిత్కృత్సాధిషతి.

౫౧ కస్యాశ్చిద్వాదాంకాచిద్వక్త-బాలాషాడశవార్షికీఏవఞ్చ ఉన్నా
దవత్త్వమ్.

౫౨ అన్యకామాకనమతాకారిణంకన్యానకాచిదన్యోక్త్యావక్తి-ఏవఞ్చ
తత్తుల్యఃత్వయి ససామర్థ్యమితి వ్యజ్యతే.

౫౩ కాచిత్కస్యాశ్చిద్వాదాంవక్తి.

౫౪ కేలివనేగస్తవ్యమితి కశ్చిత్కృత్సాధిషతి-యద్వావర్తాసమయ
స్సంవృత్తః అతస్తేప్రియస్సమాయాస్యతీతిసఖీనాయికాంసమాశ్వాస
యతీతికశ్చిద్వక్తి.

౫౫ మదీయగుణనిబద్ధోయమితి బుద్ధ్యానాయన్నాయకత్వయావిశ్వ
సనీయిత్యన్యోక్త్యాకాచిత్కృత్సాధిషతి-లీలావిహగ్జిత్యశేన
సర్వస్సృహణీయత్వం తేన చాతిసంరక్షణీయమితి విహగశుచేనజితస్త
తోగమనస్వాభావ్యం వలయితశాభేషక్షేనాయికాసమాహాసహితే.

౫౬ మదనవేదనాఽసహ్యేతికాచిద్వక్తి.

౫౭ సర్వదానాయకస్యవినయసేవాదికమేవకరోషినకదాపికిమితప్రభు
తాన్నాటయనీతివాదినీజ్ఞాచిద్వక్తి.

భుతావామ్యం విభూషణం వామనయనానామ్॥ ౫౮ గుణమాస్తరమగు
ణం వాలక్ష్మీర్జ్ఞాచ వేదహరిహరయోః॥ ఏకాపదపరమతేన వసతి నిహితాపి
శరసి పరా॥ ౫౯ గత్వా జీవితసంశయ మభ్యస్తస్సోఽఘ మతిచిరాద్విర
హః॥ ఆకరుణాపునరపిదిత్ససీసురతదురభ్యాసమస్తాకమ్॥ ౬౦ గోత్ర
ఘృతప్రతేష్టాపుష్పత్తరమతిశీలశీతలస్తత్వా! నిశ్వస్య మోఘయాపేస్వవపుషి
నిహితస్తయాచక్షుః॥ ౬౧ గురుకోపకారణం సఖిన వేద్మినప్రస్తుథాప్య
హంశిరసా॥ ఇతిమయిని పతతిచరణేతయాహితం మస్తుభేచక్షుః॥ ౬౨ గ
న్ధగ్రాహిణిసాలావీలితనిల్యాసనిహితనిఖిలాజ్ఞిచిపభుక్తముక్తభూరుహ
శతేఽఘనాభమసినభమరి॥ ౬౩ గురమిలితేమశిరసాప్రణమసిలఘు
మాన్నతాసమేషుసమా॥ ఉచితజ్ఞానీతులేకింతులయసిగుఙ్గాఫలైః కనకమ్॥

౬౪ గేహిన్యాప్రియమాణన్నిరుభయమానన్నవోధయాపురః॥ మమ
నౌకాద్వితయార్పితపదఇవహృదయన్ద్విధాభవతి॥ ౬౫ గుణఆక
ర్షణయోగ్యోధనుషఇవైకోపిలక్షలాభాయ॥ లూతాతస్తుభి రివకింజుజైర్విమ
ర్దాసప్తార్చచుభిః॥ ౬౬ గాయత్రీతేకంసతివంశేవాదయతిసావిప
జ్ఞేషు॥ పాతయతి పృష్ఠారశుకంస్తవ సంవాదాక్షరమ్సలా॥ ౬౭ గణ
యతి సమభువ్యయ మయమవిరతమాపిబతి మధుకరః క్షమువమ్॥ సౌభాగ్య
మానవాస్పరమసూయతిద్యుమణయేచన్ద్రః॥ ౬౮ గుణవిధృతాసఖిత
ప్యనీతభైవదేహేనకిన్తుహృదయస్తే॥ హృతమమునామాలాయాస్సమీరణేనే

౫౮ భర్తృకృతాతిశయాలనేపికభన్త్యన్తుఃఖితైవేతి వాదనిజ్ఞాచిద్వ
క్తి-ఏవఞ్చయాయత్సజ్జతికాలినీనైవతద్గుణదోషంవిజానాతినాన్యాకాపీతి.
౫౯ చిరప్రత్యాగతిమ్మునర్విదేశజ్ఞస్తుకామన్నాయకజ్ఞాచిద్వక్తి.

౬౦ కశ్చిత్కస్యశ్చిద్వాదాంవక్తి.

౬౧ కాచిత్కాశ్చిదస్యోక్త్యావక్తి- ఏవఞ్చత్వమేతాదృశీతివిజ్ఞాయస
ర్వైరుపక్షేతేతివ్యజ్యతే.

౬౨ కేనచిమానసమతామాపాదితఃకశ్చిదస్యోక్త్యావక్తి- ఏవఞ్చాత్మైవ
తవోచితజ్ఞతామత్రగతేతి.

౬౪ కశ్చిద్గేహినీసఖీంవక్తి- ఏవఞ్చోభయత్రసమప్రీతిరహమస్మీతి.

౬౫ ఏకత్రైవగుణదృఢాపరిచితిః ఉచితానతుసర్వత్రయథాకథఞ్చితి.

౬౬ నాయకాసక్తిన్నాయకేమాతీనక్తి. [కశ్చిద్వక్తి.

౭ తుద్రస్యాపిప్రాప్తిఃకామ్యతయా సగర్వేణమహతఇతికశ్చిదస్యో
క్త్యావ

౬౮ సఖీనాయకాంవక్తి.

వసారభ్యమ్॥ ౬౯ గురుశదనేనేదీయసిచరణగతేమయిచముకయా
పితయా॥ నూపురమపాస్యపదయోఃకిన్నప్రియమిరితమ్ప్రియయా॥

౭౦ గ్రన్థితయాఃకిమిత్కోః కిమప్రభంశేనభవతిగీతస్య॥ కిమనార్జవేనశశి
సఃకిన్హరిద్యేణదయితస్య॥ ౭౧ గేహిన్యాచికురగ్రహసమయససీత్కా
రమీరితదృశాపి॥ బాలాకపోలపులకం విలోక్యనిహతోస్త్రిశరసిపదా॥

౭౨ గురుపక్షజాగరారుణఘూర్ణతారజ్గ్రథఞ్చిదపివలలే॥ నయసమి
దఃస్ఫటనఖచదనివేశకృతకోపకుటిలైః॥

ఘకారవజ్యా.

౭౩ ఘటితజఘనంసిపీడితపీసూరున్యన్తఃఖింకుచభారమ్॥ ఆలిజ్జత్వపి
బాలావదత్యసాముఞ్చముఞ్చేతి॥ ౭౪ ఘటితవలాశకపాటన్ని

శిశిసుఖిసూహిశేరతేనద్వం॥ ఉజ్జాగరేణకైరవకతిశక్కారక్షితులత్వః॥

౭౫ ఘూర్ణన్తివిప్రులక్ష్మఃస్నేహపాయాత్ప్రదీపకలికాశ్చ॥ ప్రాప్తః
ప్రస్థితపాన్ధస్త్రీహృదయస్ఫటతికమలఞ్చ॥

చకారవజ్యా.

౭౬ చచలస్యచలితలాఞ్చితచికురం దయితస్య మాళిమవలూక్య॥ భేదో
చితేఽపిసమయేసంమదమేనాదదేగృహిణీ॥ ౭౭ చర్చిప్రసారితేనస్య॥

౬౯ కశ్చిత్సఖాయవక్తి-చరణగతేత్రణమతిసతి-ఏవఞ్చనాయకా
యాం మానవత్త్వమ్-కిన్నప్రియమిరితమపితుసర్వమ్-ప్రస్థితైవహస్త
మశ్రేగచ్ఛేతి.

౭౦ కిమితిదరిద్రే ఆసురత్తానీతివాదినీం కాచిద్వక్తి.

౭౧ కశ్చిత్సఖాయవక్తి.

౭౨ కేనచిత్స్వనాయకేనసహక్రీడాతివాహితరజినీం స్ఫటతరసఖక్షతద
ర్శనజాతలజ్జావశాదుత్పన్నక్రోధానాయకాంసఖీవక్తి-యద్వానాయ
కాన్తరాలిశయిరతాతివాహియామినీం ప్రాతస్తద్దస్తనఖక్షతావలూ
కేనకృక్రోధానాయకాంసఖీవక్తి-వలతేపలవర్తతే.

౭౩ నాయకోవయస్యమ్ప్రీతివక్తి.

౭౪ అదృష్టవశాదేవలక్ష్మీస్థిరాభవతినయత్నేనేతికశ్చిద్వక్తి-యద్వా
యాప్యస్థినాన్యత్రగన్తుకామాసానకేనాపిరక్షితు-శక్యాఇతికశ్చిద్వక్తి-
చత్రంపలాశమిత్యమరః.

౭౫ జాతోఽయంప్రాతఃకాలఃఆత ఇతోఽపసరణఃసమ్యగితిసఖీ

౭౬ కాచిత్కాంచిదుపదిశతి.

[యకంవ.

౭౭ మానినీంనాయకాంనాయకోవక్తి.

శస్సుజేనాపి కౌశనాంభవతీస్! తృప్యమి పుష్కలమివ పిబన్నదీంసశి
ననాశేన॥ ౭౮ చపలభుజన్గీభుక్తోజ్ఞితశీతలగన్ధవహనిశ్రాన్త! అపరా
శాంపూరయితుం స్రత్యూషసదాగతేగచ్ఛ॥ ౭౯ చిరపథికద్రాఘిమ
మిశదళకలతాశైవలవళిస్థగతా! కరతోయేవ మృగాయ్యో దృష్టిరిదానీం
సదానీరా॥ ౮౦ చన్ద్రిదరచపలచేల వ్యక్తోరు విలోకనైక రసీకేస! ఘూరి
భయాదపిసరుయాచరణహతంకుజ్జితంచక్షుః॥ ౮౧ చలమస్తలవలదల
కస్థురురసి జవసససజ్జమారుయుగమ్! జఘనభరక్లమకూడితనయనమిదం
హరతిగతమస్యాః॥ ౮౨ చరన్తైఃపరాగనైకతమఫల మిదం లిఖసిమధు
పకేతక్యాః! ఇహవహతి కాన్తిసారే నాన్తస్సలింపిమధుశీన్ధః॥ ౮౩ చి
రకాలపథికశజ్జాతరన్గితాక్షః కిమీక్షసేముగ్ధ! త్వన్నిస్త్రింశాన్లేషవ్రణ
కిణగాజీయమేతస్యాః॥ ౮౪ చపలాంయథా మదాన్త శ్చాయామయ
మాత్తవఃకరీహన్త! ఆస్ఫలయతి కరంప్రతీగజస్తథాయం పురోదుద్ధః॥
౮౫ చుమ్బనలోలు పమదధరహృత కాత్మీరం స్మరన్నతృప్యమి! హృదయ
ద్విరవాలాన స్తమ్భంతస్యాస్తదూరుయుగమ్॥ ౮౬ చికురవిదారణతి
ర్యజ్జితకణ్ఠీవిముఖవృత్తిరపిపాలా! త్వా మియమజ్జురికల్పితకచావకాశావి
లోకయతి॥ ౮౭ చుమ్బ సహితాజ్ఞానార్థం స్వటజాగరరాగమీక్షణం

౭౮ ఖడ్గితానాయకంవక్తి.

౭౯ కాచిత్కస్యాశ్చిదవస్థింవక్తి - యద్వానాయకాశభీనాయకంవక్తి

౮౦ మానవతీంనాయకంనాయకోవక్తి.

౮౧ కశిక్రూచిత్ప్రతివక్తి.

౮౨ కస్యాశ్చి న్నాయకాయా స్సజ్జమాశయా తత్సన్నిహిత ప్రదేశే
యాతా. యాచకారిణంకాచిదస్యోక్త్యావక్తి.

౮౩ నాయకాజ్ఞే నఖిక్షతకిణదర్శనసంజాతసంశయం నాయకం నా
యకాశభీవక్తి - ఏవం చైతస్యాః యథాత్వయిప్రేమాలిశయః తథానక
స్యాశ్చిత్రస్త్రింశ్చిదితివ్యజ్యతే.

౮౪ స్వావివేకాచ్ఛాశ్చల్యబోషశాలినీనిజనాయకాంతాడయన్తంక
శ్చన తత్ప్రతివేషితదృశ్యనాలంపటతయాతంప్రతికలహం కర్తుముద్యతో
పినిరుద్ధఇతికాచిదస్యోక్త్యావక్తి.

౮౫ కశ్చిత్కస్యాశ్చిద్వృత్తమస్యోక్త్యావక్తి.

౮౬ కశ్చిత్సఖాయంవక్తి.

౮౭ త్వయావిలోకనాదినాసురక్షేతినజ్ఞేయంతర్హి మూఖానీలి నాయ
కాశభీవక్తి.

క్షీపసి, కిముషసి వియోగకాంతరమ సమేతురివాధానారాచమ్ || ౮౮ చక్రీయతి వృలిమి యవామపజ్జర శుకీయతిప్రమదా! ఏతస్మైమయధేన్యత్ప్రభవతియూ నూకః జ్ఞాయ ||

భకారవ్రజ్యో.

౮౯ ఛాయాగ్రాహీచన్ద్రః హుతస్వంసతతమమ్బుజం వ్రజతిహితోవ్యభయంసభాయాం సౌతౌతితవైవా ననంలాకః || ౯౦ ఛాయామాత్రం శుశ్యన్నభోముఖాశ్చ్యుర్లతేనధైర్యణత్పదతిమమహృదయమిమజా రాకాచక్రం కిరీటీవ ||

. జకారవ్రజ్యో.

౯౧ జలబిన్దవః కతిశయేనయనార్దమనూద్యమేతవక్త్రలితాః కాన్తేమమగన్తవ్యాభూరేతైరేవపిన్ధులితా || ౯౨ జృమ్భాన్తమ్భితదోర్యుగయన్త్రితతాటజ్కపీడితకపోలమ్ తస్యాశ్చరామిజలకణలులితాం జనమలసద్భస్తిముఖమ్ || ౯౩ జాగరయిత్వాపురుషంవనేషరం సర్వతోముఖం హరసిః అయి శరదనురూపం తవశీలమిదం జాతిశాలిన్యాః || ౯౪ జీవామిలజ్జితావధి దినేతిలజ్జావశేనగేహిన్యాః ఆపిసంవృతోఽపి బాహైరసంవరై వ్యజ్జితోమానః || ౯౫ జాల్మాగురుస్సుఘృష్టావామేతరవరణధేదపిచదేశః! ఖ్యాతిగుణధవరణతిభ్రమసిసుఖంవృషభరథ్యాసు ౯౬ జ్వరపితౌషధిపాథ స్తిష్ఠసుఖం దత్తమఖిలమజ్ఞాతే! అసులభలోహకర్షణపాషాణ సఖేన మోక్షసిమాన్ || ౯౭ జీవనహేతోర్ని

౮౮ సభీనాయకాంవక్తి - యద్వానాయకంప్రలినాయకావక్తి.

౮౯ సభీనాయకాంసౌతౌతి.

౯౦ నాయకానాయకంవక్తి - యద్వానాయకోనాయక సభీంవక్తి

౯౧ ప్రస్థానావసరే నాయకోనాయకాంవక్తి.

౯౨ నాయకోవయస్యంప్రలివక్తి.

౯౩ కాచిత్కాఞ్చిద్వక్తి.

౯౪ నాయకాసభీనాయకంవక్తి.

౯౫ కాచిత్కాఞ్చిదస్యోద్యోవక్తి - గుణధవలఖ్యాతిః - రూఢీనతుగుణోజ్ఞ్వలఇత్యవయవాధాఇత్యధః - తేనచనాస్త్యన్తహగమనయోగ్యత్వమితి.

౯౬ వైద్వాసక్తాకాచిద్వక్తి - వైద్వరూపాయేలోహాంతస్యాకర్షణ-పాషాణచుమ్మకేతిఏంచత్వయి విద్యమానేతదాగమనం నాన్యధేతి.

౯౭ నాయకాసభీ నాయకంవక్తి - ఏవఞ్చ నీచమపి త్వాం విరహాభీతేయంసత్యజ్

లితా ముచ్చతి కరకర్షణేఽపి నఖలు త్వామ్! నారిననిన్నం సున్దరముగా
తద్విరసతాం మాగాః॥ ౧౮ జఘనేనచావలంబవ వితన్వతేయంఽనూ
కృతాపితనుః! కాణేనేఽయీణా స్తురానిపున్ద్రీమనోవిశతి॥ ౧౯ జ్యో
త్స్నానిసారసముచిత వేషవ్యాకోచమల్లికోన్మేష! విశలివ నోనిశితేవ
స్తరస్యమనుదత్సరుశ్చురికా॥ ౩౦౦ జడసుఖయసి శరతరుణింగృ
హిణీం కారయసికేవలంసేవ మ! ఆలింగితశమిస్తు సస్యన్తశిలాంవారివా
హయతి॥ ౧౧ జ్యోత్స్నాగర్భినైకతమధ్యగతఃస్ఫురతియామనఃపూరః
దుర్ధః ధౌనాగాధిప తలతలేనుప్తదనకృష్ణః॥

రూకారవ్రజ్యో.

౨ రూక్మత కజ్జణపాడియేదైస్తూభవలమ్బనై మాన్వైః! శోభయసిశు
ష్కరుదితైరపిశ్మిన్సుందరి మద్విరవాహమ్॥

థకారవ్రజ్యో.

౩ థక్కామాహత్మ్యపద- వితన్వతేకరిణజవచరం పురుషః! స్త్రీణాంకరి
ణీనామివ మదఃపునస్స్వకులనాశాయ॥

తకారవ్రజ్యో.

౪ తాతాపయన్తిమన్తధవాణా స్త్వాప్రీణయన్తి తేసుభగ! శవనశరా
స్త్రగుశిశిరాంజ్వలయన్తి విధిం మధురయన్తి॥ ౫ తవసుతనుసానుమ
త్యాబహుధానుజనిత నితమ్బరాగాయాః! గిరివరభువనవలాభేనాప్నోమి

౧౮ కాచిత్యాభిద్వత్తి.

౧౯ కశ్చిత్యాభిద్వత్తి.

౩౦౦ కశ్చిత్కాభిద్వత్తి- ఏవంచ ఏతాదృక్కార్యకరణేన కలఙ్గా
దిధూషణమేవభవిష్యతి తేననైతాదృక్కర్తవ్యమితి.

౧ కశ్చిత్యాభిద్వత్తి- ఏవఞ్చ యమునానైకతతుల్యం నాన్య
౨ నాయకా నాయకంవత్తి. [కృష్ణమ్.

౩ నాయకోన్మాదచౌశ్శీల్య మాకలయ్య స్వయమపిచౌశ్శీల్యం నిధానుకా
మాం నాయకాం సఖీ ఉపదిశతి. ఏవఞ్చ పురుషాణాం మదోయశసే
స్త్రీణాంతు కులకలజ్కాయేతి ఏవఞ్చ త్వయైతాదృజ్జననీ సవిధేయమ్.
౪ నాయకాసఖీనాయకంవత్తి.

౫ కశ్చిత్యాభిద్వత్తి- అనుమతి సహితాయాః పతేశిఖరవత్యాః బ
హుప్రకార ముత్సాదితః నితమ్బరాగఃప్రీతిర్యయా పత్యైగైరికాదిధాతు
భిఃజనితః నితమ్బరాగః- ఏవఞ్చ తవప్రాప్తిహర్షోత్కర్షణాహం స్వర్గమపి
అజ్ఞాన్తరితఇతి మన్యంతి నావః.

ద్వ్యజ్ఞుశేనదివమ్॥ ౬ త్వక్తోముచ్చతిజీవనముజ్ఞ తి నానుగ్రహేపిలో
 లశ్మమ్॥ తింప్రావృషేవచత్తాకరస్య కరణీయమస్యమయా॥ ౭ త్వద్విర
 హాపదిపాణ్డుస్తస్వగ్నేచ్ఛాయయైవ కేవలయా॥ హఃసీవజ్యోత్స్నాయాం
 సాసుభగప్రత్యభిజ్ఞేయా॥ ౮ త్వయివినివేశితచిత్తాసుభగతా కేవలే
 నకాయేన॥ ఘనజాలగుద్ధమానా నదీవసానీరమాత్రేణ॥ ౯ త్వయిసం
 సక్తంతస్యాఃకవోరతరహృదయమసమశరతరఽమ్, మారుతచలాఞ్చలమి
 వకణ్డకసంపర్కశస్పృటితమ్॥ ౧౦ త్వమసూర్యంపశ్యాసఖిపదమపి
 నవి నాపవారణంభ్రమసి॥ ఛాయే కిమిహవిధేయం ముచ్చతి నమూర్తిమ
 స్తస్మామ్॥ ౧౧ తవవిరహేవిస్తారిత రజనా జనితేన్దుచస్తనద్వేషే॥
 బిసినీవచూఘమాసే వినామతాశేన సాదగ్ధా॥ ౧౨ తరుణిత్వచ్ఛరణా
 హతమసునితకంకేళికోరకక్రకరం॥ కుటిలచరితాసపత్నీ నపిఠితిబతశో
 కవికలాపి॥ ౧౩ తల్పేప్రభురివగురురివ మనసిజశాస్త్రే) శ్రమేభుజి
 ష్యేవ॥ కేహశ్రీరివగురుజన పురతోమూర్తేవసావీడా॥ ౧౪ త్వమల
 భ్యామమతావ స్త్రోమమశక్తస్య సంముఖం వ్రజతః॥ ఛాయేవా పసరస్తీ
 భిత్త్వాననివార్సనేయావత్॥ ౧౫ తపసాన్లేశితపిష ప్రాథబలోనఖిలు
 ఘ్నానే హ్యసీత్॥ మనునాప్రమత్తమధునాకోమదనంమిహిరమివసహతే॥
 ౧౬ త్వద్గమనదివసగణనా వలక్షరేఖాభి రజ్జితా సుభగ॥ గణ్డస్థలీవక

౬ కశ్చిన్నాయికా సఖీవక్తి - ప్రావృష పద్మాకరస్య తిడాగస్యేవ మ
 యాస్య కింకరణీయం-ఏవజ్యోభయతోఽపి కాఠిన్యమేవేతిధ్వన్యతే.
 ౭ నాయికాత్యన్తం త్వద్విరహక్షీణేతి సఖీనాయకంవక్తి.
 ౮ కథమితోగతేయమితివాదినం నాయకంనాయికాసఖీవక్తి. [వక్తి.
 ౯ త్వయ్యాసక్తివశాదత్యన్తదుఃఖభాగినీకామినీసంజాతేతి సఖీనాయకం
 ౧౦ యద్యపిత్వయాభూయసీ లజ్జా క్రియతే తథాపిబహవన్త్వయ్యాస
 త్తాభితి సఖీ నాయికామన్యోక్త్యావక్తి.
 ౧౧ నాయికావిరహదుఃఖాతిశయం సఖీనాయకంవక్తి.
 ౧౨ సఖీ నాయికాంవక్తి - ఏవజ్ఞా శోకకాలే ప్యేతాదృశద్వేషవత్త్వేన
 సమీచీనకాలతయా కింకిర సవిధేయమితి అతస్త్వయా సర్వప్రకారేణ
 మానాద్యపహయనాయకౌనురంజనీయ ఇతి.
 ౧౩ కశ్చిన్నాయికాంసౌతౌతి.
 ౧౪ నాయకఃపుష్పితాం నాయికాంవక్తి. [తిధ్వన్యతే.
 ౧౫ కశ్చిత్కాఞ్చిద్వక్తి - వసన్తకాలీనమదనవేదనాఽత్యన్తమసహ్యే.
 ౧౬ సఖీ నాయికావిరహం నాయకంప్రతి వక్తి - ఏవజ్ఞాతఃపరంబిల

స్వాఃపాణ్డురితాభవనభిత్తిరపి ॥ ౧౭ తస్యాగ్రామ్యస్యాహంనభివక్రస్మి
గ్ధమధురయాదృష్ట్యావిధాతదేకనేయాపాప్రిణివ దంష్ట్రయాధరణి ॥

౧౮ త్వయికుగ్రామవటద్రుమవైశ్రవణోవశతువశతువాలక్ష్మీః పా
ణ్డురకుతారపాతాత్కాశరశరనైవతేరక్ష ॥ ౧౯ తవముఖరవదనదో
మంసహమానా మోక్షుమక్షమాసుతనుః సావహతిబతభవంతం ఘనమ
స్తస్సాలభజ్జీవ ॥ ౨౦ తృణముఖమపినఖలుత్వాంత్యజన్త్యమీహరిణవై
రిణశ్శబరాః యశ్శనైవ జీతితమిదం త్యజగూజిత శృజ్యసంగ్రామః ॥

౨౧ త్రిపురరిపోరివగజ్ఞామమమానినిజనిత మదనదాహస్య జీవనమగ్ని
తశిరసోదదాని చికురగ్రహేణైవ ॥ ౨౨ త్వత్సంకథాను ముఖరస్సని
స్తసానస్తసావహిత్యతయా సఖలుసఖీనానిభృతంత్యయాకృతాధీకృత
స్సుభగః ॥ ౨౩ త్వయిసర్పతిషధిదృష్టి స్సున్దరవృతి వినర నిర్గతాత
స్యాః దరోతరలభిన్నశైవలజాలాశఫరీషవిస్ఫురతి ॥ ౨౪ తేనుతనుశూ
న్యహృదయాశ్శుభ్రం యేహృదయశూన్యమభిదధతి అగ్నేకృతకరపత్రో
యస్తవహస్తగ్రహం కురుతే ॥ ౨౫ తేశ్శేష్ఠినః క్వసంప్రతి శత్రధ్వజ
యైః కృతస్సహోచ్ఛాయః ఈషాంవామేధీం కాధునాతనాస్త్యావిదిత్స
మ్యానవిధేయఇతి.

౧౭ కథమస్యత్రామరాగంనబధ్నానీతివాచినీః సఖీంప్రతినాయకావత్తి
౧౮ బహుతరవనుత్వేపికుగ్రామేషసతా కేవలతవచాణ్డాలానుగ్రహదే
వభయంనాన్యతఇతి కశ్చిత్కృత్తాదన్యోక్త్యావత్తి-కురారపాతాత్తేరక్ష
ణం మహిషస్యమస్తకేనైవ.

౧౯ నాయకాశఖీనాయకంవత్తి.

౨౦ నిరపరాధినం కమపి క్షేప్తీప్తీద్యమానం కచ్చదన్యోక్తావత్తి-ఏవ
జ్ఞాప్రబలమస్తశత్రు సమ్బంధే యద్ధే మరణమేవవరంసమనః పలాయ
నంసవాశరణగమనముచితమితి.

౨౧ కశ్చిన్తానినీచరణకృత మస్తకంతయాచ కేశాకర్షణేన దూరీకృతం వి
జ్ఞాయాత్మానంతాంవత్తి-అర్పిశిరసఃఅర్పితమస్తకస్యప్రణామార్థమితి.

౨౨ సర్వసఖీ గోపనపురస్సరం కేనచిత్సహాయాగం విధాయస్థితాం
నాయకాం కాచిత్సఖీ త్వయాతేనసహారతంకృతమితివత్తి.

౨౩ నాయకాశఖీనాయకంవత్తి.

౨౪ నాయకోనాయకాంవత్తి-ఏవంచ ప్రయాగేకరపత్రకర్తనాదినా
యేనశరీరంత్యజ్యతే తేనైవత్వంప్రాప్యేతి. [న్యోక్త్యావత్తి.

౨౫ ప్రాత్తనలోకాభావాన్నత వతథావిధప్రతిష్ఠా దీతి కశ్చిత్కృత్తాదన్యోక్త్యావత్తి.

న్తి॥ ౨౬ తానవమేత్యుచ్చిన్నః పరోపహిత రాగమదనసంఘటితః, క
ర్ణభవ కామినీనాంసరాజతేనిర్భరఃప్రేమా॥ ౨౭ తస్మిన్ గతార్చితావే
విరసే సఖికున్తిశకలభవపురుషే, అపిభూతి భాజిమలిసే నాగగ శబ్దో విడ
మృయ॥ ౨౮ తమసీఘసే విషమే పథిజమ్భకనుల్కాముఖం ప్రప
న్నాఃస్త్రః, కింకుర్వస్పృపిసభేష్ఠితో ముఖంముద్రయితైవ॥ ౨౯ త్వా
మభిలషతో మానినిమమగరిమగుణోపిదోషతాంయూతఃప్రజ్జ్వలమాలాంస
లినీంపిపా సతస్త్రిన్ధురస్యేవ॥ ౩౦ తిమిరేవిదూరదృశ్యాకతినాన్లగ్నేషేపిర
నాసిముఖాచ! శబ్దమయవతయరాజేగృహపతిశిరసాసహస్ఫటతు॥
౩౧ తవవృత్తేనగుణేనచ సముచితసమ్పన్నకణ్ఠలతనయాః, హరస్రజ
భవసువ్ధరికృతఃపునర్నాయకస్తరళః॥

దకారవ్రజ్య.

౩౨ దర్శనవినీతమానాగృహిణీహమౌల్లసత్కపోలతలమ్, మమ్భక
నిషేధమిషతోవదనంపిదధాతిపాణిభ్యామ్॥ ౩౩ దేహస్తమ్భః ఫలనం
తైథిల్కంవేషభుః క్రియధ్యానమ్, పథిపథి గగనాన్లగ్నేషః కామిసంక్లేశా
రగుణః॥ ౩౪ ద్రాఘయతా దివసానిత్యదీయవిరహేణ తీవ్రతాపేన,
గ్రీష్మజేవవలిన్యా జీవనమల్పీకృతం తస్యాః॥ ౩౫ దుర్జన సహవాసా
దపి శిలోత్కర్షం నశజ్జనస్తృజతి, ప్రతిపర్వతపనవాసీ నిస్సృతమాత్ర

౨౬. ప్రేన్లభజ్జేపునస్సన్ధానంసతథేతిక చిత్రాఞ్చిద్వక్తి- ఏవఞ్చత్వ
యాతథానవిధేయమ్ యథాప్రేమభజ్గోభవితేతి.

౨౭ తథావిధగుణాభావవతి మహన్నామకరణవిడమ్భనమాత్రఫలకమితి
కశ్చిత్కాఞ్చిద్వక్తి.

౨౮ కశ్చిద్విషత్తా కశ్చిదుద్దిశ్యగతః తేనచసంభాషణ విషయతామ
వ్యసీతః, కశ్చిదమౌల్లగ్నావక్తి- ఏవఞ్చాస్తాకం దుర్జనవవశాత్ నీచావ
లమ్భనమపి కర్తుముద్యతానా, సతతిః శబ్దమాత్రావలమ్భనం, ముతాన్మది

౨౯ కశ్చిత్రాఞ్చిదన్తనాం ప్రతివక్తి. [లి.

౩౦ పరపురుషసమ్భాగాభిలాషిణీం కాఞ్చిద్వక్తి- ఏవంచ పతిమరణో
త్తరంసుఖేనమయాస్వేచ్ఛావిహారోవిధేయః, తి.

౩౧ సఖీనాయకాంవక్తి- తరలోహరమధ్యగః.

౩౨ సఖీనాయకంవక్తి- యద్వా కస్యాశ్చిద్వృత్తం కాచిద్వక్తి.

౩౩ సఖీనాయకాంవక్తి- తేనచాత్యంతాసక్తిర్నాయకే తవాన్తీతి.

౩౪ నాయకాసఖీ నాయకంవక్తి.

౩౫ మత్తసంపర్కాదపి సాధోస్సగుత్వంనాన్తేతి ఇతికశ్చిద్వక్తి.

శ్లోకములు|| 31 దయితప్రహితాంతాతీమాలమ్బ్య కరణ తమసిగచ్ఛ
నీ| స్వేదచ్యుతమ్మగనాభిర్దూరాత్ గౌరాజ్జిన్యశ్యానీ|| 32 దయితా
గుణఃప్రకాశః సితస్త్వస్త్వైవవదనదోషేణ| ప్రతినిన విదళిత వాటివృతి
ఘటనైఃఖిద్యసేఃమితి|| 33 దాక్షిణ్యస్త్రిదిమానంతసంభానుంభ
జన్తమవమంథః రాదీముపాశ్రితేస్త్రిన్మఃకుతే దృష్టిమపిదాతుమ్||

34 దృష్టతైవవిరహకాతరతారకయాప్రియముఖే సమగ్నితయా|
యాంతిమగవల్లభాయాః పులిన్దబాణార్దితాఃప్రాణాః|| 35 మారస్థా
పితహృదయేనూశరహస్యోనికామసాశజ్ఞః| ఆశ్లేషబాలానాంభవతి
ఖునాంచసంభేదః|| 36 ద్వారేగురవఃకౌశేకుకస్సకాశశశర్మ
శాసఖ్యః| కాలాసహక్షమస్వప్రియప్రసీదప్రయాతమహః|| 37 ద
శికణముక్తాభరణశ్వాసోత్తుజ్జస్తనార్పణమసౌజ్ఞమ్| ప్రియమాలిజ్జతిగౌ
పీమథశ్రమమథరైరజ్ఞైః|| 38 దళితోద్వేగేన సఖిప్రియేణ లగ్నేన
రాగమావహతా| మోహయతాశగమనీయం తామ్బూలేనేవనీతోస్త్రి|
39 దృష్టమదృష్టప్రాయం దయితంకృత్వా ప్రకాశితస్తనయా| హృద
యఃకరణతాడిత మథమిద్యావ్యజ్జితత్రవయా|| 40 దర్శితయము
సూచ్యాయేభూతిభమ భాజిచలతితవనయనే| క్షిప్తహలేహలధరప్రవ
పురమేవావజితంసుతను|| 41 దయితప్రాభతమర్లభముఖయ

42 సఖి నాయకంవత్తి.

32 కాచితాశ్చిద్యత్తి-ఏవభృత్వదుక్తనాయకగుణశ్రవణేనానక్తా
లాశ్చేనైవరాతౌవృతిఘటనంవిధీయతే.

33 మానినీం నాయకాంసఖీవత్తి.

34 కశ్చిద్వృత్తమస్యోక్త్యావత్తి-ఏవంచపశ్యజ్ఞనయాఽపిమరణ
కారణబాణవ్యధాతోవిరహవ్యభాదుస్సహాతిముమనుష్యాజ్ఞనయేతి తేన
చయోనాయకాంవిహాయపరదేశేగచ్ఛతి సమృగతుల్యఃపశురితి.

35 ఖలసజ్జతిగ్నవిధేయేతి కశ్చిదుపదిశతి.

36 అసమయరతాభిలాషిణం నాయకం నాయకావత్తి.

37 కార్యనియుక్తాఽపి సౌపీతత్సమయేపిప్రియాలిజ్జనంకరోతి-తథా
త్వయావిధేయమితి సఖీనాయకాముపదిశతి.

38 ప్రియసజ్జేమమనకిమశ్చన్యవిషయకం జ్ఞానమితి కశ్చిత్సఖీంవత్తి.

39 కశ్చిత్కస్యాశ్చిద్వృత్తంవత్తి.

40 సఖీనాయకాంవత్తి-ఏవంచతవకటాక్షమాత్రాధీనాస్సర్వపియం

41 విరహాదీసఖీంప్రతివత్తి.

[నానభితి.

రానేకసుకుమారః | కథయతివిరళావకులః క్వపరిచయః ప్రకృతికరినా
నాన్ || ౪౭ ద్విత్వైరేష్యమిదమైరితికింతద్వచసితవసమాశ్వాసః | ప్ర
థయతివిరళపథికంతం దూరనిభాతోనభాంకస్తై || ౪౮ దయితీస్పర్శా
స్తీలితఘర్మజలఘ్నిత సఖలాత్మే | గర్భభరచుఖరితే సఖితచ్ఛికురాన్కిమచ
రాధయసి || ౪౯ కుష్టగ్రహేణగేహినితేనకుపుత్రేణ కింక్రజాతేనభా
మేనేవ నిజంకులమజ్జారక వత్కృతం యేన || ౫౦ దర్శితచాపాచ్ఛా
యైస్తేజోవద్భిస్సుగూత్రసంజాతైః | హిరైరప్సివధీరై రావత్స్వపిగమ్య
తేనాధః || ౫౧ దరనిద్రాణస్యాపిశ్చరస్యశిల్పేననిర్గతాశూన్యమ్ | ముగ్ధే
తవదృష్టిరసావజ్ఞానయస్త్రేమరివహన్తి || ౫౨ దుర్గతగృహిణీతనయేక
రుణాద్రాణప్రియతమేచ రాగమయి | ముగ్ధారతాభియోగం సమస్యతే
నప్రకటిషీపతి || ౫౩ దుర్గతగేహినిజన్మర మన్దిరసుఖతైవ వన్తసేచన్ద్రమ్ |
వయమిన్ద్రవజ్జితదృశోనిచులిత దోలావిహారిణః || ౫౪ దీపదళాకుల
యువతిర్వైదగ్ధేనైవమలిసతామేతి | దోషాలపిభూషాయై గణికాయా
శ్శశికలాయ శ్చ || ౫౫ దీఘగవాత్సేభ్యస్తర నిపాతినస్తరణిరశ్శయ
శ్శోణాః | నృహరిసఖాగ్రవానవవక్షఃప్రవిశన్తి సౌధతలమ్ || ౫౬ దర
తరశక్తిణీవక్షసి దరోన్నతే తవ ముఖే చదర హసితే | ఆస్తాంకుసుమంపి

౪౭ సభీనాయకాంవత్తి.

౪౮ సభీనాయకాంవత్తి - ఏవంచ తవైవాపరాధఇతి.

౪౯ కశ్చిద్దుష్టపుత్రదుఃఖితో గేహినింవత్తి - యేనమజ్జారకేనేవ స్తీయంకు
లమజ్జారవత్కృతం ప్రజ్ఞాలితమితిభావః - పతే. అజ్ఞారకఃకుబోభామఇ
త్యమరః - ఏవంచ దుష్టపుత్రతాపేక్షయాఽపుత్రతైవసమ్యగితి.

౫౦ ఆపద్యపిశూరాణాంసేచకార్యకారిత్వమితి కశ్చిద్వత్తి.

౫౧ నాయకాం నాయకాంవత్తి - నిద్రాణస్యాపి నిలీనస్యాపి - ఏవంచైతా
దృశత్వదీయా వలాకనే నాహమతి వికలః - అతోమామాలిక్ష్ణా దినా జీవ
౫౨ దారిద్ర్యమపి దుఃఖదమితి కశ్చిద్వత్తి. [యేతి.

౫౩ త్వం గేహవీవజారోపభోగం సుఖేనకరోషి నాస్తాకమితికాచిత్రా
జ్చిద్వత్తి - ఏవంచైతాదృశాన్తదీయభాగ్యాద్భవత్యా ఏతాదృశదారిద్ర్య
మేవసమ్యగితి తేనచనాస్తాకమేతద్భాగ్యం సుఖదమితి.

౫౪ త్వం నతథా చతురేణవాదినీం కాజ్చిత్కాచిద్వత్తి.

౫౫ సూర్యోదయస్సంవృత్తః ఆతః ఇతోనిస్సారణీయఃప్రియ ఇతి స
భీనాయకాంవత్తి

౫౬ సభీనాయకాంవత్తి.

రఃస్మరోధునాచిత్రధనుషాపి॥ ౫౬ చుప్తసభీసహితేయః పూర్ణేన్ద్రము
భీసుఖాయనేదానీమ్ | రాకేవవిష్టియక్తాభవతేఽభిమతాయనిభవతు॥

౫౭ దళితేపలాలపుష్టేవృషభంప్రతిగృహశతౌతుపితే | భృతనిభా
లివదనాహలికవధూదేవరాహశతః॥ ౫౮ దీప్యంతాంయేదీప్త్యైఘటి
తామణయశ్చనీరపురుషాశ్చ | తేజస్వినాశాయతున్యణాంతృణానామివ
లఘూనాన్॥

ధకారవజ్యో.

౬౦ ధూమైరశ్రునిసాతయదహశిఖయాదహనమలినమజ్జానైః | జాగర
మస్యతి మగ్ధశ్చహితేత్వాం తదపిశిశిరనిశి॥ ౬౧ ధైర్యంనిధేహిగచ్ఛ
తురజనీసోప్సస్తుసుముఖి సోత్కణ్ఠః | ప్రవిశహృదితస్యదూరంక్షణధృ
ముత్తఃస్త్రరేషురివ ౬౨ ధవళనఖలత్కమర్శల మకలిత సేవధ్యమణక
పిహితాఘ్నః | ద్రక్ష్యేమి మదవిలోకద్విగుణాశ్రువపుః పురద్వారి॥
౬౩ ధర్మారమ్భేవ్యసతాం పురహింసైవప్రయోజికా భవతి | కాకానా
మభిషేకేకారణతాంవృష్టిరనుభవతి॥

సకారవజ్యో.

౬౪ నీరావతరణదస్తురనైకతసంభేదమేమరైశ్శిశిరే | రాజన్తితూలరా
జ్యసూలపతైరివతతైస్సరితః॥ ౬౫ నిజకాయచ్ఛాయాయాం విశ్ర
మ్యనిదాఘవిపవమపనేతుమ్ | బలవివిధాస్తనుభజ్జీర్ణుగ్ధకురగ్జీయమాచ

౫౬ నాయకాసభీనాయకంవత్తి - రాకేవవిష్టియక్తాభద్రాయతిపా
౫౭ కశ్చిత్కస్యాశ్చిద్వృత్తంవత్తి. [ర్జమానీవ.
౫౮ మహద్భిరేవస్వప్రతాపః ప్రదర్శనీయే సలఘుభిరితి కశ్చిద్వత్తి -
ఘటితాః విభాతృనిష్పదితాః.

౬౦ కస్యాశ్చిత్సభీకశ్చిదస్యాక్త్యావత్తి.

౬౧ సభీన్యాయకానుపవిశతి.

౬౨ కశ్చిద్వైదేశికోమనస్యాశంసయతి.

౬౩ అసతాంధర్మారమ్భావృసభాహితురితి కశ్చిద్వత్తి - కాతైసాన్ని
సేకృతే వృష్టిర్నుభవతీతి వృద్ధవృవహారః.

౬౪ కశ్చిత్కాంచితృజ్జేతంవత్తి.

౬౫ కశ్చిత్కశ్చిదస్యాక్త్యావత్తి - యద్వాస్వదేహచ్ఛాయాయాపస్వా
ధీసనాయక మాత్రావలఘ్నసేన మదనసంతాపనివారణాయ వివిధచేష్టా
కరణేఽపి మూఢనాయకాయాస్తనతన్నివారణమతోఽన్యవాయకా
వలఘ్నసమేవమదనసంతాపనివారకమితి కశ్చిత్కశ్చిదస్యాక్త్యావత్తి.

రతి॥ ౧౬ నహస్మిజరతఇతి యద్వల్లవృన్వనితానమన్తినన్దమపి శుశు
భియశోదాతనయేనిత్యంకన్దలితకన్దర్పః॥ ౧౭ నీతాత్మభావమర్పితవ
పురపివామ్యంనకామినీత్యజతి హరదేహధాగ్రధితానిదర్శనం పార్వతీ
తతః॥ ౧౮ నాగరభోగాను మితస్వవధూసౌన్దర్యగర్వతరలశ్యు పద
మపినపతతిభూమాజ్ఞాతిపురస్తస్తువాయశ్యు॥ ౧౯ సిపతతిచరణకోణేత్ర
విశ్వనిశియన్నిరీక్షతేతక్రః శభిశభిబులోకపురతిఃస్వజ్గరిమాణంశము
ద్వహతి॥ ౨౦ నజిమోచయితుంశకక్షఃక్షమాంమహస్త్వా చితోయది క
థంచిత్ మన్దరగిరిరివగరలంనివర్తతేనతుశముత్థాప్యు॥ ౨౧ నియతైః
పుదైర్నిషేవ్యంఘ్రితేనర్థావహంసమాశ్రయతి సమ్భవదన్యగతిః కస్యం
క్రమకాష్టంకురీశంచ॥ ౨౨ నిజపదగతిగుణఽజ్ఞిత జగతాంకరిణాంజా
శుత్కవీనాంచవహతామపిమహిమానంశోభాయైశుజ్జనాపివ॥ ౨౩ సూ
త్రతతేన స్నేహంహరతి ననిర్వాతి మలినతాంనైతి తస్మోజ్ఞాలోనిశినిశి
ప్రేమారత్నప్రదీపజవ॥ ౨౪ నిహితాంనిహితానుజ్ఞతి నియతంమమ
పాధివాసపిప్రేమ బ్రామంబ్రామంతిష్ఠతి తత్రైవకులాలచక్రవివ॥

౨౫ నిర్చరమపిశుమ్భుకం ద్విష్టాప్రాతః పిబన్నత్యప్యామి జఘనమనం

౧౬ కార్యేణైవకారణప్రతిష్ఠితి కాచిత్రాశ్చిద్వక్తి-యద్వా శ్వ
కార్యమేవ సాధనీయమితి కాంచిత్రాచిదుపదిశతి-యద్వా నాయకా
ధాన్యశురాది సమాధానం త్వయా విధేయమితి సభీశ్వశురాదిదుఃఖ
వతీంసాయితామన్యనిదర్శనవ్యాజేనోపదిశతి.

౧౭ శుశుత్తనాన్త్రీయస్సంరక్షణీయాజితకశ్చిద్వక్తి-దత్తస్వశరీరాపి
ఏవజ్ఞానజ్గరణాదిదాన మేతదగ్రేఽకించిత్కరమితి భావః- గ్రధితమ
దేననిస్సారణాహాత్వం వ్యజ్యతే- ఏవమన్యాసాం కావార్తతి.

౧౮ కాచిత్రంచిద్వక్తి.

౧౯ నాయకాశభీవక్తి.

౨౦ సమీచీనస్యకోపోనభవతి భవతిచేత్తదానధాన్యకా ఏవ శుశుతి
కశ్చిద్వక్తి- ఏవంచ మహతఃకోపోనోన్యాదనీయఇతి.

౨౧ దుఃక్రమసేవా సవిధేయేతి కశ్చిదుపదిశతి.

౨౨ సమీచీనజనంవినా కవీనాంసశోభాభవతితి కశ్చిద్వక్తి.

౨౩ కాచిత్రస్యాశ్చి త్రేయాణంసేతతి- నిశినిశిత్యనేన లోకగోప
నాదిచాతుర్యవత్తయా చిరకాలీనశుజ్గతినిర్వాహకత్వంభవ్యతే.

౨౪ కాచిత్రస్త్రీంశ్చిత్వాశక్తిం కాంచిద్వక్తి.

౨౫ కశ్చిన్నాయకాశభీవక్తి.

కుకమస్యాశ్చకోరఇవశిరకరచిమ్బమ్॥ 2౬ నిబిడఘటితోరయగతాం
శ్వాసోత్థిప్తనార్పిశ్వజనామ్॥ తాన్మిథ్యకుపితద్వష్టింస్త్రామిరతినిస్స
హంసుశనుమ్॥ 2౭ నిర్గుణఇతిమృతఇతిచద్వావేకాథాభిధాయనౌ
విద్ధి॥ ఉశ్యధనుర్గుణశూన్యంనిజీవావంయదిహశంసన్తి॥ 2౮ నిజసూక్ష్మ
సూత్రలబ్ధ్యావిలోచనతరుణతేజఃసంహరతు॥ అయస్సుద్భూతబడిశః
కర్మటఇవ మర్మటః పురతః॥ 2౯ నాగరికరీతిరివసాగ్రావన్ధీత్యాపి
భూషితాశుతనుః॥ కస్తూరీ నమృగోదర వాసవశాద్విస్త్రతా మతి॥
౩౦ నఖలిఖితస్త్రనికురవక మయశ్శుష్కేభూమిలుతిత వివశాజ్ఞే॥ వృదయ
విదారణనిస్సృత కుసుమాస్త్రీశరేవహరసిమనః॥ ౩౧ నీతాలఘేమాన
మియం తస్యాంగరిమాణ మధికమర్పయసి॥ భారఇవవిషమభార్య స్సృదు
ర్నతాభవతి గృహవాసః॥ ౩౨ నచదూతీ నచయాజ్ఞానచాజ్ఞలిర్మ
చకటాక్షవిక్షేపః॥ సౌభాగ్యమానిహంసభి కచగ్రహఃప్రథమమధియోగః॥
౩౩ నిశివిషమకుసుమవిశిఖ ప్రేరితయోమానలబ్ధరతిరసత్యేః॥ మానస్త
ధైవవిలసతిదమ్పతోర్లోరశిథిలస్థిః॥ ౩౪ నిహితాగ్ధలోచనాయాశ్శ్వం
తస్యాహరసిహృదయచర్మన్తమ్॥ ననుభగశముచిత మిదృశ మజ్జలిదా
నేభుజ్జీలసి॥ ౩౫ నీత్వాగారం సహసారజనీ మేకాంచ జాగరంద

2౬ కశ్చిద్వయశ్చైవక్తి.

2౭ గుణేష్వత్స్యన్తయతో నవిధేయఇతి కశ్చిద్వక్తి - ఏకాథాభిధాయనౌ ఏకాథాప్రతిపాదకౌ నిర్గుణఃజీవావంయస్తాత్తర- ఏవశ్చ నిర్గుణజీవనాపేక్షయా మరణమేవసన్మ్యసతి.

2౮ నాయుకాసురతకాలే నాయకచిత్తంవ్యాపీచతి.

2౯ గ్రామీణవసతి శాలితయా ఇయం సతథాగృణశాలినీతివిభావయన్తం కశ్చిననాయకాసభీవక్తి. [సభీవక్తి.

౩౦ కురవకకుసుమశయ్యాయాం మరతంవిధాయ గతాంనాయకాం

౩౧ సర్వభాగ్యాను సమతయా వర్తితవ్యమితి కశ్చిత్కంచదుపదిశతి.

౩౨ అకస్తాదేవానేనాగత్యకథమిదమకారీతివాదినీంనాయకాంసభీవక్తి

౩౩ మన్తభావస్థాయాం నకంచిత్సుప్తరతీతి కశ్చిద్వక్తి విషమత్వేనకస్స

౩౪ నాయకాసభీ నాయకంవక్తి. [హత్యమ్.

౩౫ బహవస్తరుణా మమాపేక్షం కుర్వన్తీతిగర్వశాలినీం కాంచిత్యాచిద్వక్తి - వివంజేకదిమూర్తరమేవ సర్వేషాం నచాసక్తిరితి చిల్వశాఖామష్టమూలకానీయ రాత్రౌసంపూజ్యజాగరాదివిధాయ నవమ్యాంపరిత్యజ్యత ఇతి దేశవిశేషః.

త్వా! ఆర్యాభ్యతై ర్మతరుదై ర్మతాపత్రీః ముతాని॥ ౮౬ తక్షత్రే
గ్నావిన్దాభదతేకనకే మణోద్యుశిశుమ్రతః॥ యత్కిల తేజస్తదభిలః॥ మా
జాయితమబ్జమిత్రశ్యు॥ ౮౭ నశవర్ణోనచరూపం నశంస్క్రియాకా
పినప్రకృతిః॥ బాలాన్వీరహాశుది జాతాపత్రంశబాషేవ॥ ౮౮ నవి
భూషణేతవాస్తావశ్చున్యతేనైవజయసి సఖియూనః॥ అవధీరితాస్త్రశస్త్రా
మసుమేషార్కల్లవిశ్వేవ॥ ౮౯ నేత్రాకృష్టాభామం బ్రామంప్రేయాన్య
థాన్తితథా॥ సఖిమథ్యయతిమసూమే దధిభాణ్డం మన్దదణ్డజవ॥ ౯౦ ని
జగాత్రనిర్విశేష స్థాపితమపి సారమఖిలమాదాయ॥ నిర్దోకంచభుజస్త్రీ ము
జ్చతిపురుషంచ వారవధూః॥ ౯౧ నృత్యశ్రమఘర్తార్ద్రంముచ్చసిక్వ
చ్ఛ్రేణ కఙ్కుకం సుతను॥ మకరన్దోదక జాషం మదన ధను గ్వల్లిరివచో
లమ్॥ ౯౨ నిహితాయామస్యామపి నైవైకామనసిమే స్ఫురతి॥ రేఖా
న్తరోపధానా తృతాక్షర రాజిరివదయితా॥ ౯౩ నిధినిక్షేపస్థానస్యో
పది చిహ్నధామివలతానిహితా॥ లాభయతితవతనూదరి జఘనతటామ
పదరోమాశీ॥ ౯౪ నాహం నదామిసుతను త్వమశీలాచణ్డచరితావా॥ త్రే
మస్యభావసులభం భయమదయతిమమతుహ్యదయశ్యు॥ ౯౫ నఖద
శనముష్టిభూతై రదయైరాలిజ్జనైశ్చ మభగశ్యు॥ అపరాధంశంశంత్యశ్చా
న్తిరచయన్తి రాగిణ్యః॥ ౯౬ ననిరూపితోఽసి సఖానియతం నయ

౮౬ యత్ర యత్రయన్యత్సామగ్ం తత్రతత్రతవై వేత్యన్యైకైకశ్చ
త్కంచద్వత్తి ఓజాయితంసామధ్యమితిభావః.

౮౭ నాయకామాతీ నాయకంవత్తి.

౮౮ అలక్ష్మీరాదికరతేన విలమ్పకారిణీం నాయకాం సజ్జేతంప్రతి
సత్వరనిర్గమాయ సభీవత్తి.

౮౯ కాచిన్నాయకా సభీంప్రత్యాహ.

౯౦ వారవనితాసంగతిరనుచితేతి కశ్చిత్కంచిదుపదిశతి

౯౧ సభీనాయకంవత్తి - ఏవంచ సురతశ్రమే కింత్వయావిధేయమితి

౯౨ పూర్వనాయకా సభీంనాయకోవత్తి [పురిహాసః.

౯౩ కయాచన కించిదవలొకితః కశ్చిత్తాంపురిహాసంవ కి - ఏవంచజ
ఘనాధోనిధినిక్షేపస్థాన మస్తీతి పురిహాసోవ్యజ్యతే-యద్వా సగర్భాసీతి

౯౪ నాయకానుశ్చరితం విజ్ఞాయ సభీవత్తి.

౯౫ కథమనయాత్వంతాడితఇతివాదినంకశ్చిత్సమాధత్తే-ఏవంచయన్యై
వాత్యనమాసక్తానామకాతన్యైవైతాద్యశీరితి రాన్యస్యేతిభావః.

౯౬ మాతీకయాచనసజ్జమయితుంకంచననాయకంవత్తి.

నత్రిభాగమాత్రేణ! హరయతియేనకు సుమం విమభేత్వయికుణ్ణజవదైవే॥
 ౯౭ నగుణేనలక్షణేపిద వయసిచరూపేచ నాదరోవిహితః! త్వయిసౌ
 రభేయిఘట్టా కపిలా పుత్రీతి బద్ధేయమ్॥ ౯౮ నిష్కారణాపరాధం
 నిష్కారణకలహరోషపరితోషమ్! సామాన్యమరణజీవన సుఖఃఖంజ
 యతిదామృత్యమ్॥ ౯౯ నన్దతనూజేన సమంకుమాస్తు మిధ్యాభిశాపాపి!
 ఇతినుమృతశ్యదబలా భాద్రచతుర్థి కతానాథమ్॥ ౧౦౦ సప్రా
 ప్యసేకరాధ్యాం పృథయాన్నాపైషి వితనుతేబాధామత్వంకుమభగ్నా
 వస్థిత తుసుమాయాధ విశిఖలికేవ॥ ౧౦౧ నాథేతిపయషముగితం ప్రియే
 తివాసేత్యుగ్రహూయత్ర! తద్దామృత్య మతోఽన్యన్నారీరజ్జుఃపక్షః
 పురుషః॥ ౧౦౨ నానావర్ణకరూపం ప్రకల్పయన్తి మసౌహరం తన్వీ! చి
 త్రకరతూలికేవ త్వాంసాప్రతిభిత్తిభావయతి॥

శుకారవ్రజ్య.

౩ పథికాశక్త్యాకించిన్నవేదఘనకలమగోపితాగోపీ! కేలికలామజ్జా
 రైఃకీరావళిమోఘమపసరసి॥ ౪ ప్రణమతిపశ్యతిమమృతి సంక్షిప్తతి
 పులకముకులితైరజ్జైః! ప్రియసద్గమేస్థరన్తిం వియోగినీవా మ బాహుః
 తామ్॥ ౫ ప్రవిశసినచనిర్గస్తుం జానాసివ్యాతులత్వ మాతనుషే! బాల
 కచేరసితస్యాశ్చక్ర పూహేమన్యరివ॥ ౬ పశ్యానురూప మిద్బిద్బిరేణ
 మాకన్యతేభిరోముఖరః! అపిచపిచుమన్దముకులే మాకలిమలమాకులంపిబతి॥

౭ ప్రతిబిమ్బసమ్భృతాననమాదర్శంసు గ్ధమమసభీహస్తాత్! ఆదాతు

౯౭ కస్యచిదాశక్త్యాగర్వితాం కాంచిదన్యోక్త్యావత్తి. ఏవంచత్వ
 వ్రాతుర్గుణవత్తాడినా ప్రసిద్ధ్యాఅతఃకింగర్వమావహసీతి.

౯౮ నిష్కారణకలహరోషాదికంభవతి భవగ్లేహేకిమిదపి తివాదినంకశ్చిద్యత్తి
 ౧౦౦ కశ్చిదేకదా ప్రాప్తసద్గంతమత్తరం కించిన్నిమిత్త విచ్యుత సద్గం
 కాంచిద్యత్తి- ఏవంచత్వదప్రాప్త్యాహమతికుఃఖిరేణి.

౧౧ మమాజ్ఞాకారీమన్నాయకఇతివాదినీః కాచితాగ్ంచిద్యత్తి.

౧౨ మాతీనాయకంప్రత్యాహ.

౩ కస్యాశ్చిద్యచనమాత్రాదేవ భీతాప్రతికశ్చిదన్యోక్త్యావత్తి.

౪ నాయకాసభీనాయకసభీంవత్తి.

౫ కాచనకంచిత్ప్రతివత్తి.

౬ సమీచీనానాంసమీచీనః ఆసమీచీనానాం ఆసమీచీన ఏవాశ్రయ
 ఇతికశ్చిదన్యోక్త్యావత్తి.

౭ నాయకాసభీనాయకంవత్తి.

మిచ్చసినుధాకింబీలాకమలమోహేన॥ ౮ ప్రాచీనాచలమార్యభాశ
శీగగనమధ్యమధివసతి॥ త్వాంసభిషక్యామితథాచ్ఛాయామివ సజ్జుచన్తా
నామ్॥ ౯ ప్రాజ్ఞణకోజేపి నిశాకరస్సతా పంసుధామయోహరతి॥ య
దిమాంరజనిజ్వరభవసభి సననిరుణద్ధిగేహపతిః॥ ౧౦ పతిపులకభిన్న
గాత్రీస్వచ్ఛాయావీక్షణేపియాసభయా॥ అభిసరతిసుభగసాత్వాందశ
యన్తికణ్ఠకంఠమసి॥ ౧౧ ప్రతిభాశ్శుకోపిపక్షే దద్దశ్శృంగారరస
కథాగురుః॥ పురుషాయితం పణస్తద్భావేపరి భావ్యతాందాయః॥
౧౨ శరమోహ నాయముక్తోనిష్కరుణస్తరుణి తవకటాక్షోయః॥ విశ
ఖిభవకలితకర్ణః ప్రవిశతిహృదయం ననిస్సరతి॥ ౧౩ ప్రపదాలమ్బిత
భూమిశ్చుమ్భన్తిప్రీతి భీతిమధురాక్షీ॥ ప్రాచీరాగ్రనివేశితచురుకతయా సప
తితాసుతసుః॥ ౧౪ ప్రాతరుపాగత్యమృషా వదతస్సభిసాస్య విద్యతే
ప్రీడా॥ ముఖలగ్నయాపియేఽయంసలజ్జితేదగ్ధకాలికయా॥ ౧౫ ప
శ్యోత్తరస్తనూదరిఫాల్గునమాసాద్య నిర్జితవిపక్షః॥ వైరాటిరివపతజ్జః ప్ర

సభీమానవతీంనాయకాంవక్తి-ఏవంచమానంపరిత్యజ్యనాయకేనసహ
గమస్యేతివ్యజ్యతే.

౯ కథమాగతేనతేనసజ్జతిఃశ్శీలాభావాన్నవృత్తేతివాదినీంసభీంనాయకా
వక్తి-యన్వానాయకసభీంప్రతివక్తి-జ్వరవతోబహిర్నిస్సరణంని
శినిషిద్ధమితివైద్యకమ్.

౧౦ సభీనాయకంప్రతినాయకాప్రేమాధిక్యంవక్తి-పతిఃసతుక్రియఃత
త్పులకైఃభిన్నానిగాత్రాణియస్యాస్సాఏవంచాతికోమలాశ్శీత్యమ్.

౧౧ అక్షక్రీడనంవిధేయమధునేతివాదినీంనాయకాంనాయకోవక్తి-
ప్రతిభార్లగ్నకఃకురుమశృంగారస్యకథనమేవవిపక్షేద్విక్తాకరణేదద్దః-
పురుషాయితంపణఃపరాజయేదేయవస్తు-తత్తహిభావలేదాయఃపా
శపాతనంపరిభావ్యతాంక్రియతాం-ఏవఞ్చాక్షక్రీడనేయదితవాస్తిరతి
స్తహిభాఅనయారీత్యాఽక్షక్రీడనంవిధేయమితి-ఏవఞ్చరత్యుత్కృతా
భవస్యతే-అశ్రుబాలాపదేనముగ్ధానవివక్షితాతస్యాస్త్యైవఃఃఽప్రాగల్భా
౧౨ కయాచనవిలోకితఃకశ్చిత్తాంప్రత్యాహ.

[భావత్.

౧౩ సభీనాయకంప్రతివక్తి.

౧౪ నాయకాసభీంవక్తి.

౧౫ సభీనాయకాంవక్తి-ఫాల్గునమాసాద్యగవాంకిరణానాంపక్షేధే
నూనాంసరావృత్తింకరోతి-ఏవఞ్చహేమస్తేగతేపివసన్తాదావవశ్యంమ
దనదహనశరసంప్రస్తఃతవప్రియస్సమాయాశ్యతీతివ్యజ్యతే.

త్యానయనంకరోతిగవాన్॥ ౧౬ ప్రమదవనంతవచస్తనశైలః సరసీం
గభీరమూలాఞ్చ॥ జగతినిదాఘనిరస్తం శైత్యంబుర్గత్రయంశ్రయతి॥

౧౭ ప్రోఞ్చతి తవాపరాధంమానం మర్తయతినివృత్తింహరతి॥ స్వకృ
తాన్నిహంతిశపథాన్ జాగరదీఘానిశాసుభగ॥ ౧౮ పురమభితఃపు
రతరుణాః పరిణతకేదారపరిసరేహరిణాః॥ ఇతిహలికోయువ జానిర్గతాగ
తైర్యామినీంసయతి॥ ౧౯ ప్రియతయతేదూరాదభూతఇవసజ్జమా
భవత్పూర్వమ్॥ మానరుదితప్రసాదాః పునగాసన్నపరశురతాదా॥

౨౦ పూర్వమహీధరశిఖరేతమస్సమాసన్నమిహిరకరకలితమ్॥ శూలప్రో
తంసేరుధిరమిదమస్థకవపురివాభాతి॥ ౨౧ పరివృత్తనాభిలుప్తుత్రివళిశ్యా
మస్త్రాగ్రమలసాక్షి॥ బహుధనశిఖునరేఖంవపుర్నుపురుషాయితంసహ
తే ౨౨ ప్రారబ్ధనిధువనైవస్వేదజలం కోమలాజ్జీకిం వహసి॥ జ్యోమర్ప
యితుంసమితామసుమాస్త్రధనుర్లతేవమను॥ ౨౩ పుంసాందర్శయసు
ద్ధరిణుభేస్తుమిషత్ప్రేమామపాకృత్య॥ జాయాజిత ఇతి హటాజన శ్రుతిర్తే
యశోభవతు॥ ౨౪ ప్రసరతుశరత్త్రియమాజగతీం ధవళయతు ధా

౧౬ నాయకోనాయకాంవక్తి-ఏవఞ్చనిదాఘకాలే శైత్యంస్థలత్రయై
ధివసతి- అతస్త్యయా మదనశరసంతాపసంతప్తస్య మమత్వత్కుచావేవ
శరణం తేనమదజ్జీకారంత్యంతురు.

౧౭ నాయకాసభీ నాయకంవక్తి- ప్రోఞ్చతి దూరీకరోతి.

౧౯ సభీనాయకావృత్తాంత మపరసభీంవక్తి- ఏవఞ్చసంగమస్యావ్య
జ్ఞానాత్ అత్యంతమన్తగ్రవికారశాలిత్యమావేద్యతే. [కాంవక్తి.

౨౦ ప్రాతఃకాలస్సంవృత్తః అతఉపసతిర్నిస్సార్యతామితి సభీనాయ

౨౧ నాయకాంనాయకోవక్తి- సర్వమేతత్పరిపక్వగర్భచిహ్నం-ఏవఞ్చ
ఏవంబిధంశరీరంపురుషాయితం నసహతే తేనవిపరీతరతంసవిధేయమితి.

౨౨ నాయకౌత్సాహవధానాయ సభీ నాయకాంవక్తి- యద్వా నా
యకోవక్తి.

౨౩ జాయాజితోఽయమితి అపకీర్తిభావిసర్వలోకావగణనాం విధా
యాపి మయా త్వదధీనతయైవ స్థీయతఇతిజ్ఞాపయితుం భజ్యస్తరేణనా
యకోనాయకాంవక్తి- ఏవఞ్చ త్వదీయైతాదృశసౌందర్యోక్త్యుపాద్య
మైవైతాదృశనాయకా జితత్వమత్యంతపుణ్యద్రేకలభ్యమితి యశ
సేభవత్స్వితభావః.

౨౪ యద్యపి ఘటనావిధాన నిపుణాదూతీసంతాపాపనూదకో నాయక
శృవర్వర్తి తథాపి నిర్బంధశాలితయాస్తాకంనకించదపి ఫలమితి కాచిద్వక్తి.

మతుహినాంశోః। పజ్జరచకోరికాణాం కణికాకల్పోఽపిననిశేషః॥

౨౫ పతితేంశుకేస్తనార్పితహస్తాంతానిబిడజఘనవిహితోరూప్యే దన్త
పదవికలఘాత్కృతిశతధుతదీపాంమనఃస్ఫురతి॥ ౨౬ శ్రవణమాగతసో
త్కణ్ఠాశిరచలితేయం విలమ్బదోషేణ వక్ష్యంతిసాజ్గరాగాః పథిత రవ
స్తవసమాధానమ్॥ ౨౭ పరితఃస్ఫురిత మహాషధిమణినికరే కేళితల్పి
వశైలేః కాఞ్చీగుణిణవ పతితఃస్థితై కరత్నఃఫణిస్ఫురతి॥ ౨౮ ప్రాప్య
పిశ్చైలశ్రేణీనితమ్మముర్ఘునీదిగన్త రేభ్రమసి। చపలాన్తరమన కింఠవవచనీ
య పవనవశ్యోనీ॥ ౨౯ ప్రతిదివసషీణదశస్తవైష వసనాఞ్చలోతి
కరకృష్ణః। నిజనాయక మతికృశణం కథయతి ముగ్రామ ఇవవిరలః॥

౩౦ పథిక కథంచ పటోజ్జ్వలమమ్బుదజలః స్తనివహ మఃపహ మ్ మయ
పురకనకద్రవమివశివశరశిఖిభావితంసహసే॥ ౩౧ పథికంశ్రమేణసు
మందరతరలాతరుణిసుమధురచ్ఛాయా। వ్యాలమ్బమానవేణి స్సుఖయసి
శాఖేవసారోహః॥ ౩౨ ప్రదనాతి నాపరాసాంసివేశమపి వీనతుజ్జబఘ
సూరూః। యన్త్రస్థకీలభావంయూతాహృదిబిపి రదృశ్యాపి॥ ౩౩ ప్రాత
ర్నిద్రాపియథాయథాత్వజాలితనిస్సహైరభ్యోః। జాగూతరిముదితమ
నాస్తథాతథాసాదరాశ్శ్రమాః॥ ౩౪ శ్రవణయచలితోఽపిసకశటకో
పకటాశ్చ మయాహతన్తమ్బుః। తాసతిరలోగ్యకీతస్సహసరభసం

౨౫ కశ్చిస్సఖాయాంవత్తి.

౨౬ సజ్జేతేనహుకాలంనాయకంప్రతీక్ష్య స్వగృహంప్రతిగతాయాం
నాయకాయాం సమాగతనాయకంప్రతి నాయకాసఖీవత్తి - యద్వా
కథ మనయావిలంబితమితి వాదినంనాయకం నాయకాసఖీసమాధత్తే.

౨౭ సఖీనాయకాంవత్తి.

౨౮ మశ్చీలనాయకం నాయకాస్మాక్త్యావత్తి - కింవచనీయంకింవాచ్య

౨౯ కశ్చిన్నాయకాంవత్తి.

[మిత్యర్థః.

౩౦ కాచిత్పథికంవత్తి.

౩౧ కాచిత్కాఞ్చీద్వనః.

౩౨ గూఢమన్మాజ్ఞనాసక్తచిత్తం నాయకంనాయకావత్తి - యద్వా కథ
మన్మాజ్ఞనాలమ్బట స్వమనీతి వాదినం నాయకాసఖిం నాయకో వత్తి -
యద్వా నాయకౌనాయకాంవత్తి.

౩౩ కఞ్చీ త్కశ్చిద్వత్తి - ఆత్మ జేత్యనేన తత్సుఖవత్త్వేన తస్మాత్సుఖవ
త్త్వమితి.

౩౪ నాయకాసఖిం వత్తి - ఏవఞ్చ నాయకేఽతిసరలగ్యమావేద్యతే.

ప్రియఃకణ్ఠే॥ ౩౫ ప్రియదుర్మయేన హృదయ స్ఫుటనియదిస్ఫుటనమ
త్రతేష్లాఘ్యమ్। తత్తేలిసమరతల్పీకృతస్యవసనాంచలస్యేవ॥ ౩౬ ఉవ
నూపనీతసౌదభమారోదక పూరపద్మినీలుభః। అపరీక్షిత స్వపక్షోగస్తా
హస్తాపదంమధుపః॥ ౩౭ ప్రేమలఘూకృతకేశవ వక్షోభరవిపులపుల
కమచకలశా। గూవర్ధనగిరిగురుతాంముగ్ధవహూర్నిభృతముపహసతి॥
౩౮ ప్రియవిరహనిస్సహాయాస్సహజ విపత్యాభిరపిసపత్నిభిః। రక్ష్యంతే
హరిణాఽఽప్రాణాగృహభజ్జభీతాభిః॥ ౩౯ ప్రకటయతిరాగమధికం
లపనమిదంవక్రిమాణముపవహతి। ప్రీణయతిచక్రతిపదంమాతశుకస్యేవ
దయితస్య॥ ౪౦ ప్రతిశస్త్యాఃప్రియహృదయంబాలాయాఃప్రబలయా
వతవ్యాప్తమ్। నవనిశితదరతరజ్జితనయనమయేనానినాపథాః। ౪౧ ప్ర
ణయాపరాధరోషప్రసాదవిశ్వాసకలిపాద్భిత్వైః। రూఢప్రేమాక్రియతేకి
ముబాలాకుతుకమాత్రేణ॥ ౪౨ పూర్వైరేవహిత్వైశ్చరితైర్జరతోపి
పూజ్యతాభవతః। ముఞ్చమద్మమస్యగన్ధాద్యవభిగ్దజగజ్జనయేసి॥
౪౩ ప్రథమం ప్రవేశితాయావాసాగారంకథంచనసభీభిః। నశ్యంతి

౩౫ కాచి న్నాయికా కన్యోన్మివాసక్తాతదీయా న్నాజ్ఞనాసక్తిం విజ్ఞా
య అత్యస్తదుఃఖితా స్వహృదయంప్రవీణవక్త్రీ.
౩౬ కస్యచిన్ముఖాన్నాయికా గుణశ్రవణమాశ్రేణ దుఃప్రాపాయాం త
స్యామాసక్తింవిధాయ గమనంకర్తుమువ్యతం నాయకంప్రతి కర్చితస్యో
క్త్యావక్త్రీ- ఏవఞ్చోత్పన్నైతాద్యగనుచితం నాచరణీయమితి.
౩౭ ప్రేమవశాన్నాయికే లఘుతామగ్నేషుర్వత్యపి స్వయం నావగణనా
విధేయో సభీనాయికా భగ్యస్తరేణవక్త్రీ- ఏవంచైతాద్యశమాన్భ్యంన
కదాపి విధేయో త్వయేతి. [ద్వక్త్రీ.
౩౮ ప్రియ ప్రీతౌసత్యాం నతేనాపికిమపికర్తు శక్తమితి కాచితక్కాంచ
౩౯ నాయికాదూతీంవక్త్రీ. [కాచితక్కాన్మిచ్ఛిక్షయతి.
౪౦ స్వకటాక్షవిజ్ఞేనావనానాయకస్వాధీనతాభాజనం విధేయ ఇతి
౪౧ నాయకోనాయికాసభీంవక్త్రీ-యన్వానాయికాసభీనాయకంవక్త్రీ.
౪౨ కాచిదస్యోక్త్యాపూర్వం స్వస్తిన్నాసక్తం వార్థక్యాత్పురతాదా
భ్రష్టేషీతమన్యవిటవివేషిణం కల్పనవక్త్రీ.
౪౩ యావత్పర్యంతం నాయకాజ్ఞసుఖం నానుభూతం తావదేవగమనే
న కారఃక్రియతే తదుత్తరంతు త్వమత్యంతాసక్తా నాయకే భవిష్యన్తీతి-
అతః ఇదానీంపన్వాక్యంనతిరస్కుర్వీతి కాచితక్కాన్మిచ్ఛిద్వక్త్రీ- ప్రసభ
మిర్యపిపాతః.

వక్రచాతస్సానిర్గమనస్యసంకేతమ్॥ ౪౪ పూజావిదా ప్రతిష్ఠానాన్తి
నమస్త్రాంతినాప్రతిష్ఠాచ॥ తదభయ నిప్రతిపన్నః శశ్యతు గీర్వాణపా
మేణమ్॥ ౪౫ పూర్వాధికోగృహిణ్యాంబహుమానః ప్రేమనమః విశ్వా
శః॥ భీరధికేయంకథయతిరాగంబాలావిభక్త మివ॥ ౪౬ పులకితకఠోర
పీవరకుచకలశ్లాఢేష వేదనాభిజ్ఞః॥ శమ్భూరుపవీతఫణీ వాఙ్మతి మానగ్ర
హందేవ్యాః॥ ౪౭ ప్రియతయాతోమారాఢితి యాప్రీతి ర్భభూవగే
హిన్యాః॥ పుధికేభ్యఃపూర్వాగతఙ్గతిగర్వాత్సాపిశతశ్చరా॥ ౪౮ పృ
థ్వంప్రయచ్ఛమాస్మృశమా రాదపశర్పఃహితవైముఖ్యః॥ త్వమనుధావ
తితరణిస్తదపిగుణాకషణతరలేయమ్॥ ౪౯ ప్రియయాఃకుజ్జుమఃఙ్జ
రపాణిద్వయయోజనాఙ్గిత్తవాసః॥ ప్రహేలంమాం యాఽఘ్నాఙ్జలిశహ
స్రకరణాయశ్చక్షయతి॥ ౫౦ పరపరినిర్దయకుఃటాశోషిత నైవేర్ష్య
యా నతూషేన॥ దగ్ధమమతో పతప్తా రోది మితవతా నవం వీక్ష్య॥
౫౧ ప్రాచీరాన్తరితేయం ప్రియస్యవదనేధరం సమర్పయతి॥ ప్రాగ్గిరిపి

౪౪ మస్త్రాంతినాప్రతిష్ఠాచ శశ్యకమితి కశ్చిద్వక్తి.

౪౫ నాయితాశభీ నాయితాయాం మానాద్యుపచారప్రదగ్ధకః నాయ
కంవక్తి-ఏవఙ్మయత్రాసాధారణంప్రేమ నతత్రకిమపిమా నాదిభావ్యా
ఉచారకరణమపేక్షితమితి.

౪౬ స్వపీడా భయేన స్వప్రభో రమ్యనిష్ఠం చిన్త్యతవవేతి కశ్చిత్కథం
స్వప్రభోరనుచితాశంసనం కరోషీతివాదినం వక్తి-యద్వా యేహిస్వ
యండుఃఖాభిజ్ఞ స్సవేవ పరస్య దుఃఖనివృత్తిం వాఙ్మతీతి కశ్చిత్కాఙ్గి
ద్వక్తి-అథవా సామానవతి నాయాతీతి దుష్టమాతీవచనా చ్చిధిలః నాయ
కం నాయక శభీవక్తి. [టాజాతా.

౪౭ కాచిత్కాఙ్గి త్కస్యాశ్చి న్వాతాః వక్తి-శతశ్చరా ఆత్మత్క
౪౮ నాయితాశభీ నాయకమన్యోక్త్యా నాయకాప్రేషవక్తి-ఏవఙ్మ
యద్యపిత్వముదాసీన స్తథాపి శ్వదీయచాతుర్యాదిగుణలభ్యా త్వమే
వానుసరతీతి.

౪౯ నాయకస్సఖాయంవక్త-కుజ్జుమపిఙ్జరితత్వేనారక్తత్వం జేనచ
కోషవత్వం పాణిద్వయ యోజనాఙ్గిత్తమిత్యనేన మత్ప్రణతిరాజేద్యతే
యద్వా ఏకప్రణామ జాత్యోద్ధత్య నివారణా నేకప్రణామకరణం వమ
౫౦ నాయకానాయకంవక్తి. [ప్రాత్తమితి.

౫౧ మూలకస్యాశ్చిత్సాహసకథనేన నాయితాయాస్సహ కర్తృత్వము
పరిశీతి-ఇయంతవప్రతివేశినీ ఇత్యనేనత్వయాపి భీతిముత్సృజ్యైవం

హితా రాత్రి స్వంధ్యా రాగందిన స్వేవ॥ ౫౨ ప్రాజ్ఞానవీవకదామూర్తి
ష్యస్తీమన్యుకమ్మికుచకలశా॥ అంసనిషణ్ణకుభీసాస్సువయతి జాశ్చేణ
మమవృష్టమ్॥ ౫౩ ప్రేతైఃప్రశస్తసత్వాసాశ్రువ్యకైర్వీక్షితాఘ్నా
నైః॥ చుమ్బుతి మృతస్యవదనం భూతముఖోలేక్షితంబాలా॥ ౫౪ పి
శునఃఖలుసుజనానాంఖలమేవ పురోవిధాయజేతవ్యః॥ కృత్వాజ్వరమా
త్మీయం జిగాయ శమ్భుజ్వరంబిట్టుః॥ ౫౫ పిబమధుశ వకులకలికాం
దూరేవదనాగ్రమాత్రమాధాయ॥ అథరవిలేపనమాప్యేమధునిముఖావద
నమర్చయసి॥ ౫౬ ప్రాయేతైవమ్నానామ్నానానా మాశ్రయత్వ ముప
యాన్తి॥ కాశిన్ది పుటభేదః కాశియ పుటభేదనం భవతి॥ ౫౭ ఉశ్య
ప్రియతనువిఘటనభయేన శశిమూలిదేహ సుంలగ్నా॥ సుభగైకదైవ ము
మాశిరసాభాగీరథీంవహతి॥ ౫౮ పథికవధూజనలోచన నీరవదీమాత్య
శేమ ఉశేమ॥ ఘనమణ్డలమాఖణ్డలధనుషామణ్డలితమివవిధినా॥ ౫౯ ప్ర
తివేశిమిత్రబన్ధుషు దూరాతర్కృత్యాగతోపిగేహిన్యా॥ ఆతి కేలిలమ్బుటత
యాదినమేకమగౌపిగేహపతిః॥ ౬౦ పురపటణవరజతీభిమృలిసూ
భుక్త్వాతినిర్దయస్తాభిః॥ అర్థగ్రహణనవినాజఘన్యముక్తోసికులటాభిః॥

భాచరణమాచరణీయమితి.

౫౨ పథికశంసనమేతత్.

౫౩ కథమిదృశభయా నకావసరేప్రియసరిథే సమభిసరణమితి నాది
నీంనాయకాం దూతీకస్యాశ్చిద్వృత్తకథనవ్యాజేనసతిప్రేష్ణి నకస్యాపిభి
తిరితివత్తి.

౫౪ స్వస్య సామధ్యేపి నచష్టనిబహుణం స్వయంవిధేయమితి కశ్చి
త్కృత్వాపిపదిశతి. తేనక్షేతేపి చష్టనమ్భుషణ మనుచితమితి.

౫౫ నేయమత్యంత సురతవిమర్దసహేతి సభీనాయక మన్యోక్త్యావత్తి.

౫౬ కశ్చిత్కృత్వాద్వత్తి-ఏవంచ సద్భిరసతామాశ్రయోనదేయాభితి.

౫౭ సభీనాయకాం శిక్షయతి-ఏవంచ యద్భగవత్యా పార్వత్యాప్యే
వర్తిత్యాస్తీయతే తత్ర కావార్తాన్యాసామితి.

౫౮ కాచిద్వత్తి-పదీమాతృకాః సద్గమ్భుపాలితాః.

౫౯ కాచిత్కస్యాశ్చిద్వృత్తంవత్తి-క్షేతగతోపి- ఏవంచ రుడితిస
ర్వగ్రాహ్యదర్శన యోగ్యత్వంధ్వన్యతే.

౬౦ నాయకా నాయకంవత్తి- మలినస్త్యంనివారయంభుక్త్వా పురకీయ
త్వాదితిభావః-ఏవఞ్చ కులటాత్వేన బహునాయకనిషయకరతిమత్తయా
తద్రతేగాభాసతయాఽర్థాద్దోషవత్కామ త్యుక్తదికాచతత్ర సరసభితి.

బకారవ్రజ్యా.

౬౧ బహుయేషితిలాక్ష్యేణ శిరసివయస్యేనదయితఉపహసితే త
తాగ్రలకలితలజ్జాపిశునయతిసభీమసాభాగ్మమ్॥ ౬౨ బన్ధనభాజోము
ష్యాశ్చికుర కలాపస్యముక్తమానస్య సిన్ధూ రితసీమన్తచ్ఛలేనహృదయం
విదీణకామివ॥ ౬౩ బలమపివసతిమయూతి శ్రేష్ఠినిగురు గర్వ గర్హదం
దతి తజ్జాయయాజనానాం ముఖమీక్షితమావృతస్థితయా॥ ౬౪ బ
లవదసితోపనీతస్ఫుటితనవామ్భజసౌరభో మధుషః ఆకృష్యతే నలిన్యా
నాసానిక్షీప్తరజ్జురివ॥ ౬౫ బాణం హరిరివకురుతే శుజనో బహుదో
షమప్యదోషమివ యావద్దోషంజాగ్రతిమలిన్లుచా ఇవ పునఃపిశునాః॥
౬౬ బౌద్ధస్యేవక్షణికోయద్యపిబహువల్లభస్య తవభావః భగ్నాభగ్నా
ధూరివసతుతస్పాదిఘటతేమైత్రీ॥

భకారవ్రజ్యా.

౬౭ భ్రమసిప్రకటయసిరదంకరంప్రసారయసితృణమపిశ్రయసి ధి
క్త్వానంతవకుష్టరజీవంసజా హయాపిజతరాగ్నో॥ ౬౮ భూతిమయంకు
రుతేగ్నిస్త్రిణమపిసంలగ్నమేనమపిభజతః నైవగుణాదశాతే శజ్జేగ
రిమాపరోధేన॥ ౬౯ భవంనిదా ఘేదీర్హయ భేహయమనేవయామి
౬౧ కాచిత్రస్యాశ్చిద్వృత్తంవక్తి-యద్వా యద్యపినాయకోనతథా
ప్రేమాదివిదధాతి తథాపి సభ్యాఽమృతు మయ్యేవ ప్రేమవానితి స్వగౌర
వం సంరక్షణీయమితి తత్ప్రకారం కాచిత్రాశ్చిదుపనిశతి- పిశునయ
౬౨ కశ్చిన్నాయికాకేశకలాపం నౌతతి. [మనూచయతి.
౬౩ కాచిత్రస్యాశ్చిద్వృత్తంవక్తి-యద్వా వణిజఃపుంస్త్వహీనతయా
తదజ్ఞనాయాశ్చ సమృద్ధమన్తభత్వేన తత్రత్వద్గమనే తస్మాత్సక్తిస్త్యయి
భవిష్యతీతి.
౬౪ కస్యాశ్చిద్గుణాదికం కస్యచిద్వదనాదాకర్ణ్య కశ్చిత్తస్యామాసక్తఇ
తిమధుషనలినీవ్యాజేన కాశ్చిద్వక్తి.
౬౫ గుణమాత్రగ్రాహకత్వం గుణసత్త్వం దోషమాత్రగ్రాహకత్వంపిశు
నత్వమితి కశ్చిత్కాశ్చిద్వక్తి.
౬౬ నాయికాదూతీనాయకంవక్తి- భావశ్చిత్తాభిప్రాయః.
౬౭ కశ్చనదైన్యకారిణ మన్యోక్త్యావక్తి.
౬౮ బౌద్ధత్యవిహీనైత త్వేవాకరణే ఆత్యంతమనఃకావాప్తి రితి కశ్చిద
న్యోక్త్యావక్తి-తృణమిత్యనేనదీనత్వమ్.
౬౯ కశ్చిత్రాశ్చిద్వృత్తి సజ్జేతంవక్తి.

నీతస్త్వి! ద్వీపాభివదివసాఅపితథాక్రమేణ ప్రథీయాంశః॥ ౨౦ భవ
తామహతిస్నేహనలేర్పితాపథిక హేమఘటికేవ| తస్త్విహస్తేనాపిస్సృష్టు
మశుద్ధైర్మసాశక్యా॥ ౨౧ భూమిలులితైకకుణ్డలముత్తమ్భితకాణ్డకు
టమియంముగ్ధా! పశ్యన్తీనిశ్శ్వానైః కీ పతి మనూరేణు పూరమివ॥

౨౨ భవతాలిజ్జిభుజజ్జీజాతఃకిలభోగిచక్రవర్తీత్వమ్| కఙ్కుక వనేరరీస్త
నమభిలషతఃస్ఫురతిలఘిమాతే॥ ౨౩ భైక్ష్యభుజాపల్లీకుతి రితిస్తుతిస్త
ద్వధూసుదృష్టేన| రక్షకజయసియదేకశ్శూన్యేశ్వరసదసిసుఖమస్తి॥

౨౪ భోగాక్షమస్యరషేందృజ్ఞాత్రేణాపికుర్వతోఽతిముగ్ధస్య| వృ
ద్ధస్యప్రమదాఽపిశ్రీరపిభృతోఽపభోగాయ॥ ౨౫ భవితానిరజనియ
స్యామధ్వశ్రమశాస్త్రయేషదందధతీమ్| సబలాద్వలయితజ్ఞౌరుద్ధాంమా
మురసిపాతయతి॥ ౨౬ భూషణతాంభజతస్సభికషణ విశుద్ధస్యజా
తరూపస్య| పురుషస్యచకనకస్యచయుక్తోగరిమాసరాగస్య॥ ౨౭ భ
స్తృపరుషేపిగిరికేస్నేహమయూత్వముచితేనసుభగాని| మోఘస్త్యయిజ
నవాదోయదోషధిప్రథమహితేతి॥ ౨౮ భయపహితం బాలాయాఃపీ
వరమూరుద్వయంస్త్రోన్నిద్రః| నిద్రాయాంప్రేమార్ద్రఃపశ్యతినిశ్శ్వాస్య
నిశ్శ్వాస్య॥ ౨౯ భమరీవకేశగర్భేగర్భహృతామసుమమనుసరన్తీత్వామ్

౨౦ నాయకా సభీనాయకంవత్తి.

౨౧ కశ్చిత్సఖాయం వత్తి.

౨౨ మూఖాఙ్గనాభిలాషిణం కంచనకాచిదన్యోక్త్యావత్తి-ఏవచ్ఛవ
తురాయాస్సజ్జతింపరిత్యజ్య అచతురాయాస్సజ్జతి స్థాఘవ కారిణీతి.

౨౩ కేనచిత్కన్యాశ్చి త్సజ్జేతఃకృతఇతి కశ్చిత్కశ్చి ద్వత్తి- ఏవంచ
దేవాలయే మయైకాకినాస్థీయతే తత్రత్వయాగన్తవ్యమితి.

౨౪ వృద్ధస్యస్త్రీసంగ్రహేనావ సుసంగ్రహేనావాఽనథావసాపివేతి
కశ్చిత్కశ్చిద్వత్తి.

౨౫ పథికాఙ్గనాశంసనమేతత్.

౨౬ కిమిత్యస్య గౌరవాదినవిధీయతే త్వయేతివాదినీం సభీం నాయకా
వత్తి- ఏవంచైతాదృశ స్త్యేవగౌరవముచిత మన్యాదృశస్యనేతి.

౨౭ స్వగుణైఃప్రియవశ్యతావిధానదక్షింకార్తణేనానయాపతిస్సాధీన
తామానీతభితిసపత్నీభిఃప్రోద్యమానాంనాయకాంకాచిదన్యోక్త్యావత్తి

౨౮ బాలాయా ఉపభోగోమహస్సా ధ్యఇతి కశ్చిద్వత్తి- యద్వా యత్ర
యత్రమనస్తదేవ తేననిద్రాయామపి దృశ్యతభితికశ్చిత్కశ్చిద్వత్తి.

౨౯ నాయకా సభీనాయకంవత్తి.

ఆవ్యక్తః కూజన్తి సజ్జతంతమనీ సాశ్రమతి॥ ౮౦ భ్రామం బ్రామంధి
తయూన్నే హేతవపయసితతతత్రైవ॥ ఆవర్త పతితనా కాంతమనయా
విసయమపనీయ॥ ౮౧ భ్రమయసిగుణమయికణ్ణ గ్రహయోగ్యా నా
త్తమన్దిరోపాస్తే పాలికనన్దనితయజాన్మకుద్ది నూమేధిరజ్జురివ॥ ౮౨ భా
లనయ నేస్మిరిస్తుమాశౌహృదయేభుజ్జమపిదీపాః॥ తదపి తమోమయప
వత్సమిశకః ప్రకృతిమతిశేతే॥

మకారప్రబోధ.

౮౩ మధుమదవీతప్రదాయథాయథాలపతి సన్తుఖాబాలా॥ తన్తుఖ
మజాతత్మప్తిస్తథాతథావల్లభఃపిబతి॥ ౮౪ మిత్రైరాలోచ్యసమంగు
రుకృత్పాకలహమపిసమారబ్ధః॥ లగ్నస్సతామివ హతోమఖవైలత్యేణమా
నోయమ్॥ ౮౫ మమరాగిణో మనస్విని కరమగ్నయతో దవాసిపు
ష్ఠమపి॥ యదితదపికమలబన్ధూరివమస్త్యేస్వస్య సౌభాగ్యమ్॥ ౮౬ మా
స్మృశకూమితిసకుశితమివ ధీతంవృజ్జితానవప్రదా॥ ఆలిజ్జితయాసస్త్యే
తక్షుక్తమనాచారకిఃకురుషే॥ ౮౭ మూలానిచనిచులానాంహృదయా
నిచకులవసతిశలటానామ్॥ ముదిరమదిరామతాగోదావరికింవిదా

౮౦ ఏతస్యాచల్యసురాగర్భిరంధాస్సతి సవేతసంశయానం నాయకం
నాయకాసభీవక్తి - ఏవశ్చయభాజవేస్థితా ఆవర్తపతితా నాకాతతో
స్యత్రనగచ్ఛతి తథేయతవస్నేహ్మితా నవిచలిష్యతీతి.

౮౧ కాచిదన్యోక్త్యా హరికవభూమ్పిత్యాహ.

౮౨ నాయకీయ పుష్కనాసజ్జజ్ఞానూత్తరం విమనస్కాం నాయకాం
సభీదృష్టాన్తద్వారా సహధర్మై - కశ్చనభిక్ష్యవవక్తి - యద్వా కశ్చి
త్కశ్చిత్ప్రత్యన్యోక్త్యావక్తి.

౮౩ ఆసక్తచిత్తేనాన్యనాధ్యత్యమపి సగణ్యతఇతి.

౮౪ సభీనాయకాంవక్తి - అయంచూనస్తవ ముఖవైలక్షణ్యేన ప్రసాద
జన్యేనేతిభావః - ఏవంచ యథామిత్రైస్సపంచితార్వ మహత్తరంకలహం
విధాయారంభోఽః సతాం ముఖవైలక్షణ్యమాత్రంరణేనవిసప్తభవతి - త
థా తేమానఃప్రసాదజన్య ముఖవైలక్షణ్యతయా వినష్టః.

౮౫ కశ్చిల్లజ్ఞావశాత్స్వకటాక్ష విక్షేప సమయేఽన్యప్రదేశాభిముఖీం
కాంచిద్వక్తి.

౮౬ పుష్పవతీన్యత్తం కశ్చిత్సఖాయంవక్తి.

౮౭ కశ్చిత్కాశ్చిదన్యోక్త్యావక్తి - కూలవసతిచరేనకులటానామనన్య
గతికత్వం తద్భదయవిచారకత్వా న్నాదిత్యంచ భవన్ముతే.

రయసి ౨౨ మలయశ్రమసారాణామివధీరాణాంగుణశుకభూమిః। జ్ఞాత
శమయసిపతితానామనాదరామైవనగుణాయ ౨౩ మధుమధనమా
లిమాలేశభితులయసితులసికింముధారాధామ్। యత్తవ పదమదనీయం
శురభయితుంసారభోద్భేదః॥ ౨౦ మయియాశృతికృత్వావధినిశ
శుభ్యంచుమ్మనంతథాక్షేపమ్। ప్రియయానుశోచితాసాతావత్సరతా
క్షమూరజనీ॥ ౨౧ మృగమదనివానమటవీమజ్జుమమపిక్వషికవాటికా
వహతి। హట్టవిలాసినిభవతీపరమేకాపారశరవస్వమ్॥ ౨౨ మధుదివ
సేమద్రామ్యస్యథాయథావిశతమానసంభ్రమరః। శభిలోహకట్టకనిభ
స్త్రుథాతథామదనవిశిఖోఽపి॥ ౨౩ మయిచలితేతవముక్తాదృశస్సు
తారాఃప్రియేశపానీయాః। శత్రుమనూనాశృద్ధ్యఃప్రయానిమమహ్మద
యశూరత్వమ్॥ ౨౪ రమాగ్ధేమమమనసిశరాఃస్తరస్యపజ్ఞాపిసంతతంలగ్నాః
శజ్జేస్త్రవళికాద్వయమర్పితమితేనతేహృదయే॥ ౨౫ మధుమధన
వదననిహితావంశీసుషిరానుసారిణోబాణాః। హస్తహరన్తిమనూమమన
లికారిణిభాఃస్త్రరస్సేష॥ ౨౬ మహతోస్సువృత్తయోస్సభిహృదయ
గ్రహయ్యేష్యయ్యేష్యమర్చితయోః। శష్టనశూన్యనయ్యేరివనిరన్తరంశర్జి
తంభవతి॥ ౨౭ మమచారితస్యబహునిర్భూయ్యేషాయస్వయంచ
భావయతః। జాతోవిశేవతస్యాంచశభేరినివర్తతేమోహః॥ ౨౮ మ

౨౯ బుద్ధిమతామపి నజడసమూహే సమాదరతికశ్చిద్వక్తి.

౩౦ కస్యాశ్చిన్నాంకాయాస్సామ్యంస్వస్తికమర్వాణాంకాంచిత
స్యాత్కావక్తి.

౩౧ కశ్చిత్సఖాయంచక్తి - గన్తుకామేమయి అవధినినసమసంఖ్యం చు
మ్మనం రథాఽలిక్లవంకృత్వా ప్రియయా తావత్సంఖ్యాకసురతసమ్పద
నాసమథాకరాత్రిఃఆనుశోచితా-యన్వాకశ్చిత్సస్యాశ్చిద్వృత్తంచక్తి.

౩౨ కశ్చిచ్ఛేష్యాంసతేతి.

౩౩ కాచిత్సఖీప్రత్యాహ - ఏవంచ కేచచిత్సహమాం యోజయేతి.

౩౪ నాయకోనాయికాంచక్తి - ఏవంచైతాదృశత్వద్విలోకనేనాహం
గమనపరాజ్ఞుభస్సంవృత్తోఽస్మీతి.

౩౫ అహమత్యన్తమదనబాధాక్రాంతస్సంవృత్తైతికశ్చితాగ్రాహిదాహ.

౩౬ కశ్చితాగ్రాహిద్వక్తి. [ద్వక్తి.

౩౭ సమానగుణశాలినోస్సాహజీశంగతిఃతివాదినీంకాంచితాగ్రాహి

౩౮ కశ్చిదేతాదృశం నాచరణీయమిత్యపదేశకర్తారంసఖాయంచక్తి.

౩౯ పరాజ్ఞనాలమ్మటతయా అపకీర్త్యాన్వజనపరిత్యక్తం కంభనక

గ్నోనీనర్తకాయారసేహ్యతోవీచిచనత్వేవైః। యద్యుచ్యసేతరువర
 భ్రష్టభ్రంశోపితేష్లాఘ్యః॥ ౯౯ మేనాముల్లాసయతినైరయతిహరింగిరిం
 చవిదు ఖయతి। కృతకరబన్ధవిలమృఃపరిణయ సేగిశకరకమ్పః॥ ౧౦౦ మ
 ధుగన్ధఘమకలోలత్తిలకంఘలదుక్తిఘూణదరుణాక్షమ్। తస్యాఃకదాభ
 రామృతమాననమవధూయపాస్యామి॥ ౧ మేదిన్యాంతవనిశలతినశ
 దంబమలవల్లభేతిగర్వణ। ఆశ్లిష్యతైర్నుతరుణైస్తురీవనసన్దైవముక్తాసి॥

౨ మూలేనిసర్గమధురంశమర్మయస్త్రైరసంపురోవిరసాః। ఇక్షవఇ
 వపరపురుషావివిధేషురసేమనవిధేయాః॥ ౩ మహతిస్నేహేనిహితః
 కుసుమంబమదత్తమర్చితోబహుశః। వక్రస్తదపి శనైశ్చర ఇవదప్తగ్ర
 హాదయితః॥ ౪ మాశబరతరుణిపీవర వక్షోరుహయార్పరేణభజగ
 ర్వమ్। నిర్దౌతైరపిశోభాయయోర్భుజగ్లేభిరుస్తక్తైః॥ ౫ మమకుపితా
 యాశ్చాయాంభూమావాలిజ్యోసభిమిశత్పులకః। స్నేహమయత్వమను

శ్చిదస్యోక్త్యావక్తి- నాయకాయలోకోత్తరసౌందర్యదిగుణశాలియే
 తిభావః- ఏవంచైతాదృశ నిర్దృశకర్తాపి చేతగర్తవ్యం తహి- ఏతాదృశ
 నాయకయాసహేతి.

౯౯ ఏతాదృశ్యవస్థామహతామపిభవతి అతస్త్వయాకాపినఃజ్ఞావిధేయే
 తికంచసకశ్చిద్వక్తి.

౧౦౦ పుథకాంశనమేతత్.

౧ కాచిత్రాఞ్చిద్వక్తి- ఉత్తరోత్తరనాయక వల్లభత్వే పూర్వపూర్వ
 నాయకవల్లభత్వాభావస్య హేతుతయాతస్యచ గుణశూన్యత్వజ్ఞానాధీ
 నతయా నతవానేకవల్లభత్వేన గర్వకరణ ముచితమపితు యస్యాహేకక
 లాకలాపాకృష్టనాయకో నిమగ్నమానసస్త స్యాపివ గర్వకరణముచితమి
 తిధ్వన్యతే.

౨ పరపురుషేష్యభిరతి ముత్పాదయితుం దూతీనాయకావక్తి- పురః
 జనసమక్షంవిరసాఃలోకభీతేరితిభావః- ఏవంచ లోకవచసః పుణత్వేనా
 తివిజ్ఞత్వమావేద్యతే. యద్వా కాచిత్పరపురుషభిరతింగిర్దతి- ప్రథమ
 తఃస్వభావేనమధురం రసంప్రీత్యాదిసమర్పయన్తః అగ్రేపరసాఃభవన్తి
 అతఏవ పరపురుషరతిం నవాఞ్ఘతీయమితి ధ్వన్యతే.

౩ కాచిన్నాయకం కిమథామవగణయనీతి వాదినీంశభింవక్తి.

౪ కాచిన్నీచజనతోపితాం యావనగర్వితాం కాఞ్చిదస్యోక్త్యావక్తి-
 ఏవంచ కదర్యజనసేవితత్వేన సత్వయాగర్వః కార్కషతి.

౫ తథంమానస్త్యయాశురిత్యుక్తఇతి వాదినీంశభిం నాయకావక్తి.

క్షౌన్ధ్రోతికిం నైష నాచరుషమ్॥ ౬ నుషితఇవక్షణవిరహేరిశ్చరివతు
శుశుమకేలిశక్తా)మే॥ దాశఇవశ్రమశమయేభజన్నతాక్షీంసతృప్యమి॥

౭ ముఞ్చసికింమానవతీం వ్యవసాయాద్విగుణమన్యవేగేతి॥ స్నేహ
భవఃపయసాగ్నిస్సాంత్యేనచరోషమున్తిషతి॥ ౮ మలయజమచపార్య
ఘనంవీజనవిఘ్నంవిధాయపాణిభ్యామ్॥ స్తరశస్తాపాదగణితనిదాఘమా
లిక్ష్ణతేమిధునమ్॥ ౯ మహతోఽపిహి విశ్వాసాస్తృహశయాదధతి

నాల్పమపి లఘవః॥ శంవృణుతేఽద్రీసుదధిర్నిదాఘసద్యోసభేకమ
పి॥ ౧౦ మధుధారేవసముఞ్చసిమానినిరూషాఽపిమాధురీంసహ

జామ్॥ కృతముఖభక్తాపిరసందదాసిమమశరిదివామౌఘభేః ౧౧ మదన
ధనుర్జ్ఞాస్వానైరేతైరివచథికతరుణానాహ॥ వీణాతన్త్రిక్వాణైః కేషాఽన

వికమ్పతేచేతః॥ ౧౨ మమభయమస్యాఃకోపోనిర్వేదోస్యాశ్చమమచ
మన్దాక్షమ్॥ యాతంకుచాన్తరిక్షేన్ద్రితశంవృతినమితకన్ధరయోః॥

౧౩ ముక్తామ్బురైవధావతుచతతుశభేసాత్రిమార్గగావాస్తు॥ ఇయమేవ
సర్వదామమవంశప్రభవానురూపరసా॥ ౧౪ మృగమదలేచనమేత

న్నీలనిహౌతైవనిశినిషేవస్వ॥ కాశిన్ద్యామిన్ద్రీవరమిన్ద్రీనిరసున్దరీవశభి॥
౧౫ మమశఖ్యానయనచథేమిళితశ్శక్తోనకశ్చిదపిచలితుమ్॥ పతితో

౬ కశ్చిత్సఖాయంవక్తి - ఏవంచైతాదృశనాయినానాన్యేతి.

౭ అనుసయానేకప్రకారకరణేష్యధికకోపశాలినీం నాయినామవలో
క్యానుసయనిర్విణ్ణహృదయఽనాయకం శభీ ఉపదిశతి-ఏవంచేతస్యాః
కౌపఃప్రీతిపూర్వకఏవ-అతోనత్వమేతస్యాఃసమాధానాద్విరమేతి భవ
న్యతే.

౮ ఇతరశస్తాపాత్కామశస్తాపోఽధిక ఇతి కశ్చిత్కశ్చిద్వక్తి - మిధు
నన్ద్రీపుంసద్వన్దమ్.

౯ కశ్చిత్కశ్చిచ్ఛరణాగతస్తేనచారక్షితస్తంవక్తి - ఏవంచ మహాస్త్రఏవ
మహత్తరంశత్రుమవధూయాపి శరణాగతంపాలయన్తి - సక్షుగ్రాహతి.

౧౦ ఆరభమానాం నాయినాంనాయకోవక్తి - మానశ్చాగుంలఘుః.

౧౧ వీణాపాదసకారిణీం నాయినాం సురతోత్కణ్ఠితో నాయకస్తన్ని
రళనాయవక్తి.

౧౨ నాయకస్సఖాయంవక్తి.

౧౩ పరాజ్ఞనాప్రసాదకారిణం సఖాయంవక్తి.

౧౪ శభీనాయినాంవక్తి.

౧౫ శభీకంచననాయకం స్వనాయినాచాతురీంవక్తి.

నీపథికవిషమేఘట్టకుటీయం మకరకేతోః॥ ౧౬ మహతాప్రియేణ
నిర్మితమస్త్రియమపి సుభగసహృతాయాతి॥ సుత సమ్భవేన్యయావనవి
వాశనంనఖలుభేదాయ॥ ౧౭ మానగ్రహగురుకోపాదనుదయతాన్యే
వరోచతేమహ్యమ్॥ కాఞ్చనమయీవిభూషాదాహాఞ్చితశుద్ధభావేవ॥

యకారవ్రజ్యో.

౧౮ యూనఃకణ్డకవిటపానివాఞ్చల గ్రాహిణస్త్యజన్తీసా॥ వనఇవపు
రేపిచరతి పురుషంత్యామేవజానన్తీ॥ ౧౯ యస్తాసూపగతాస్త్యో
విబుధావాఞ్చాత్రపాటవేనవయమ్॥ అన్తర్భవతి భవత్స్వపి నాభక్తస్తన్నవి
జ్ఞాతమ్॥ ౨౦ యత్రానదూతీయత్రస్త్రిధా నదృశోపినిపుణయా నిహి
తాః॥ సగిరోద్యాపివ్యక్తీకృతస్సజారోనుమరణేన॥ ౨౧ యానీయతే
సపత్న్యాప్రవిశ్యయావజితాభుజ్జేన॥ యమునాయాఇవ తస్యాస్స
భిమలినంజీవనంమన్యే॥ ౨౨ యస్తేన్నయశోఽపియశోక్రీర్విఘ్నో
మానఏవదౌశ్శీల్యమ్॥ లఘుతాగుణజ్ఞతాకింసప్రాయువాసభినతేదృష్టః॥

౨౩ యద్వీక్ష్యతేఖిలానాంమాహాత్మ్యం క్వాపిదైవమిదాగేన॥ కాకా
నామివ శౌక్ల్యంతదపి హీనచిరాదనర్థాయ॥ ౨౪ యత్థలుఖలముఖ
మయతవహవినిహితమపిశుద్ధిమేవపరమేతి॥ తదనలశౌచమివాఽశుకమిహ

౧౩ కశ్చిత్కఞ్చిద్వక్తి-యద్వా సభీనాయకః వక్తి-యద్వా స్వాశు
రాధజన్యాతిభీత్యా నాయకాదర్శనోదానీనంనాయకం నాయకాసభీ
౧౪ నాయకోనాయకాసభీంవక్తి. [వక్తి.

౧౫ దూతీనాయకే నాయకాసక్త్యపిశయంవక్తి.

౧౬ కశ్చిద్భుజీదరిద్రస్సముచయేగత సుత్రవసతి మలభమానస్తాన్వక్తి-
అభక్తః అన్నరహితఃదరిద్రఇతి- పక్షే యద్వా భక్తిరహితఇత్యర్థః-
ఏవంచ యోభవదీయగేవాం కరోమిసవవ భవత్ససమావేశమాప్నోతిస
౨౦ నాయకోనాయకాంవక్తి. [పాండిత్యమాత్రశాలీతిభావః.

౨౧ సపత్న్యసభీనత్వాదిక మసమగతికాచితాఞ్చిద్వక్తి.

౨౨ దూతీనాయకాః కేనచిన్నాయకేన సహసఃగమయితుంవక్తి-యద్వా
త్వత్సమ్భన్ధీయవాస్తాభిఃకింసదృఢఃఅపితుద్భుజః-ఏవంచ సమ్మతయా
సమ్పాదితమ్- యదేతాదృశేఅసక్తిస్సమ్పాదితేతి ఇతిసభీవాక్యమ్.

౨౩ ఖిలానాంమాహాత్మ్యదర్శనేనాపి నవిశ్వాసోవిధేయఇతి కశ్చిద్వక్తి.

౨౪ ఖలైరపిసమ్మగిద ముఖమోప్రేమేత్కుచ్యతే తదేవప్రేమఇతి కశ్చి
త్కఞ్చిద్వక్తి- ఏవంచ తథావిధేనైవ సహప్రీతిర్విధేయా- యాఖలైరపి
స్తూయేతనతు సాధారణేనసహేతి.

లోకేచక్రభంజకుః॥ ౨౫ యన్నావధిచక్రభంజకేభిర్యోగం దదాతి
 సర్వస్వమ్॥ తేనానయాతిదారుణశబ్దాచారోపితచేతః॥ ౨౬ యా
 నామీర్ష్యావైరంఠనస్వతాతరుణిచక్రరుచిరేణ॥ తవజఘనే నాకులితానిభి
 లాపల్లిఖలేనేవ॥ ౨౭ యావజ్జీవనభావీతుల్యాశయయోర్నితాస్తనిర్భ
 దః॥ నదతొరివైషయాసౌస్సన్తోరసమధికమావహతి॥ ౨౮ యన్ని
 హితాం శేఖరయసి మాలాంసాపాతుశతభవస్తమితి॥ ప్రహరన్తింశరసిప
 దాస్త్రరామితాంగర్వగురుకోపామ్॥ ౨౯ యావనగుప్తిం పత్యోబన్ధు
 మముగ్ధత్వచూర్ణవంగురుమ॥ కుర్వాణాహలికవధూఃప్రశస్యతేవ్యాజతో
 యువభిః॥ ౩౦ యేనగురుభిర్మమిత్రైర్మచవిజ్ఞాన్నాపిరిపుహసితైః
 నియమితపూర్వస్సుప్తరిసవినీతత్వంత్వయానీతః॥ ౩౧ యస్తూఃమా
 ర్ద్రముదకైఃకుసుమంప్రతిపర్వఫలభరఃపతితః॥ ద్రుమతప్తాద్యసి వీచీపరి
 చయపరిణామమవిచిన్త్య॥ ౩౨ యస్యాజ్జేష్టరసజ్జర విశ్రాన్తిప్రా
 జ్ఞానాసభీస్వపితి॥ సవహతుగుణాభిమానంమదనధనుర్వల్లిచోలభవ॥
 ౩౩ యదివానగన్ధమాత్రాద్వసన్తి సప్తచ్ఛదేపిదన్త్యః॥ కింమదకలఙ్క
 ములినాంకరీకపోలఘ్నీంపహతి॥ ౩౪ యదవధిగోకులమభితోవికస
 త్కుసుమాత్కరాశణశ్రేణీ॥ పీతామృరప్రియేయం తదవధిపల్లీ పతేః

౨౫ నాయకస్సఖాయంవత్తి.

౨౬ నాయకో నాయకాంవత్తి.

౨౭ కయోశ్చి దత్యస్తమైత్రీం దృష్ట్వా కశ్చిద్వత్తి - ఏవంచై తాదృశ్యత
 యోమైత్రీ ఉత్తరోత్తరాభివృద్ధికాలినీతి.

౨౮ నాయకస్సఖాయంవత్తి.

౨౯ కశ్చిద్వృత్తాన్తంకశ్చిద్వత్తి - ప్రశస్యతే స్థూయతే.

౩౦ సభీనాయకాంవత్తి.

౩౧ కస్యచిదాశ్రయేణ గర్వశాలినం కశ్చిదస్యోక్త్యావత్తి - ఏవఞ్చయ
 ద్యపి ఇదానీంసంపత్తిభరా మన్తత్తస్త్వమసి తథాప్యగ్రేకశ్చిద్యోగవ
 సైర్నిర్మూలఏవభవిష్యనీతి - యద్వా కాసాంచిత్సంగత్యావాప్తేనవసునో
 న్నాదశాలినం కశ్చిద్వత్తి - ఏవంచైతాసాం సంగత్యా తవా నిష్పమవశ్యం
 భావీతి.

౩౨ కాచిత్రాంచిత్ప్రత్యాహ - చోలభవ ఉటభవ - ఏవఞ్చ యస్సురతే
 నానన్దసంవధకో నాయకాయాస్సఏవ ధన్యోగుణవాన్నాస్యభితి.

౩౩ కశ్చిత్రామకలాకలాపాభిమానినీం కాశ్చిద్వత్తి.

౩౪ కస్యాశ్చిద్వృత్తంకాచిద్వత్తి.

శ్రుతి॥ ౩౫ యమునాతరజ్గతరలంసకువలయంకువలయాక్షితవసుల
భమ్ యదిసారభానుసారీర్ష్యజ్గరీభ్రమతినభ్రమరః॥ ౩౬ యేశిరసి
వినిహితాపిభవన్తినసభేసమాససుఖదుఃఖాః॥ చికురాభవతేనాలా ఏవజ
రాపాణ్డుభావేపి॥ ౩౭ యన్నియతనిగ్గుణంయన్నవంశజం యదపిని
త్యనిర్వాణమ్॥ కింకుర్కస్తన్నిహితంభనుష్పదేదేవరాజేన॥ ౩౮ యాద
క్షీణాత్వమస్యామదక్షీణాదక్షీణస్తదితరస్యామ్॥ జలధిరివమధ్యసంస్థాన
వేలయ్యేస్సదృశమాచరసి॥ ౩౯ యుగపృజ్జఘసౌరుస్తనపిధానవిధురే
త్రపాన్తితార్ద్రముఖి॥ లాలాక్షీనైషపవసౌవిరమతితవవసనపరివర్తి॥
౪౦ యద్యపిబద్ధఃశైలైర్యద్యపిగిరిమథసముపిత సర్వస్వః॥ తదపిపరభీ
తభూధరరక్షయోక్షీతోజలధిః॥ ౪౧ యన్యాం దిశియస్య తరో
ర్యామేత్యశిఖాంయథోన్నతగ్రీవమ్॥ దృష్టాసుధాంశురేఖానిశాంచకో
రస్తథానయతి॥ ౪౨ యత్రార్జ్వవేనలఘుమాగరిమాణం యత్రవక్రతా
తనుతే॥ ఛస్తశ్శాస్త్రజివాన్తిస్థ్లాకే సరశస్సభేకిమపి॥ ౪౩ యస్మా
పకారకం యన్నభూషణం యత్ప్రకోపమా తనుతే॥ గురుణాపితేనకా
ర్యంపదేనకింక్లిషదేనేవ॥ ౪౪ యాథపతేనహి కశ్చిత్తవమానస్యాను

౩౫ సభీనాయకాంవత్తి.

౩౬ యేషామన్యస్తంబాలనం స్వయంక్రియతే పరంతుయే సస్వసుఖ
దుఃఖజ్ఞాతారస్తేత్యస్తం జడాఇతి కశ్చిత్కభిద్వత్తి.

౩౭ ఏతత్తార్కయోగ్యస్యస్యస్య ప్రభునైత్తార్కందత్తమితి కశ్చిత్క
భిద్వన్యోక్త్యావత్తి.

౩౮ ఏకస్యామాసక్త మన్యస్యామనాసక్తం నాయకంకశ్చిద్వత్తి - డల
య్యైరకాజ్జడధి రవేత్మనేన తాదృశపిషమచరణ మజ్ఞస్యోచితంసత
పవిజ్ఞస్థేతి. [ద్వత్తి.

౩౯ నాయం నాయక స్త్వాముషభోగంజినా త్యక్ష్యతీతి కాచిత్కభి
౪౦ అపకారకాణామపి సునిసమయే శరణమయమేవేతి కశ్చిత్కంచి
దన్యోక్త్యావత్తి.

౪౧ యత్ర సూదృశేన తేనత్వందృష్టానితత్రతాదృశేనైవ తేనాద్యాపి
స్థీయతఇతి దూతీనాయకాంవత్తి - చకోరఇత్యనేన తదేకాధీనజీవనత్వ
మతః ఏతాదృశస్యోపేక్షాకరణ మనుచితమితి.

౪౨ సరలతయానన్ధేయమితి కశ్చిత్కంచిద్వత్తి.

౪౩ కశ్చిత్కస్యచిదభికారపదం నిష్ఠతి.

౪౪ కశ్చిత్కంచిదన్యోక్త్యావత్తి.

రూపభూమిటపీ! ప్రేరయదనంనిదా ఘోరస్యైః యంక్ష్మఖిలతేఘాయా.

౪౫ యద్యపిచన్దనవిటపీఫలకు సుమవివర్జితంక్యలో విధినా నిజవపు
మైవత ధాపిహి సహరతి సంతాపమపరేషామ్||

రేఖవజ్ఞా.

౪౬ రాజ్యాభిషేక సులిలయిత మాశేకధా సుక్ష్మస్థానం గర్భ భర
మన్ధరాక్షీ పశ్యతి పదపద్మం గాథా|| ౪౭ రతికలహానుపిత కాంతాక
రచికురాకర్ష ముదిత గృహనాథమ్| భవతిభవనంత దన్యో ప్రాగ్ద్వంశంపర్ణ
శాలానా|| ౪౮ రోగీ రాజాయత ఇతిజనవాదం సత్యమేవకలయామి|
ఆరోగ్యపుచ్చ కేత్యయిత ల్పాపాంతా గతేసుధగ|| ౪౯ రుద్ధ స్వరస
ప్రసరస్యాలిభిరగ్రేనత ప్రియంప్రతిమే| ప్రోత సుభవనిమ్నప్రతిరాగస్య
ద్విగుణితవేశః|| ౫౦ యాపమివంకాన్తిరసావయముత్కర్ష స్ఫుసర్ణ
రచ నేయమ్| జగ్ధత మిళితా లలితేభ్రమసిప్రతిమన్దిరద్వారమ్|| ౫౧ రచి
తేనిమజ్జాపత్రిర్భిక్షుకపాత్రేదదాంసావజ్ఞా| పర్యుషిత మపి సుతీర్ణశ్వా
సకదుష్టంపథూరన్నమ్|| ౫౨ రక్షితససభినిజ్ఞాతిమలఘుఃస్థాపయతి
నాయకస్సయథా| తిష్ఠతి తథైవరద్ధణవిన్యేయం హరయన్తిరివ|| ౫౩ రా
జసిక్యశాన్తినుజ్జరకలశ సహకారపల్లవేనేన| తేనైవచుచ్ఛిత మభీచనచూ
రగి దైవాత్సమృద్ధహి సూప్య యమస్మేషా ముపక రకీర్ణత కల్పకం
చిదస్మాక్త్యావత్తి.

౪౬ నాయకః, తాత, - నేణ నాయకాయా ఆశ్శన్త ముత్కర్ష ఇతి కాచి
తాగ్చంద్యక్తి-ఏవంచ ఏతాదృశో ప్యయం సర్వదా మత్ప్రణామప్రవ
ణనీవాన్మృతతి ధియేతిగావః.

౪౭ నాయకా, చినా వస్థితిర్న సుఖదేతి కల్పిద్వక్తి.

౪౮ నాయకా వైద్యంవత్తి.

౪౯ నాయకా కాచి స్థితివక్తి.

౫౦ కాచితా, చంద్యక్తి- ఏవంచైతాదృశ రూపకాలిత్యే దరిద్రసంగ
తిసంపాదనమనుభవముచితం థాగ్నవర్చంగతి సమూహనిమితి ధ్వన్యతే-
యగ్వా భిక్షుహస్తప్రప్రతి మోద్యేవచనవ్యాజేన కాచితా, చంద్యక్తి.

౫౧ కస్యాశ్చిద్వృత్తం కాచిదగ్తి.

౫౨ సభీసభీంవత్తి-అలఘుః శ్రేష్ఠా ఇయం నాయకానిజన్మితింగత్యతి
స్వమర్యాదాం నవిచారయతి. ఏవం సోచితవ్యవహార మియం పరి
త్యజ్య కేవలంతదభీనాజాతేతి.

౫౩ సభీనాయకాంవత్తి.

విర్భూత రాశేణ॥ ౫౪ యావగుణహీనహార్యాభవతి లఘుర్ధూరిరనిల
చరితేవ॥ ప్రథయతి పృథుగుణ సేయాతరుణీత రణిరివ గరిమాణమ్॥

౫౫ రాశేన వేవిజృమ్భతి విరహ శ్రమమన్దమన్ద తే॥ సస్తిత సలజ్జవీక్షిత
మిష్టాంసిద్ధిం సమాచక్షే॥ ౫౬ రోషాపిరసవతీనాం సకర్కశో వాచరానుబన్ధీ
వా॥ వషాణామపలాపిహి సున్నిగ్ధః క్షణికకల్పశ్చ॥ ౫౭ రోదనమేతి
ద్ధన్యం సభికిం బహుమృత్యురపి మమానఘృణః॥ స్వప్నే నేవహి విహితో న
యనమసూహారిణా తేన॥ ౫౮ రోషేణైవమయా సభివక్రోపిగ్రన్థిలోపి కఠి
సూపి॥ ఋజుతామనీయతాయం సదృశే స్వేదేన వంశ ఇవ॥ ౫౯ రజ
నీమియ యుపనేతుం పితృప్రసూః ప్రథమముపతప్తే॥ రజాయతి స్వయమి
స్తుమ్కునాయకం దుష్టదూతీవ॥

లకారవజ్ఞాః.

౬౦ లగ్నానికృష్ణవర్తంత నిసున్నిగ్ధే హస్తవర్తిదగ్ధానీ॥ ఆయమభిలస
యస సుభగౌనభుక్తముక్తాం పునస్సృశతి॥ ౬౧ లక్ష్మీశ్చక్షయతి గు
ణానమూన్పునర్దుర్లభిర్విధూనయతి॥ పూర్ణోభవతి సువృత్తస్తుషారరుక్షరప
చయేవక్రః॥ ౬౨ లూతాతస్తునిరుద్ధగ్ధారశ్శూన్యాలయః పతత్పతగః॥
పథికేతస్తిన్నజ్జలపిహితముఖోగోదితీవ సభీ॥ ౬౩ లగ్నంజఘనేత
స్యాన్నువిశాలేకలితకరికరక్రిడే॥ వప్రేసక్తం ద్విపమివశృణ్ణౌర స్త్వాంవి

౫౪ గుణవత్పద్ధతికరణమేవో చితిమితి సభీనాయక మన్యాపదేశేనవత్తి
౫౫ సభీనాయకంవత్తి - సమాచక్షే కథయతి - ఏవంచాక్షరమేవాన
యా సహసజ్జన్మవభావీతి ధ్వన్యతే.

౫౬ కుపితనాయకాం నాయకౌవత్తి - ఏవంచైతాదృశాతిశయిణకోప
కరణేరసవత్తాహనిరేవ భవితీతి నచైనం సరిహృత్యప్రసన్నాభవేతి.

౫౭ నాయకాసభీంవత్తి.

౫౮ నాయకాసభ్యంవత్తి.

౫౯ సభీనాయకంవత్తి - ఏవంచ సద్ధాతేనజగద్వన్త్యేత్యేత్యేతాదృ
శానుచితకార్యకారిత్యం తత్ర కావార్తాన్యాసా మతస్త్వయమేవనా
య కానునయేభయతి.

౬౦ పూర్ణానా లమ్పటాస్థిరమత్సీనాయకాసక్తాం నాయకాం కాచిద
స్యోక్త్యావత్తి - ఏవంచ ఏతత్సంగతిరనుచితేతి.

౬౧ సంపత్తౌ గుణవత్తావారిద్ర్యాదభావవత్తేతికశ్చిద్వత్తి.

౬౨ కశ్చిత్కంబిద్వత్తి.

౬౩ సభీనాయకంవత్తి.

భూషయతి॥ ౬౪ లిప్త నమూఖానాజ్ఞంన పక్షతీనచరణాః పరాగేణ|
అస్మృశ తేవనలిన్యావి ద్భ్యమధు పేనమధుపీతమ్॥ ౬౫ లగ్నంజఘనేత
స్యాశ్శుష్కతినఖలక్ష్యమాససరిమమచ| ముక్తమవి శదమవేదనమిద మధిక
స రాగసా బాధమ్॥ ౬౬లజ్జయితుమఖిలగోపీనిపీనిమనసంమధుద్విషం
రాధా| అజ్ఞేవచ్చచ్చుతికథా శమ్భావ్యయితార్థతుషస్య॥ ౬౭ లక్ష్మీ
నిశ్వాసానిలపణ్డీకృత దుగ్ధజలధిసారభుజః క్షీరనిధి తీరశుదసో యశాంసి
గాయన్తిరాధాయాః॥ ౬౮ కీలాగారస్య బహి స్సభీమ చరణాతిథా
మయిప్రియయా, ప్రకటికృతః ప్రసాదోదత్వావతా యనేవ్యజనమ్॥

వకారవజ్యో.

౬౯ వర్ణకృతిర్మలలాటేనలులిత మజ్జం చాధరేదంశః ఉత్పలమ
హరివారిచనస్పృష్ట సుపాయచతురేణ॥ ౭౦ వ్యాలస్య మార్జకుస్త
లమమ్బితనయనాంచలేముఖే తస్యాః| బాష్ప జలబిద్ధవోలక ముక్తా ఇవ

౬౮ యథానకస్యాపి విజ్ఞానంభవతితథా నేనేయంభుక్తేతి కాచిత్కాం
చిదస్మాక్త్యావక్తి- నలిన్యాఇత్యనేన నాయికాయాం పద్మినీత్వమావే
ద్యతే- ఏవంచైతస్యాస్పృక్తోపిగుప్తతయైవ లబ్ధంశక్యతఇతి.

౬౫ నాయకోదూతీంవక్తి.

౬౬ బాహ్యజ్ఞనాలమ్మటనాయికా పేవం రీత్యా త్వయా నాయకోవా
చ్యతఇతిసభీసముపదిశతి ఏవంచ సర్వనాకామబాధాశాలినః కామిని
మఖసమ్పాదకస్యమహాదేవస్య నాయికాధేనతుష్టిస్తవతు సతథేతినిర్ల
జ్జస్త్యమనీతి- ఏవంచ రాధయాన్యహర్తయా కృష్ణం ప్రత్యనుచితంతస్వ
యావిధీయతఇత్యుక్తం తథా త్వయాస్వనాయకంప్రతి వాచ్యమితిధ్వ
న్యతే.

౬౭ సుపత్నీ సత్త్వమతః స్తాసహ్యమితి కాచిత్కాంచిద్యక్తి.

౬౮ కశ్చిత్కశ్చిద్యక్తి-చరణాతిథా ప్రణతి శ రిడిసతి-ఏవంచ గనాతే
వ్యజనస్థా పనేన్యాసవలోకనీయత్వప్రదర్శనేన యథేచ్ఛంసురతవిన్నూ
భావవ్యాతనాత్ ప్రసాదప్రకటనమితి భావః.

౬౯ సర్వగోపనపురస్సరమనే నేయంభుక్తేతి కాచిత్కాంచిత్ప్రకా
రాస్తరేణవక్తి- జలఞ్చ సస్పృష్టమ్- ఏవఞ్చ సహచరీభిరపి నజ్ఞాత మితి
భావః- ఏవఞ్చ నాయికాయాః పరకీయత్వాచ్చిహ్నునత్పాదనపురస్స
రంభుక్తేయమనేనేతివావః- ఏవంచైతాదృశ చాతుర్యంతవ-తహిణ పర
క్తియాభీరత్వీధేయఇతి.

౭౦ దూతీపాన్థం వక్తి- ఏవంచ త్వరయా త్వయా సమాగస్త వ్యమితి

పాదనిపతంతి || ౭౧ వినయవినతాననీసానిశిమదనకలావిలాసలసదన్తీ |
నిర్వాణజ్వలతౌషధిరవనిపుణంప్రత్యభిజయా ॥ ౭౨ విహితజహుమా
నమానాసభీ ప్రబోధైర్యం సమాతనుతే | రాగార్తికాక్షియాఘ్నాలఘు
వీర్యైరహనిపునరేషా || ౭౩ విషమశరణశిఖినిన్నావల్లియం శరణ
మేకమభిలషతి | తస్మత్తవచ్ఛాయేవస్వీయా జాయపిభయభూమిః ||
౭౪ వివిధాయుధప్రణాంబుదఃపమేవక్షుధలే ప్రియః మనోః | శ్రీరవిరీర
వధూరపిగర్వోత్పులకానుఖంస్వపితి || ౭౫ వైనుభేపివినుక్తాశ్శరా
ఇవాన్యాయయోధిసోవితసోః | భిషన్తివృష్టవతితాః ప్రియహృదయం
మమతవశ్వాసాః || ౭౬ వ్యక్తమధునాసమలః ఖడ్గో మదరాక్షదశన
వసనేతే | తన్నవసుధైకసారం లోభినియత్కిమపి నాద్రావమ్ ||
౭౭ బాలావిలాసబద్ధాదప్రభవన్మనసిచింతయన్పూర్వమ్ | సంచూనవర్ధి
తాంతాంగ్యహిణీమేవానుశోచామి || ౭౮ వీజయతోరస్యోనన్యాయా
సూర్యయుతాః సకలగాత్రాణి | సకామిత్రీవశ్రోణీపరంనిదాఘృతః
విఘటితా || ౭౯ వ్యారోషం మానిన్యాన్మోదవః కాసురంకలమభూ
మేః | బద్ధమలిసంసలిన్యాః ప్రభుతసన్ధ్యాపసారయతి || ౮౦ వక్షసేవి

౭౧ ఇయమత్యంతవినయశాలినీతి నపరపురుషాభిలాషణిల మస్యూనం
వయసో వక్తి - ఏవఞ్చిమూర్ఖాణామియం సౌమ్యేతిజ్ఞానంసోపుణానా

౭౨ సభీనాయకంవక్తి. [మితిభావః.

౭౩ స్వనాయకా సజ్జ్ఞోచశాలినం నాయకంవక్తి - ఏవంచ న్యాధీనా
యాస్వనాయకాయా శ్చవకాభీతర శ్చలసంకెతంప్రతీతి.

౭౪ పరాక్రమశాలినినాయకే శ్చిత్తాయికాచా త్యంతమాసక్తభవతీతి
కాశీతాగ్రాఞ్చిద్వక్తి.

౭౫ కృతనాయకాన్తరోపభోగం నిభృతవృష్టతస్సుప్తనయకంనా
యికావక్తి - విలిసూరిత్యనేన సురతాతశయేన క్షణశక్తికత్వం నాయ
కేయద్వా కృతకనిద్రంనాయకాంవఞ్చయిత్వాఽన్యత్రగన్తుకామంనా
యకంనాయక వక్తి.

౭౬ కశ్చిత్కాఞ్చిద్వక్తి - వసుధైకసారం సురతం - అద్రక్షం దృష్ట
వాక్ - ఏవఞ్చి తమాధుర్యమధ రేఽస్తితి వ్యజ్యతే.

౭౭ నాయకస్సగూయంవక్తి - ఆప్రభవన్ అనుగర్హః.

౭౮ కాచిత్రస్యాశ్చిద్వ్యుత్తం కాంచిద్వక్తి.

౭౯ ఉపపతరపసార్యతామితమాతీ భిక్ష్యన్త రేణవక్తి.

౮౦ నాయకాసభీ నాయకంవక్తి - ఏవంచైతన్యాస్తా రుణ్యోక్తకేపితవ

జృమ్భరూచేస్తనభిన్నః స్ఫుటతికఞ్చుకంతస్యాః | పూర్వదయితానురాగ
స్తవహృదిసమనాగపిత్రుటతి || ౮౧ వ్యక్తమవీక్ష్యతదన్యంతస్యామే
వేతివిదితమధునాతు | హమ్యకహరిముఖమివత్వాముఖయేస్సాధారణం
వేద్ధి || ౮౨ వ్యజనస్యేవసమివేగతాగతైస్తాపహరిణాభవతః | అచ్చ
లమివ చచ్చలతాంమమసఖ్యాఃప్రాపితంచేతః || ౮౩ వితరన్తిరసమ
స్తర్తమార్ద్రభావంతసోషితనుగాత్రి | అస్తస్సలిలాసరిదవ నివసనిహృది
బహిరదృశ్యాపి || ౮౪ విహితవివిధానుబద్ధోమామోన్నతయావధీరి
తోమానీ | లభతేకుతఃప్రబోధంసజాగరిత్యైవనిద్రాణః || ౮౫ వ్రీడా
విముఖేంవీతస్నేహమాశంక్యకాకువాజ్ఞధురే | ప్రేమార్ద్రసాశురాధాది
శతిదృశంవల్లభేబాలా || ౮౬ బాష్పాకులంప్రలపతోర్గృహిణినివర్త
స్వకాంతగచ్ఛేతి | యాతం దమ్పత్యోర్దినమనుగమనా వధిసరస్త్రిరే ||
౮౭ వక్షశ్శాయిని సాస్థ్యాశ్వాసేవాఙ్గాత్ర సుభటిఘనఘర్తే | సుతనుల
లాటనివేశితలలాటికేతిష్ఠవిజితానీ || ౮౮ విచరతిచరితఃకృష్ణేతాథా
యాంరాగచపలనయనాయాప | దశదశ్వేధవిశుద్ధం విశిఖంవిదధాతివి
షమేము || ౮౯ వీత్యైవవేత్తిపథికఃపీవరబహువాయసన్నిజావాసమ్ |
సౌస్తర్యైకనిధేరపిదయితాయాశ్చరితమవిచరితమ్ || ౯౦ వినుభేద

నాసక్తిరలస్త్వత్సదృశో నకోపిజడఇతి.

౮౧ నాయికాసఖీ నాయకంవక్తి.

౮౨ నాయికాసఖీ నాయకంవక్తి - ఏవచ్చ త్వయైవ ప్రథమమాసక్తి
ము స్వాద్యేవానీయదానీసవచ్చైధిల్యంక్రియతఇత్యయుక్తంతవేత్యతస్తస్య
రస్యతద్దర్శనాయేతి.

౮౩ నాయకోనాయకంవక్తి - నాయికాచేయం ఉరకీయా.

౮౪ విరతరక్తచాటువచనాది రచనేప్యవధీరణాత్కృతకస్వాపంనా
యకమనుతాపవశా వానేతుం ప్రేషితాదూతీ నాయికాఃవక్తి.

౮౫ కాచిత్రాఞ్చిద్వక్తి - కాకువాజ్ఞధురేచాటువచనమధురేనాయకే.

౮౬ కశ్చిత్కఞ్చిద్వక్తి.

౮౭ ప్రతిష్ఠాపురస్సరంబిపరీతరతకారిణీంనాయికాం నాయకోవక్తి.

౮౮ రాధాకృష్ణైత్యస్తమాసక్తాజాతేతి కాచిద్వక్తి - ఏవచ్చ సర్వత్ర
రాధాకటాక్షవిషయ శ్చిక్తకృష్ణైభూదిధ్వన్యతే.

౮౯ కాచిత్రాఞ్చిద్వక్తి - బహుకాకం నాయకాగమనశకునదగ్ధనా
భకందత్తదధ్యేదనాదీతిభావః - యదీయమన్యత్రాసక్తాస్యాత్తవాకిమర్థ
మేతాదృశశకునాద్యవేక్షణం మర్యాదితిభావః.

తుర్పుభేదపితృతపతిచానీశభావమీశేపి మగ్నమహీనిస్తాశేహరిఃపరం
 శ్రుభ్రోమాభూత్ ॥ ౯౧ వాపీకచ్చేవాసఃకణ్ణకవృతయస్స జాగరాత్ర
 మరాః కేతకవిటపకిమేతైర్మనువారయ మజ్జరీగధమ్ ॥ ౯౨ విచలసి
 ముక్తవిధృతాయథాయథావిశసిహృదయంమే శక్తిఃప్రసూనధనుషః
 ప్రకమ్యులక్షంస్మృశన్తివ ॥ ౯౩ ఓహితా సమశరసమరో జితగాడ్డే
 యచ్ఛవిఃకృతాటోపః పురుషయితేవిరాజితదేహస్తవసభిభిర్జీవ ॥

౯౪ వృతివివరవినిహితస్యప్రమదాబిమ్బధరస్యమధుపిబతి అవధీ
 రితపీయూషఃస్పృహయతియద్దేవరాజోపి ॥ ౯౫ వటకుటజసాల
 శాల్మలి రసాలబహువారసిన్ధువారిణామ్ అన్తిభిదామలయాచలసమ్భ
 వసారభృసామ్యేపి ॥ ౯౬ వానీతమధుని వధూనామవతంసే మాలిమ
 ణ్డనేయూనామ్ విలసతిసాపురకుసుమేమధుపీవవన ప్రసూనేహ ॥

౯౭ వ్రీడాప్రసరఃప్రథమంతదనుచరసభావపుష్టచేషేయమ్ యవనీ
 వినిర్గమాదనునటీనదయితామసూహరతి ॥ ౯౮ వాసనీ హరిద్రయేవ
 త్వయిగౌరాజ్ఞ్యానివేశితో రాగః పిశునేనసోపనీతస్పృహసాక్షారోదకేనే
 వ ॥ ౯౯ వినిహితకపర్దకూటించాపలదోషేణశక్చరంముక్త్యా వ

౧౦ విచున్నిమగ్న సోధ్యధారః కేనచిదేవ కర్తుం శక్యోనసర్వైరితి కశ్చిద
 న్యోక్త్యాకంచన వక్తి - శ్రుభ్రోమా వరాహః - అధచరోమాభిరః ధరో
 ధారోత్పాహవశాదితి.

౧౧ కశ్చిత్కశ్చిదన్యోక్త్యావక్తి - ఏవంచైతాదృశీ నాయకాయావ
 త్తవ సమీపేన్తి తావద్యత్రయత్రయేనయేన ప్రకారేణవతిష్ఠసి తత్ర
 తత్రావశ్య మన్యనాయకోపసర్గోనాప గమిష్యతీత్యేతత్కరణ మనుచి
 ౧౨ నాయకోనాయకాంచక్తి. [తమితి.

౧౩ సభీనాయకాంచక్తి - ఛవిఃదీప్తి ర్యేన ఏవంచ త్వయా బహుధా
 శరీతరతమేవ విధేయమితి.

౧౪ కాచితక్రస్యాశ్చిద్వృత్తంచక్తి.

౧౫ కాశ్చిత్కశ్చిద్వక్తి.

౧౬ పురుషవిశేషే సమాసక్తాయాః సంగతిమపేక్షమాణం కశ్చిద్దూ
 తీవక్తి - ఏవంచైతాదృశనాయకవిశేషే సమాసక్తానకథమప్రీత్యయిసం

౧౭ నాయకాసభీం నాయకోవక్తి. [యేజయితుం శక్యేతిభావః.

౧౮ నాయకాసభీ నాయకంచక్తి - యద్వా మాతీనాయకంచక్తి.

౧౯ సామాన్యవనితాం కాచిదన్యోక్త్యావక్తి - ఏవశ్చ చాశ్చల్యకర
 ణమనుచితిమితి.

తదనుసరితేన॥ ౨౦ వక్షఃస్థలసుప్తేమమసుఖముపధాతుంసమాలిమా
లభనే॥ పీనూత్తుజ్జస్తనభరదూరీభూతంరతశ్రావౌ॥ ౨౧ వదనవ్యా
పారాస్త్రాభవాదసురక్తమానయన్తిత్వమ్॥ మాతీసతీనాంసార్థంతస్య భుజ
క్లస్యదంప్రాసీ॥

శకారవజా.

౨౨ శ్రీరపిభుజ్జభోగేమోహనవిజ్ఞేనశీలితాయేన॥ సోపిహరిఃపురు
షోయదిపురుషేషతరేపికింతుర్మ॥ ౨౩ శజ్జేయాసేధైర్యమయీ
శ్లభయసిబావలూమసూభవస్యాపి॥ దర్పశిలామివభవతీంతరస్తరుణావి
చాలయతి॥ ౨౪ శార్దూలసఖరభజ్జురకకోరతరజాతరూపరచమోసి॥
బాలానామపిబాలాసాయస్యాస్త్యపిహృదివససి॥ ౨౫ శ్రుతపివశ్రుతి
హరిదిరాగోక్తృషేణకణ్ఠమధివసతి॥ గీతఇవత్వయిమధురేకరోతిసార్థ
గ్రహంసుతనుః॥ ౨౬ శ్రీశృంగేన రాజ్యం తృణరాజేనాల్పసామ్య
తోలబ్ధమ్॥ త్వత్కుచ సమ్యక్ సమ్యక్ ద్గతో ఘటశ్చ కవర్తిత్వమ్॥
౨౭ శ్రోత్రీధూమావజ్జేప్రియాభయంమనసిపతిభుజేషాః॥ గూఢశ్వాసో
వదనేసురతమిదంచేత్తృణంత్రివివమ్॥ ౨౮ శ్లిష్యన్నివచుమ్బన్నివపశ్య
న్నివచోల్లిఖన్నివాత్మతః॥ దధదివహృదయస్యాస్తః॥ స్మరామితస్మాస్మ
౨౦ విపరీతరతాస్తవిశ్రాన్తినితాస్త్రాన్తాంకాన్తాన్మనాయకోవక్తి-ఆ
లభనేప్రాప్నోషీత్యథాః॥
౨౧ కాచనదూతీంచక్తి-వదనవ్యాపారేణ వదనరచనయా యోస్త్రాభ
వఃపరహృదయప్రవేశః॥
౨౨ కస్య చిన్నాయకస్య ఇతరనాయకసాధారణ్యమసహమానా కాచి
త్కాఞ్చిదస్యోక్త్యావక్తి-భోగే శరీరే-శీలితా భుక్తా-ఏవంచైతాదృశ
స్యాన్తేస్సామాన్యైః సహ సామ్యకరణమనుచితమితి॥
౨౩ మానవతీంసామాన్యవనితాం సుభీవక్తి॥
౨౪ నాయకాసుభీనాయకంచక్తి-జాతరూపస్య సువర్ణస్య॥
౨౫ నాయకాసుభీనాయకంచక్తి-కణ్ఠమధివసతి-త్వన్నామేవసర్వ
త్రసభ్యాదిష్వపి సావ్యవహరతీతిభావః-ఏవఞ్చ నాయకానద్రవ్యాది
సాత్వయ్యసురక్తాకింతుత్వదీయసాస్త్రర్యాదిగుణోత్కర్షణేతిభావః॥
౨౬ సమీచీనసమతాజ్ఞీకారే సమ్యగేవఫలంభవతీతి కశ్చిద్వక్తి॥
౨౭ కాచిత్సభీంచక్తి-ఏవంచైతాదృశ సురతవత్సోయాస్తాః పుణ్యా
తిశయకాలితయా ధన్యాఃతదభావాదహమధస్యేతి-తేనచ ఏతాదృశరతా
౨౮ నాయకస్సభాయంచక్తి॥ [ధాన్యతస్యేతి॥

భజఘనమ్॥ ౨౯ శరణిచరణప్రహరణప్రదాయ నిస్సార్పతాంశతేత
దపి చక్రాజ్ఞితో భుజ్జఃకారియఇవ సుసూఖికారిన్ద్యాః॥ ౩౦ శో
చ్యైవసాకృశాన్తీభూతిమయీభవతుగుణమయీవాపి॥ స్నేహైకవశ్యభ
వతాత్యక్తాదీపనవగ్నిరివ॥ ౩౧ శుకఇవదారుశలాకాపజ్జరమనుదివ
శవర్గచూసూమేకృన్తతిదయితాహృదయంశోకస్సర్వవిశిఖతీక్ష్ణముఖః॥

౩౨ శ్రుత్వాకస్మికమరణంశుక సూసూస్సకలకౌతుకైకనిధేః॥ జ్ఞాతో
గృహీణీవినయవ్యయః॥ ౩౩ శీలితభుజ్జభోగాక్రోడే
సాభుష్కృతాపిక్రమేన॥ అచలైవకీర్త్యతేధూః కిమశక్యం నామవసుమ
త్యాః॥ ౩౪ శ్యామావిలోచనహాదా లేయంహస్తమనసి సజ్జన్తీయ
మృతిపూర్వకశత్రంధూమలతాభిత్తిచిత్రమివ॥ ౩౫ శతశోగత మావృ
త్తిశ్చతశఃకణ్ఠావలమ్బనంశతశః॥ శతశోయామీతి వచః స్మర మిహస్యాః
ప్రవాసదిసే॥ ౩౬ శ్రుతపరపుష్పగవాభిః పృష్ఠగోపీభిరభిమతంక్య
ష్టః॥ శంసశివంశస్తనితైఃస్తన వినిహితలోచ సూఖిమమ్॥ ౩౭ శర
సావహానికపర్వంరుద్రగుదిత్వాపిరజతముద్గిరసి॥ స్వస్యాప్యృదరస్యార్థం
భజతస్తనవేత్తికస్తత్త్వమ్॥ ౩౮ శ్రోతవైవసుధేవశ్వేతాంశుక తవ
దూరదృశ్యైవ॥ దుష్టభుజ్జఃపీతాత్వంకేతః॥ ౩౯ శ్ర

౨౯ సామాన వనితాం సభీసముపదిశతి.

౩౦ నాయికాసఖినాయకంవత్తి - ఏవంజ్ఞ తదీయ గుణాది మాత్రమపే
క్ష్యత్వయా తదీయానురంజనంవిధేయమితి-ఏవంజ్ఞ ఒహుతరతదీయగు
ణేషుదష్టిమదత్వా స్నేహమాత్ర మపేక్షసంబంధమచితం తవేతిధ్వన్యతే.

౩౧ కశ్చిస్సఖాయంవత్తి - ఏవంజ్ఞ సమయాపరదేశేస్థేయమితి.

౩౨ కాచిత్రాంచద్వత్తి-వినయవ్యయః వినయనాశః త్రిపరిహాసః.

౩౩ దూతీ నాయికాం వత్తి - ఏవంచ ధనవత్యాస్తవనకిమిష్టయశః-ఇ

౩౪ పూర్వనాయికాసఖీనాయకంవత్తి - శ్యామాజ్యోతిశ్చవార్షికీ-యద్వా
నాయకస్సఖాయంవత్తి.

౩౫ నాయకస్సఖాయంవత్తి.

౩౬ నాయికాయస్తావదనునయేఽపిసమధికతరమానభవన మవలో
క్యాభిమానతయేదానీనంనాయకమవలోక్య ప్రశిధిలమానాం కయారీ
త్యానునేతివ్యయమితి విచారయన్తిం నాయికాంసభీవత్తి.

౩౭ ఒహుతరపరిగ్రహభావేఽపి అతితృప్తాశాలినం కంచనకశ్చిదస్యో

౩౮ సామాన్యవనితా సభీనాయకః అస్యోక్త్యావత్తి. [త్యవత్తి.

౩౯ నాయకోనాయికా దూతీంవత్తి.

తణా పసితగుణయా సమర్పయన్త్యాప్రణమ్యకుసుమాని | మదన ధనుర్ల
తయేవత్వయావశం దూతినీతోన్సి || ౮౦ శజ్జరశరసి నివేశితపదేతి
మాగర్వముద్వహేస్తుకలే | ఫలమేతస్యభవిష్యతి తవచణ్డీచరణ రేణుమృ
జా || ౮౧ శాఖిశిఖరే సమీరణదోలాయితనీడనిర్వృతందయితమ్ | క
మైవాకశరణమగణితభయమశిథిలకేలిఖగమిధునమ్ || ౮౨ శుక సురతసమ
రసారవహృదయరహస్యైకసారసాగ్ధవిదగురుజనసమక్షమూకప్రసీదజ
మ్బుఫలందళయ || ౮౩ శాఖోటశాఖోటజనైఖానస కరటపూజ్య
రట సుచిరమ్ | నాదరపదమిహగణికాః ప్రమాణపురుషోభవానేకః ||
౮౪ శశిరేఖోపమకాన్తే సునన్య పాః గ్రహం ప్రయాతాయాః | మద
నాసీపుత్రికాయా ఇవాన్త్యోభాకదర్శయతి || ౮౫ శైథిల్యేనభృతాపి
భర్తుః కార్యంతృజన్తి సువృత్తాః బలినాకృష్టే బాహౌవలయాః కూజన్తి
థావన్తి ||

షకారవ్రజ్యా.

౮౬ షట్పరణకీటజాష్టంపరాగఘుణగూర్ణ మాయుధం తృక్తాః |
త్వాంముష్టి మేయమధ్యామిధునాశక్తింస్మరోవహతి ||

సకారవ్రజ్యా.

౮౭ సావివసమోగ్య కృత్స్న వ్యపదేశాత్తస్య కేవలంగృహీణీ | ద్వి
౮౮ నాయకప్రేమాతిశయశాలిన్యహమితి అభిమానశాలినింసపత్నిం ఆ
స్యోత్త్యా పరసపత్నీసభీవక్తి - మృజామాజనమ్.
౮౯ కథంమయాఽసయాసహ సబాధకేఽన్తి స్నేహ స్థలేనేయ మితి
చింతావ్యాకులంనాయకం తత్రైవస్థాపయితుం నాయకా దూతీభణ్ణ్య
కయాపివక్తి - యద్వా నాయకానాయకచిత్తం వ్యాక్షిపతి.
౯౦ కాచిత్రస్యాశ్చిద్వృత్తం కాంచిద్వక్తి.
౯౧ కశ్చిత్రస్యాశ్చిద్వృత్తం కంచిద్వక్తి.
౯౨ కస్యచిద్దూతీకాంచిద్వక్తి - ప్రయాతాయాః ప్రాప్తాయాః - ఏవశ్చ
మమక్తనాయకస్యేవత్వయాసంగతిః కర్తవ్యా - నాస్యస్యేతి - యన్వా నా
యకోనాయకాంవక్తి.
౯౩ సమీచీనవృత్తైరేవస్వామికార్యాథమానగ్రహః క్రియతేనాన్యై
రితికశ్చిత్రంచిద్వక్తి - ఏవంసువృత్తత్వాదచేతనాః వలయాఅప్యేవ మా
చరన్తి - తత్రకావార్తా సచేతసామితిభావః.
౯౪ నాయకో నాయకాంవక్తి - జాష్టంసేవితమ్.
౯౫ సపత్నీసుఖిసుఖితాంనాయకాం నాయకసభీవక్తి.

తిథేర్దివసస్యపరాతిధిరివసేవ్యానిశిత్వమసి॥ ౪౮ స్తననూతననఖలే
ఖాలమ్పితవసుర్బుద్ధిన్యసన్ద్వహః॥ ఆఖాతిపట్టసూత్రేప్రరిశన్నివమాత్తి
కప్రకరః॥ ౪౯ సౌభాగ్యగర్వమేకాకరోతు యూథస్యభూషణకరి
ణీ॥ యుద్ధాయావలతోర్హమదాంధయేర్బుద్ధ్యమధివసతి॥ ౫౦ స్వ
చరణపీడానుమిత త్వన్తైశిరుజావినీత మాత్సర్యా॥ అపరాధా సుభగ
త్వాంస్వయమహమనుసేతుమాయాతా॥ ౫౧ స్నేహమయా స్పీడ
యతఃకించక్రేణాపితైలకారస్య॥ చాలయతి పార్థివానన్యస్సకులాలః
పరంచక్రీ॥ ౫౨ సరలేనవేదభవతీబహుభిక్తౌబహురసాబహువివర్తా॥
గతిరసతీనేత్రాణాంప్రేక్ష్యాంస్రోతస్వినీనాంచ॥ ౫౩ సఖిమధ్యాహ్న
ద్విగుణాద్యమణి కరత్రేణి వీడితాఛాయా॥ మజ్జితు మివాలవాలేషరత
స్సరుమూలమాశ్రయతి॥ ౫౪ సఖిశ్చణుమమప్రియోయం గేహం యే
నైవ వత్తనా యాతః॥ తస్మగర ॥ గావనదీః పశుశ్చతి సమహగతాన

౫౮ సఖీ నాయకాం వత్తి.

౪౯ సఖీ సామాన్యవనితాం నముషదిశతి- ఏవఞ్చ సర్వ నాయకసమా
ధానంత్వయా విధేయమితి.

౫౦ పతిమవమాన్యసఖీవచనాదికనుభ్యువేష్య పశ్చాత్పరితప్తా సతీ స్వ
యమేవప్రియసవిధమాగతా సఖీ పరివృతస్త మాలోక్య తా సుస్వేక్షు
తా గోపనాయ నాయకానాయకం వత్తి- రుజాపీడా ఇర్మభాః- య
ద్వా స్వయమేవోత్క-ణ్ణితా నాయకానాయకసవిధాగతాత్రచతత్స
ఖ్యాదికమవలోక్య ఆనాకారితాగమన సమాభివ్యమాన లాఘవపరిహారా
యమృషైవ వత్తి.

౫౧ కశ్చిత్కౌఞ్చిద్వత్తి.

౫౨ సఖీ నాయకాం వదిశతి.

౫౩ కశ్చిత్సజ్జేతం వత్తి- యద్వా సఖీ నాయకాం వత్తి- ఏవఞ్చ ప్రభి
రరవికరనికరభిన్నాప్రాణానపి త్యక్తుకామాజడాపిచ్ఛాయా స్వాశ్రమం
సపరిత్యజతి తత్రకిమునాచ్యంత్యయా పతిపదారవిస్తంవిహాయ క్షణమా
పిస్వేదవత్వేపి మారేనస్థేయమితి వ్యజ్యతే.

౫౪ మత్ప్రియోమయ్యతిశయరాగవానితివాదినీంకాఞ్చిత్కౌఞ్చిద్వత్తి-
యద్వా ప్రియతమేమానాదికం స్వయావిధేయమితి వాదినీంసఖీం నా
యికావత్తి- ఏవంచ మన్నిమగ్నచిత్తశయా ప్రియతమన్వయమల్లజ్ఞత
వర్తన్తగ్గితానేకకౌతుకవిధానసగరాదిజ్ఞానాభావవాసతస్తాదృశే మానా
దివిధానేన దుఃఖజననమనుచితమితి.

న్యాక ॥ ౫౫ సాయంరవిరసలమసౌ మదనశరఃసచవిణ్ణాగినీచేతః |
ఇదమపితమస్మిమాహంసోపినభోనిర్భరంవిశతి ॥ ౫౬ స్వరసమర స
మయపూరితకమ్బునిభద్విగణపీనగళనాశః | జీర్ణప్రాసాదోపరిజగీషురివ
కలరవఃక్వణతి ॥ ౫౭ శ్శర దధర మవిరతాశ్రు ధ్వనిరోధో త్క-

మ్మ మచ మిదం రుదితమ్ | జానూచి నిహిత హస్తా న్యస్త మఖం దక్షి
ణప్రకృతే ॥ ౫౮ స్వయముపనీతై రశనైః శుష్కన్తినీడనిర్వృ

తం దయితమ్ | శహజప్రేమరసజ్ఞా సుభగా గర్వం బకివహతి ॥

౫౯ స్వరసేనబద్ధతాంకరమాదానేకణ్డకోత్కరైస్తుదతామ్ | పిశునా
నాంపవనానాంకోశాభోగేష్యవిశ్వాసః ॥ ౬౦ సౌభాగ్యందాక్షిణ్యా

న్నేత్సుపదిష్టం హరేణతరుణీనామ్ | వామాధఃమేవ దేవ్యా స్వవపుశ్చ
ల్పేనివేశయతా ॥ ౬౧ స్థలకమలముగ్ధవపుషాసారజ్ఞాఙ్గస్థితైకచ

రణేన | ఆశ్వాసయతిచినిన్యాః మాలేచిసకన్తికాశఫరమ్ ॥ ౬౨ సనఖ
పదమధిఃగౌరం నాభీమూలం నిరంకుకం కృత్వా | అనయా సేవితపవన

౫౫ విణ్ణాగిన్యా స్నాయన్తనసమయోఽత్యన్తరుఃఖదఇతి నాయకాస
భీనాయకంవక్తి - ఏవంచ త్వరస్వాధునైవ క్రియతమానయనాథఃమితి.

౫౬ కాచిత్రశ్చిత్తజ్జేతంవక్తి.

౫౭ శభీఅన్యశభీంవక్తి.

౫౮ సామాన్యవసితా శభీస్వనాయకంసేతేతి.

౫౯ ముష్టప్రభుణా కోశాధికారేదత్తేఽపి ప్రభురయంమయ్యతీవవిశ్వ
స్తానితిధియా తత్సేవ నమచితం నేతి కశ్చిత్కశ్చిద్వక్తి - ఆవాసే కగా
దానేః కోశన్య భాణ్ణాగారస్య ఆభోగః సమ్పర్కః.

౬౦ సరలతయామానాద్యవిధాన్సంబామినీంశభీసముపదిశతి - ఏవశ్చ
కౌటిల్యాదేవ తరుణీనాంసౌభాగ్యం ససరలతయేతి. తరుణీనామిత్యనేన
అస్త్యేవయసి దాక్షిణ్యముచితమితి - ఏవశ్చ సరలతాంవిహాయమానాద్య
వశ్యం తస్యావిధేయమితి. యద్వా కౌటిల్యశాలినం నాయకం నాయ
క శభీవక్తి - దాక్షిణ్యా త్సౌభాగ్యం సేవితరుణీనా ముపదిష్టమ్ - నతు
పుంసామ్ - ఏవశ్చ స్త్రీణామేవ వాముకరణముచితంనతుపుంసామితి.

౬౧ కపటభావేనైవానయాఽశ్వాససంక్రియతే నవాస్తవసాత్వికతయే
తి కశ్చిత్కశ్చి దస్యోక్త్యావక్తి - ఏవశ్చేయం ముష్టాతపవ విశ్వాసో
సవిధేయఇతి.

• ౬౨ కశ్చిత్కాంబిద్భఃప్రాపాం నాయకామవలోక్యసమీరముద్దిశ్య
వక్తి - తేనత్వమేవధ్వస్యోనాహమితి.

త్వంకింకృతమలయభ్యగుహతః॥ ౬౩ సార్యాజ్జమర్షయన్తీజాలాసు
త్తంశ్రమేణశయాన్యామ్ అలసమపిభాగ్యవస్తం భజతే పురుషాయ
తేవశ్రీః॥ ౬౪ సుభగస్సుభవనభిత్ తావతాసంమర్షపీడితా సుతనుః
సాపీడయైవజీవతిదధాతినైద్యమవిద్యేషమ్॥ ౬౫ సాగుణమయీన్వ
భావస్వచ్ఛాసుతనుఃకరగ్రహయతా భమితాబహుమన్త్రవిదాభవతా
కాశ్చీరమాలేవ॥ ౬౬ శ్రీదస్తీతమధురేస్సప్తాస్సోష్ణేవకించదప
యాన్తీ అపశరసియథాయథాత్వంతథాతథాస్సృశసిమేహృదయమ్॥

౬౭ సభిసుఖయత్యవకాశప్రాప్తప్రేయాన్యథాతథానగృహీ వా
తాదవారితాదపిభవతిగవాక్షానిలశ్శీతః॥ ౬౮ శస్త్రతమరుణముఖీ స
భిసిగిరస్తీగరలమివగిరాజ్జుమ్భమ్ అవిగతితౌషధిమన్త్రాభుజ్జీరక్తం విర
జ్జయన్తీ॥ ౬౯ సుదినంతదేవయత్ర స్థారంస్థారం వియోగదుఃఖాని
ఆలిజ్జతినాగాధం పునఃపునర్యామినీప్రథమే॥ ౭౦ సాన్తర్భయంభు
జిష్యాయథాయథాచరతిసమధికాంసేవామ్ సాశక్యసేర్ష్య సభయా
తథాతథాశేహినీతస్యామ్॥ ౭౧ సున్దరిదగ్ధయతియథాభవద్విష
డుస్యతత్సభీకాన్తమ్ పతతితథామేద్యష్టిస్త్వదేకదాసస్యసాసూయా॥

౭౨ స్వాధీనైరధరచణ సఖాజ్ఞాత్రావలోపదిశశయనైః సుభ
గాసుభశేర్ష్యనయాసభినిభిలాముఖితావలీ॥ ౭౩ సరితఇవయన్వ

౬౩ అచ్యుష్టవతాశ్రిన్తావ ద్ద్రుపయత్నైసాపిలభ్యతెఽతికశ్చిద్వత్తి.

౬౪ నాయకాసభీ నాయకంవత్తి - ఏవంచ త్వత్కృతపీడాయత్ర త
స్యాజీవననిదానంతత్ర కింవాచ్యంత్యశ్చజ్జగతి-ఉత్సవవశాత్త్వద్భవనమా
గతాంబలాదబలాత్త్వయా దృఢాలిజ్జనాదినా సంపీడ్య అనురాగాతిశ
యశాలినీంవిధాయేవానీముదానీనవత్ స్థీయతఇత్యేతదనుచితమితిభావః

౬౫ నాయకా సభీ నాయకంవత్తి - కరగ్రహయతాకరగ్రహేణ స్వా

౬౬ నాయకౌనాయకంవత్తి. [ధీనా.

౬౭ నిజప్రియతమవివరతిర్విధేయానాన్యత్రేతి వాదినీం సభీంనాయకా
వత్తి - యద్వా నిజనాయకానురక్తాం నాయకా మన్యదయితేనసంయో

౬౮ సరస్తరనితాస్తకుపితాంకాన్తాం సభీవత్తి. [జయతుం మాతీవత్తి.

౬౯ పథికాశంసనమేతత్.

౭౦ కాచిత్తస్యాశ్చిద్వృత్తం కాంచిద్వత్తి.

౭౧ నాయకోనాయకంవత్తి.

౭౨ సపత్నీదుఃఖితాంకాన్తాంనాయకసభీవత్తి. [నాయకాసభీవత్తి.

౭౩ పరాజ్ఞానా లమ్పటం నాయకం నాయకావత్తి - యద్వా నాయకం

గోమూకుష్మంతివిశాలగోత్రజానార్యః। యోరాస్వేవ శతృవ్యతి జలనిధిల
మారీమజలదగ్ధవ॥ 2౪ శకలకటకైకమణ్డినికరినీభూతాశయే శిఖరదంతి।
గిరిభువదవతవమన్యేమనశ్శిలాశమభవచ్ఛణ్డి॥ 2౫ శఖిదురవగాహ
గహసోవిదథాసోవిప్రియంప్రియజనేపి। ఖలగ్ధవదుర్లక్షస్తవ వినతముఖ
స్యోకరిస్థితఃకోపః॥ 2౬ స్వేదనచేలస్నాతా సప్తపదీ స్సప్తమణ్డిలీ
ర్యాతి। సమదనతహనవికారామసోహరావ్రీడితానమతి॥ 2౭ స్వరన
ప్రవర్తమనస్సముదాయోయంసమానవృత్తా సాన్। ఏత్యైవభిన్నవృత్తై
ర్భజ్జురితఃకావ్యసర్గదగ్ధవ॥ 2౮ సర్వాసామేవ సఖేషయ ఇవసురతం
మసోహరతి। తస్మాదేవ పునఃపునరావృత్తౌ దుగ్ధమివ మధురమ్॥

2౯ స్వప్నేపియాంసముచ్చసి యాతేర్థగ్రాహిణీహృదిస్థాపి। దుష్టాన్
బుద్ధిమివతాంగూఢంవ్యభిచారిణీవేత్సి॥ ౩౦ సపరావృత్తిచరన్తివాత్యే
వత్ప్రణంమసోనవద్యాగ్ని। త్వరయసితరఃయసివహసిభ్రమయసితోలయ
సిసాలయసి॥ ౩౧ సాబహులక్షణభావాన్త్రీమాత్రంపేతికితవతవతుల్యమ్
కోటిర్వరాటికావాద్యూతవిధేస్సర్వపవపణః॥ ౩౨ సావిరహదహనదూ
సామృత్వాపిచజీవతివరాకీశారీవకితవభవతానుకూలితాపాతితాక్షే॥

౩౩ స్మర్యాదేవస్వేదంజనయతినచమేదదాతినిద్రాంచ। ప్రియగ్ధవ
జిఘాంశుకమపిననిదాఘః క్షణమపిక్షమతే॥ ౩౪ సాభవతో భావన

2౪ నాయకమాతీ నాయకాంవక్తి.

2౫ సఖీనాయకాంవక్తి.

2౬ నాయకోనాయకాంవక్తి.

2౭ సమీచీనాయా మసమీచీనసంసర్గదన్యధా భావోభవతీతి కశ్చి
త్కంచద్వక్తి-యద్వా సర్వేవ్యేతే సమీచీనా మత్సహాయ పక్షపవ స్థి
తాః పరమధునైవ త్రైశ్చిద్వప్తైరాగత్యాన్యధాభావంసీతాఇతి కశ్చిత్తాం
2౮ కశిశ్శఖాయంవక్తి. [చిద్వక్తి.

2౯ సఖీనాయకంవక్తి- ఏవంచైతాద్యశదుష్టాయామాశక్తి సంపాదనం
తవానుదితమితి.

౩౦ కశ్చిత్కంచద్వక్తి.

౩౧ నాయక సఖీనాయకంవక్తి- బహులాయేక్షణాః ఉత్సవాఃయేభ్యః
ఏతాద్యశాః భావాః విలాసాః యస్యాః.

౩౨ సఖీనాయకంవక్తి- ఏవంచ సాత్వయానుగ్రాహ్యేతి.

౩౩ నాయకాసఖీంవక్తి- నిదాఘఃప్రియగ్ధవ.

౩౪ మాతీనాయకంవక్తి- ఏవచ్ఛ మదనకలాయామనభిజ్ఞానేతి సమన్త

యాశమయః కుర్వంతు సౌభవంబాలాః | సూతసలతేవసుందరదోనాదశ
క్ర్యాఫలంవహతి || ౮౫ వృశతిసఖైర్మచలుమ్పతిసీచయంగృహ్లాతి సచవి
మాచయతి | సచముచ్చతిసచమదయతి సయతినిశాంసా సనిద్రాతి ||

౮౬ శ్తనజఘనముచ్చమస్యాలజ్జితమధ్య స్సఫేమమకటాక్షః | సౌజ్ఞతి
రోధోనద్యాస్తటద్వయంతీర్థకాకఇవ || ౮౭ సప్రదన్తితమస్త శ్వసీతం
మామాంస్పృశేతిశంసన్త్యా | ఆఙోపమేత్యవాతాయనంపిధాయస్థితంప్రి
యయా || ౮౮ శకరగ్రహంశరుదితతసాక్షేపంనసఖముష్టిసజగీషమ్
తస్యాస్సురతంసురతంస్రాజాపత్యఃక్రతురతోన్యః || ౮౯ స్వల్పాఇ
తిరామబలైర్యేన్యస్తానాశయేషయేరాశేః | తేజైలాఃస్థితిమన్తోహస్తలఘ్న
మ్మైవబహుమానః || ౯౦ శఖినఖలునిర్మలానాం సిదధత్యభిధానమపి
ముఖేమలినాః | కేనాశ్రావిపికానాంకుహూంవిహయేతరశ్శబ్దః || ౯౧ సా
శ్యామాతన్వజ్జీదహతాణితోషచారతీవ్రేణ | విగహేణ పాణ్డిమానం సీతా
తుహినేనమాశ్చేవ || ౯౨ సునిరీక్షిత నిశ్చల కరవల్లభ ధారాజలోక్షీ
తానతథా | సోత్కమ్పేన మయాసా శఖినిక్తా మాద్యతిస్త్యయథా ||
౯౩ శఖిమోఘీకృతమదనేపతిప్రతే కస్తవాదరంకురుతే | నాశ్రౌషీర్భ
గవానపిస కామవిద్ధోహరః పూజ్యః || ౯౪ సామయినదాసబుద్ధిర్మర
తిర్నాపత్రపానవిశ్వాసః | హస్తనిరీక్ష్యనమౌధాంమన్యేవయ మప్రియా
జాతాః || ౯౫ సుచిరాయాతేగృహిణీనిశిభక్తాదినముఖేవిదద్ధేయః ||

వ్యంత్యయేతి. ఏవఞ్చ భుక్తభాగాన్నిధికింఽమపి సుఖమన్వస్త్యరస్వతిద్ధ
౮౫ నాయకస్సఖాయంవక్తి. [రసనాయేతి

౮౬ నాయకోవయస్యంవక్తి.

౮౭ నాయకస్సఖాయంవక్తి - ఏవఞ్చ సఖ్యాదీద్యగ్విషయతా సమ్పా
దనేన యథేచ్ఛం రత్యనుమతిర్వస్తేతి. తేనచైతాదృశా నాన్యాచతురేతి.

౮౮ నాయకస్సఖాయంవక్తి. క్రతుపదేనకాలాంతరభావిఫలత్వమ్.

౮౯ క్వచిల్లఘ్నతాపి సమీచీనఫలదేతి కశ్చిత్కఞ్చిద్వక్తి.

౯౦ వాయికాశఖీనాయకంవక్తి.

౯౧ నాయకస్సఖాయంవక్తి.

౯౩ మాతీనాయకాంవక్తి - కామప్రయోదశీతి.

౯౪ నాయకోనాయకాసమక్షం నాయకాశఖీంవక్తి. యద్వా నాయ

కౌనాయకాంవక్తి - సమౌధాంనిరీక్ష్య వయమప్రియాజాతాః హస్తా
త్యహంమన్యే.

౯౫ కశ్చిత్కస్యాశ్చిద్వృత్తం కాంచిద్వక్తి - అక్షబుక్కుమార్ద్రం సదర్శ

భవశనఖాజ్ఞం నిజవపురకుజ్జుమార్ద్రం నదర్శయతి॥ ౯౬ శ్చనజఘ
సూరుత్రణయా గాథం లగ్నాని వేళిత స్నేహః॥ ప్రియకాలపరిణతిరియం
విరజ్యనేయన్నఖాజ్ఞ ఇవ॥ ౯౭ సావిచ్ఛాయానిశినిశి సుతనుర్వహః
తుహినశిశలేతల్పే॥ జ్వలతిత్వదీయవిరహదోషధిరివహి మవతః పృష్ఠే॥
౯౮ సానీరసేతవహృది ప్రవిశతి నిర్యాతినలభ తేనై శైర్యమ్॥ సుస్థరసభీది
వశకరబిమ్బే తుహినాంకులేభేవ॥ ౯౯ సుకుమారత్వం కన్తిర్నితా
వ్రసరసత్వమావ్రాశ్చ గుణాః॥ కింనామ నేన్దులేభే శశగ్రహేణై వతేకథి
తిమ్॥ ౧౦౦ సారభ్యమాత్రమనసామాస్తాం మలయద్రుమేషునవి శేషః॥
భర్తాధినాంతభాషిహిమృగ్యః పూజార్థమశ్వత్థః॥ ౧ సువాహయతి
శయానం యథోపవీజయతి గృహపతింగృహిణి॥ గృహవృతి వివరనివేళిత
దృశస్త్రభాగ్యాసనం యూనః॥ ౨ సత్సంస్కల్పగుణేషుస్తథాసదృశేషు
నతుభుజ్యేనా॥ అర్పితకోటిః ప్రణమతి సుస్థరహర చాపయస్త్రివ॥

౩ సర్వం సహం మహీమివ విధాయతాం బాష్పవారిభిః పూర్ణామ్॥ భ
వనాస్తరమయమనునాసంక్రాంతస్తే గురుః ప్రేమా॥ ౪ సమ్భవతినఖలు
రష్యలలనానాం ప్రకృతిచపలచలితానామ్॥ అనుభవతిభివశిరస్యపి భుజ

యతి - కుజ్జుమార్ద్రమేవ దర్శయతి త్యభః॥

౯౬ నాయకానాయకం వక్తి విరజ్యనే విరక్తోభవసి - పక్షే యథిరశూన్యః॥

౯౭ వాయుకా దూతినాయకం వక్తి - విచ్ఛాయా విగతకాన్తిః - పక్షే

చ్ఛాయాశూన్యాప్రకాశకత్వాదితిభావః॥

౯౮ నాయకాసభీనాయకం వక్తి - సీరసే తవహృది - పక్షే తేజోనుయ

త్వాత్ - సుస్థరసభీత్యేకం పదం వా - ఏవం చ అస్థిరప్రకృతిస్త్యమేవానీతి॥

౯౯ కాచితాగ్రాహ్యీద్యక్తి - పద్మినీనాయకాయాః శశపురుషజారీయ

పురుషయోగపవ సముచితమితి కామశాస్త్రమ్॥

౧౦౦ కాచితాగ్రాహిదస్యోక్త్యావక్తి - సాగన్త్యమాత్రేచ్ఛాప్రతాం మల

యాచలవృక్షేషు సవిశేషః॥ [రత్నవ్యుత్పత్తి.

౧ కశ్చిత్కస్యాశ్చిచ్ఛ్చత్తం కాశ్చిద్ద్యక్తి - ఏవం చ స్త్రీ శాంవిశ్వాసోనక

౨ కథమియమనాదరం కురుత ఇతి నాడనం కంచనవారవనితా సభీవక్తి -

స్త్రీభావనప్రూత్త్యభః - ప్రణమత్తే నమ్రాభవతి - ఏవం చ ద్రవ్యమాత్రే

ణత్వయాగర్వోనవిధేయ ఇతి॥

౩ నాయకాసభీనాయకం వక్తి॥

౪ కశ్చిత్కాగ్రాహ్యీద్యక్తి - ఏవం చ విసంరక్షణాదేః సత్వాచేతస్యాగ్నిః

కథంభవిష్యతి మనసినకాపిచిన్తా త్వయావిధేయే॥

శ్లోచరితీలనంగజ్ఞా॥ ౫ సులభేతుకమలకేశరకేశకమాకన్దకన్దకుసుమే
 ణా॥ వాఙ్మతిమనూరథాంథామధుపీస్థరథనుషిగుణభావన్॥ ౬ సాల
 జ్ఞతాసపత్నికుపితాభిఃప్రియస్సభీసుభితా॥ కాలాయాఃపీదాయాఃని
 తానితేజాగరవైద్యైః॥ ౭ సుచిరాగతస్యసంవాహనచ్యలేనాజ్ఞమజ్ఞ
 మాలిజ్ఞైః॥ పుష్యతినమానచర్పాంగ్యహిణీసఖలయతిచోత్కలికామ్॥

౮ సాసర్వభృతరక్తాకాగంగుజ్జ్వేవనతుముఖేవహతివదనపటోస్తవ
 రాగఃకేవలమాస్యేకుకస్యేవ॥ ౯ సాయంకన్తభుజాన్తరపతితార
 తీత నిఖిల రజనీకా॥ ఉషసి దధతీ ప్రదీపం సభిభి రవహస్యతే బా
 లా॥ ౧౦ సాతీక్ష్ణమానదహనామహతస్నేహస్యదుర్లభఃపాకః॥ త్వా
 వర్షమీవదూతప్రయాసయస్మస్త్వివిశ్వస్తః॥ ౧౧ స్నేహక్షతిర్జిగీషా
 సమరఃప్రాణావధిఃకరిణామ్॥ నవివృణుతేకమనర్థందన్తినితఃయావనూ
 ద్యదః॥ ౧౨ శదనాదైతిదయితోహసతిసభి విశతి ధరణిమివదా
 లా॥ జ్వలతిసపత్నీకీరజల్పతి ముగ్ధేప్రసీదతి॥ ౧౩ సజ్కుఃతాన్తీం
 ద్విగుణాంకుకాంకునూ మాత్రవిస్మరన్తదనామ్॥దయితాం భజామి కా
 లామివతుహినతవప్రసాదేన॥ ౧౪ సభిమన్తైవవసన్తి సదాశయే
 మహతిరనమయేతస్య॥ బాడబిభేవసిస్థోర్మమ నాగవ్యర్థతాఃభజసి॥

౧౫ సభిమిహిరోద్ధమనాదిప్రమాదముపహాయసో యమః సానే॥

౫ కశ్చిత్కందిద్వక్తి యద్వా బహునాయకావల్లభం స్వయంవాఙ్మ
 న్తీంకాఙ్మితాచి ధృజ్జ్యన్తరేణవక్తి- మార్విభావమ్ అథచా ప్రథాన
 ౬ కాచిత్రాఙ్మిద్వక్తి. [భావమ్.

౭ కస్యాశ్చిద్వృత్తంకాచిద్వక్తి-యద్వా విదేశాదాగతేప్రేయసిమానకా
 రిణీం సభిసమాదిశతి. [నీతవ్యమ్.

౮ నాయకాదూతీ నాయకంవక్తి-తేనచ కథంత్యద్వచనే మయా విశ్వ
 ౯ కాచిత్రస్యాశ్చిద్వృత్తం కాందిద్వక్తి.

౧౦ నాయకోదూతీంవక్తి-దర్శిమివత్వాం ప్రయాసయన్ గమనాగమ
 నే వ్యాపారశాలినీంకుర్వత్.

౧౧ కాచిత్రాఙ్మిద్వక్తి.

౧౨ కాచిత్రస్యాశ్చిద్వృత్తంవక్తి.

౧౩ నాయకోవక్తి.

౧౪ దూతీనాయకాంవక్తి-ఏవంచ సమర్థయ్యత్వన్తమాసక్తస్త్యుంతు
 రూక్షతామేవభజనీతి అనుచితంతవేతి.

౧౫ కశ్చిత్కాఙ్మిద్వక్తి.

వస్యోవధివాసరజవతుమరదివసఃకదర్థయతి॥ ౧౬ సురభవనేతరు
తాభ్యాంతురస్స రాకృష్టదృష్టిహృదయాభ్యామ్॥ దేవార్చనార్థ ముద్యత
మస్యోన్య స్యాద్విత్తుమసుమమ్॥ ౧౭ సాయం తుకేశయాన్తర్మధుపా
నామాశుసర్యతాంనాదః॥ మిత్రవ్యసనవిషలైక్తికమలైరాక్రన్తఇవముక్తః॥

౧౮ సుమహతిమన్యునిమిత్రేమయైవవిహితేపివేషమామోరూః॥ సస
భీనామపిరుదతీమమైవవక్షర్థలేపతితా॥ ౧౯ సుభగవృజనవిచాలస
శిథిలభుజాభూదియ వయస్యాపి ఉద్వర్తనంససభ్యాస్సమాప్యతేఽంచి
దతగచ్ఛ॥ ౨౦ సుద్రీడానభదశనార్పణేమకుపితాప్రగాఢమచిరోధా॥
బహుయాన్ధాచరణగ్రహసాధ్యారోషేణజాతేయమ్॥ ౨౧ సుగృహీ
తమలినతక్షలఘవఃపరభేదసస్త్రీక్షణః॥ పురుషా అపి విశిఖా అపిగుణచ్యు
తాఃకస్యనభియాం॥ ౨౨ స్వకపోలేనప్రకటిక్యతంప్రమత్తత్వకా
రణంకిమపి ద్విరదస్యదుర్జనస్యచమదంచ రేవదానమపి॥ ౨౩ సో
యంతురిరవిదగ్ధస్సాతుస్వధియైవవిధువనేనిపుతా॥ మార్తిక మాధాయ
సురుంధసురధిగతమేకలవ్యేన॥ ౨౪ సౌభాగ్య మానవాంతృత్వయావ
ధీర్యామమాన మానీతః॥ స్వరిరహపాణ్డరిమాణం భన్తస్మాను పమంత
నుతే॥ ౨౫ సభిషమకరజ్జులైలం బహుసందేశంగ్రహీష్యతీత్యుక్త్వా॥
శ్వశురగృహగమనమిలితంబాష్పజలం సంవృణోత్యసతీ॥ ౨౬ సంద

౧౬ కయోశ్చిద్యునాః పృతాన్తంకాచిద్వక్తి.

౧౭ కశ్చిత్కాశ్చిద్వక్తి.

౧౮ నాయకోవయస్యంవక్తి-కుదజ్ఞనాతిసరలేతి.

౧౯ సభీనాయకంవక్తి.

౨౦ నాయకాసభీ నాయకంవక్తి.

౨౧ కశ్చిత్కశ్చిత్వక్తి-గుణచ్యుతాః సాధుత్వాదిగుణహీనాః-ఏవఞ్చ
ఏతాదృశపురుషసంగతికతణ మనుచితమితి.

౨౨ కుష్టస్యకిమపికర్త సనమ్యుక్తహయేతి కశ్చిద్వక్తి.

౨౩ నాయకస్య మాధ్యాదియమపి మూఢైవేతిమన్వానముకుతీంహ
తీవక్తి-ఏవఞ్చ తస్మామచాతుర్యం నాశక్కునీయంత్యయేతి.

౨౪ నాయకదూతీ నాయకాంవక్తి.

౨౫ కాచితాన్చిద్వక్తి-ఏవంచ తత్రాపిత్వయాకరజ్జవృక్షసక్తేతం
విఖాయ కాముకామదధాన్త్రేషణీయాఇతినకాపిత్వయా చిన్తావిధే
యేతి.

[తీనాయకాంవక్తి.

౨౬ కథంమయైతాదృశ సమయే సమాగస్తం శక్యమిత్యాశక్యతా

ర్మయన్తి సున్దరికులటానాంతమసివితతమపికల్పే. మౌళిజుడిదీపకలికావ
ర్మినిభాభోగనూధ్యానమ్॥ ౨౭ సంతర్కణంతృణానాంవిహితంఃహితా
స్మితాంకురవితారాః॥ పర్వస్తాఃపథా నూమలిసేనూన్నహ్యమేషున॥

౨౮ సన్మఖమపిససన్నతమపిసన్మఖమపి కరగతఃపిసనాః॥ జీవాకర్షే
ణవినాధనురివయోధాననుత్పన్నాన్తి॥ ౨౯ సమ్యగనిష్పన్నస్సన్మోగ్ధస్వ
రయాస్వయంస్ఫటిక్రియతే॥ సవ్యం గపవభవతి॥ పథమోవిసతాతనూజ
ఇవ॥ ౩౦ సజ్జనవివహివిద్యాభోభాయైదర్శనేమోహాః॥ నాదూరదర్శ
నతయూక్తేశ్చిదుపాదీయతేగృధః॥ ౩౧ సుభగంవదతిజనస్సంనిజప
తిరిత్తినేషరోచతేమహ్యమ్॥ పీయూషేపిహిభేషజభావోపహితేభవత్స్వరు
చిః॥ ౩౨ సౌధగవాక్షగతాపిహిదఃప్రీత్యేతికృతప్రయత్నమపి॥ హిమ
గిరిశిఖరస్థలితాగజ్జేవైరావతఃహరతి॥ ౩౩ సహధర్మచారిణీమేపరి
చ్ఛదస్సుతనుసేహసందేహాః॥ నతుసుఖయతితుహినదినచ్ఛత్రచామే
వసజ్జన్తి॥ ౩౪ సకలగుణైకనికేతనదానవవాసేనధరణిః॥ హరాజిహ
తోసిచూతసద్యస్సతామనాదేయఫలమసుమతః॥ ౩౫ స్వాధీనైవఫల
ర్ధిర్జనూపజీవన్వత్వముచ్రయశ్చాయా॥ సత్త్వఃసోమరుభూరుచాఇవజీవ

౨౭ దుష్టస్యోక్తృషేషస్యేషాంక్షేపవత్తైవభవతీతికశ్చిత్కశ్చిదన్యో
౨౯ యుగితిమన్త్రోన్మపకాశ్చితి కశ్చిత్కశ్చిద్వక్తి. [క్రౌంచక్తి.
౩౦ సమీచీనజనవిచ విద్యాభోభాభాంభవతి నదుర్జనఃకతి కశ్చిత్కశ్చి
ద్వక్తి.

౩౧ సమీచీనస్యనాయక ఏవరుచిరుచితేతివాదినీం కాశ్చిత్తాదిద్వక్తి.
౩౨ త్వత్కటాక్షఃతేషామేషఃక్షేపఃక్షణమఃసత్త్వాంఽనాధృతిరిలభతః
నాయకమాతీనాయః వక్తి-స్థితోద్దేర్శ్యస్యేతిభావః. పక్షేగతినివృత్
తాకృతఃప్రయత్నోయేన ఏవంచ త్వయ నగ్రాహ్యః
౩౩ గృహిణీసత్త్వాన్నయ్యం సహ సంగం ర్మమచిరావస్థాయినీతివా
దినీం నాయకాం నాయకావత్త్వం సర్వచ్యుడికటుమ్మకః-అన్నచ్చా
దనూపకరణీయేతిభావః-సజ్జన్తి సేవాతత్పరా-పక్షేసజ్జ్జేభవన్తి-ఏవంచ
సా కేవలంకుటుమ్బినీమాత్రం త్వంతురతిసుఖదేత్యతస్త్వయాసహమత్వ
జ్జతిశ్చిరమవస్థాసత్తీతి.

౩౪ దుష్టసంపర్కాత్త్వన్నికటే నకేఽపి సమీచీనా స్సహయాన్తితి
కశ్చిత్కశ్చిదన్యోక్త్యావక్తి-సమీచీనానాంనగ్రాహ్యణి ఫలకఃసుమాని
యన్యైతాద్భావోజాతోఽస్తి.

౩౫ కంచనకశ్చిద్వక్తి- ఫలంద్రవ్యాది.

సమాత్రమాశాశ్చమ్॥ ౩౬ సువర్ణతాటజ్జుమయంచక్రమివోద్వహతి
తావ కేకర్ణ! నివతతి నికామతీక్షణః కటాక్ష బాణో గుణప్రణయీ॥

౩౭ శంతాపమాహకమ్పంత్యంపాదయతునిహస్తుమహిజన్తున్॥ శ
భిదుర్జన స్యభూతిఃప్రశరతిదూరంజ్వరస్యేవ॥ ౩౮ శుఖయతితరాం
సరక్షతిపరిచయలేశం గణాజ్ఞనేవశ్రీః॥ మలకామినీవనూజ్యోవాగ్దేవీజ
న్మజన్తాపి॥ ౩౯ స్వనిలయనికతేనలినీచ్ఛదానివితతానిసన్నిరీక్ష్యేవ॥
మగ్ధహిణీతిప్రపంచ్య రాగతస్సభిపతిఃపతితః॥ ౪౦ శభిచతురాన
నభావాద్వైముఖ్యంత్వాపినైవదర్శయతి॥ స్వయమేకహృదయవీవద్రుహి
ణఇవప్రియతమస్తదపి॥ ౪౧ సత్యంమధురోనియతంచక్రోనూనంకలా
మగూదయి॥ శతువేదనద్వితీయా మకలజ్ఞఃప్రతిపదిస్తురివ॥

౪౨ స్వస్థానాదపి విరమతిమజ్జయతి స్వమపినీచమపిభజతే॥ నిజపక్షర
క్షణమనాస్సుజనోమైనాకశైలఇవ॥ ౪౩ శంఖగుణాష్టజలంశభి

౩౬ నాయకానామకాంక్షి-అర్జునప్రణయీ- కృష్ణఇతిర్థః- పక్షేచ
న్ముఖతాగ్నునప్రేరితఇత్యర్థః.

౩౭ శాపతిశంపన్నస్తవపతిస్సంవృత్తఇతి వాదినీం నాయకావక్తి.
౩౮ విద్యేనాభ్యసనీయా త్వయేవానీం ప్రవేసమనఃకర్తవ్యమితికశ్చ
తక్రంబిద్వక్తి. [తేతిమూర్ఛితః.

౩౯ నాయకాసఖీంవక్తి- ఏవంచ సలినీదర్శనమాత్రేణ గృహిణీ సజీవి
౪౦ త్వత్ప్రియతమస్సర్వసపత్నీషు సమబుద్ధిరితివాదినీంసఖీం నాయ
కావక్తి- చతురాననభావాచ్ఛాతురవత్త్వాదితి- పక్షే చతుర్ముఖత్వాత్
త్వాపినైముఖ్యం విరసత్సమితి- పక్షేముఖాభావవత్త్వంనైవదర్శయతి-
ఏకస్యాహృదయంయసఃపక్షే ఏకహృదయః.

౪౧ సువర్ణత్యాదిగుణయుక్తః కథంనపరాజ్ఞనాసక్తఇతితర్క్యయన్తీం
నాయకాం నాయకసఖీంవక్తి-వక్తఃనియతం వక్రోక్తానిపుణః- మఖిలో
హ-నూనం నిశ్చయమేవ- ప్రతిపచ్చద్విజవద్వితీయామపరాం సవేధ
ప్రతిపచ్చద్ద్రాపి కలావాపసి నిష్కలంకోద్వితీయాభిధాంతిధి॥ సజా
నాతి- యవ్వాసౌష్ఠ్యాదిగుణయుక్త స్వద్వయితఃకథం నపరాజ్ఞనాల
మృటఇతివాదినీం నాయకావక్తి-ఏవంచైతాదృశ నాయకవతయాస
న్మిన్నాధిక్య మావేదనతే.

౪౨ సుజనోయవర్ణకారం కరోతి తన్నిర్వాహంస్వప్యనుటతైరపినా
నావిధోపాయైఃకరోతి- సదుష్ణఇతి కశ్చిత్క్రంబిద్వక్తి.

౪౩ నూనవతీంనాయకాంసఖీంవక్తి-కజ్జలేనప్రతిరజ్యవీనాదృశంశలయ

దృశముపరజ్యాంజనేనవలయోనామ్, దయితఃపశ్యతుపల్లవపశ్యేతహ
తుల్యకాలరుచమ్॥ ౪౪ సాపాణ్డదుర్బలాన్తీనయనీర్వంక్షత్రయాతి
తత్రైవ, కరినీవతైతవవిదోహస్తగ్రహమాత్రసాధ్యాతే॥ ౪౫సఖివిశ్వ
గజ్జనీయాలక్ష్మీరివకమలముఖికదర్శస్య, త్వంప్రవయసోఽస్మరక్షణవీ
క్షణమాత్రోపయోగ్యానీ॥

హకారవ్రజా

౪౬ హృదయజ్ఞయాగవాక్షేవిసదృశమివకిమపిహజితంశుభాత్, త
త్కలహాభిన్నతల్పాభయకకటాదాగతామతనుః॥ ౪౭ హరతిహృ
దయంశలాకానిహితోజ్జ్వలతస్తురేష సఖిముగ్ధః, లోచనబాణంమజ్జన్
భూధనుషాకిణిభోల్లిఖితః॥ ౪౮ హాసనీచరణప్రహరేతల్పదపసా
రితోభువిస్వపిషి, నాసదృశపిక్యతేప్రియమయహృదయాత్వంవిసిస్సరనీ॥
౪౯ హాసతిసపత్నీశ్వక్రూరోదితివదనానిపిదధతేసఖ్యః, స్వప్నాయితే
నతస్యాంశుభగత్వన్నామజల్పన్తామ్॥ ౫౦ హృదయంప్రతీక్షణం
మేవిహితావృత్తిస్సఖేత్రియాశోకఃప్రబలావిదారయిష్యతిజలకలశంవా
రివేగభవ॥ ౫౧ హస్తవిరహాస్సమన్తాజ్జ్వలయతిదుర్వారతీవ్రసంవేగః॥

ఉత్తరజ్యేష్ఠయ్యైత్యధికః- కిసులయేన్దీవరయారేకకాలవేవరుచంపశ్యతు.
౪౪ ఆత్మన్తంసాత్యద్విరహాభిన్నాత్వదధీనైవేత్యవగత్యానుగ్రహాన్య
నాయితేతితత్సఖీనాయకంవక్తి-తేహస్తగ్రహమాత్రసాధ్యా-ఏవంచ
చాటువచనాదికంకిమపినాపేక్షితమితి- ఖటికాపిపాణ్డరవచాన్తేభి
కకరగ్రహాధీనా.

౪౫ కస్యచనమాతీ కాంచనవక్తి- రక్షావీక్షణంచతవ్తాత్ర ఉపయో
గ్యానీ- ఏవంచాత్మన్తసౌందర్యశాలినీశ్వంఏతస్య శురతాద్యక్షమస్యజ
రతస్యనూపయోగినీతి అన్యపురుషవిశేషమనఃకుర్వతి.

౪౬ నాయకస్సఖాయంవక్తి- కలహాభిన్నశయ్యాశుతనుః భయవ్యా
జాత్ యథామాంప్రతిపత్తితథాహృదయజ్ఞయాశుభాది సదృశంహ
జితమ్- విసదృశమిత్వనేన భయయోగ్యత్వమ్.

౪౭ నాయకోనాయకాంవక్తి. [అయోగ్యేకృతేపి.

౪౮ క్రోధవశాదపమానితంనాయకంనాయకాసమాధత్తే-ఆసదృశేతి-

౪౯ నాయకేనాయకాసక్తివిశేషంసఖీవక్తి- హేశుభగతస్యాంనాయ
కాయారిష్టస్నాయితేనఉత్పాదేనత్వన్నామజల్పన్తాంసపత్నీహనతి

౫౦ నాయకస్సఖాయంవక్తి. [తాంప్రపంచయతి.

౫౧ నాయకాసఖీంవక్తి- హస్తతకనస్తుతనఖియామివ శునర్మశస్త్ర

తతస్సశ్చతనశిలామివసశ్చనర్తాభస్సభావయతి॥ ౫౨ శ్చత్వాతపినితరం
 శ్చశ్చమితశ్చక్రేమనాశయేసిహితః, ఫలదశవల్కులరహిత స్సయాన్తరి
 తేతి॥ ౫౩ శ్చతకాఞ్చివల్లిబద్ధోత్తరజఘనాదశరభాగభక్తా
 యాః, ఉల్లసతిరోమవల్లిస్తనశ్చమ్భర్గరచరేభవ॥

క్షికారవ్రజ్యా.

౫౪ క్షీరస్యతుదయితత్వం యతోపిశాస్త్రాపచారమాపాద్య, అ
 జ్ఞోన్యానమయతితుక్తలఃప్రేక్ష్యాజ్వరస్యేవ॥ ౫౫ యేనమపసారితో
 యచ్ఛరణాశ్రవణాయశుప్తపవానీ, ఉద్భూటయసి కిమారూనిశ్వాసైఃపు
 లకయిన్నుపైతి॥ ౫౬ తుద్రోద్భవస్యకటుతాంశ్రకటయతోవిదిధ
 తశ్చమదముచ్చైః, మధుసూధమశ్చురుషస్యచగరిమాల్యమాచ భేదాయ॥

౫౭ కశ్చిత్తాంచి దస్యోక్త్యావక్తి-ద్రవ్యాదిహీనత్వమాపాదయిత్వాఽ
 కస్తాత్పరిత్యక్తోఽయం నాయకఇదమనుచితం తవేతి.

౫౮ సభీనాయకావక్తి-నవిద్యతేపరోయస్తాత్ అత్యుత్కటవత్కర్థ
 యేభాగస్ఫురతం తత్రోపభక్తాయాస్తవహృతకాఞ్చివల్లిబద్ధేనఉత్త
 రఉద్భృతః జఘనః తద్దేతోస్తనశ్చ రస్య విషలేభేవరోమావలీఉల్లి
 సతి పవన్యాకాంచిబన్ధ్రతుటసూధ్యరజఘనకథనేనరతాతిశయవత్త్వమ్
 ౫౯ కథంత్యయి ప్రీతిమసుర్వాజఽపి నాయకేత్వం వినీతేతి వాచినీ
 సభీనాయకావక్తి-శాస్త్రోపచారంసమాప్తాపచారమ్-రోగిణిమిత్యర్థః
 ఆపాద్య-ఏవన్యా క్షీరస్యక్షీరత్వేన సర్వస్పృహణీయత్వజ్ఞాగ్నత్వేపి
 రోగగ్రస్తంశ్రుతినస్పృహణీయత్వమేవమన్యాజ్ఞానానురూపరోగగ్ర
 స్తంశ్రుతి నాహంస్పృహణీయేతిభావః తువునః-శీలస్యాయంశైలిః-శీల
 సమృద్ధీత్యర్థఃపక్షేశిలావామయంశైలిః-అత్యంతగురుత్వాపాదకఇతిభావః
 జ్వరస్యేవ ప్రీతేశ్శుషః అజ్ఞానిమమేతిభావః-ఆనమయతి ఏవన్యా య
 థా శుర్వతతుల్కాజ్వరశేషజ్ఞాని బలాదానమయతి తథాశీలసమృద్ధీప్రీ
 తే, శేషఽయంవినీతతాం ప్రాపయతితిభావః-ఏవంచయద్యపి తథాని
 ధప్రీతేరథావాదహమవినీతతాం కర్తుమిచ్ఛామి తథాపిశీలప్రీతిశేషమాం
 ౬౦ నాయకానాయకంవక్తి. [బలాద్వినీతతాంసయతితి.

౬౧ కశ్చిత్కాఞ్చిద్వక్తి-తుద్రామధుమక్షికా కటుతాంరూక్షతామ-
 అథచకటుతాపితాంశ్రకటయతః ఉచ్ఛేగుత్కటమదం ఉన్నదమ్-అథ
 చ గర్గం యచ్ఛతః శుర్వతః మధుసూమాశీకన్య అథమశ్చురుషస్యచ
 గౌరవం గురుత్వం లాఘవం తుచ్ఛత్వన్యా భేదాయ-యద్వా మధుమ
 ద్యమ్-తుద్రాకట్టకారికేత్యర్థః-ఏవన్యాథమసంగతిర్మూకార్యా.

౫౭ పూర్వైర్విశిన్నవృతాంసుకాధ్యభవభూతిబాణరఘుకా
రైః | వాగ్దేవీంభజతోమమసంతఃపశ్యంతోదోషః || ౫౮ సత్పాత్రోప
సయేచిశబ్దప్రతివిద్భుతాభిమతసవవస్తు | కస్యజనయతి సహషం స
త్కావ్యంమధురచనవంచః | ౫౯ ఉత్సృతనం విధానంసదలక్ష్మ
రంసువృత్తముచ్చిద్రమ్ | కోధారయతినకణ్ఠేసత్కావ్యంమణిమనఘ్యం
భృ || ౬౦ ఏకాధ్వనిద్వితీయా త్రిభువనసారాస్ఫుటోక్తిచాతుర్యా |
పఞ్చేమహితాపద్రుమశనంశ్రవణస్యసప్తశతీ || ౬౧ కవిసమరసిం
హవాదస్వరానువాద స్ఫురేకశంకాదః | విద్వద్విమోదకన్దస్ఫుందస్ఫ
యంమయాస్మృతః || ౬౨ ఉదయనబలభద్రాభ్యాంసప్తశతీశిష్యసోద
రాభ్యాంసః | ద్వారివరవిచక్షాభ్యాంప్రకాశతానిర్మలీకృత్య ||

శ్లో ౫౭ ఇతి శ్రీ గోవర్ధనాచార్యకృతా ఆర్యాసప్తశతీ. శ్లో ౬౨

ఇతి శ్రీ గోదావరీ పరిసరా లక్ష్మిత పుణ్యస్తమ్భస్థితివిరాజమాన
నీలకణ్ఠపద్మితతనూజబాహుజీ పద్మితాక్షజతిమాజీపద్మితాత్త బానస్త పద్మిత
విరచితం గోవర్ధన సప్తశతీ వ్యభాషణదీపనం సమాప్తిమగమత్.

10/80

